JOHN FANTE

üzümün kardeşliği

çeviri: avi pardo

parantez

John Fante

ÜZÜMÜN KARDEŞLİĞİ

Parantez Gazetecilik ve Yayıncılık Ltd.
Asmalı Mescit mah, Tünel Meydanı, Tünel Geçidi İş Hanı, C Blok, D.424
Beyoğlu - İSTANBUL. Tel/ Fax: (0212) 252 65 16 E Posta: editor@parantez.net,
Yayıncı Sertifika No. 10858
web: www.parantez.net
Dördüncü Baskı: Ocak 2017
Yayın Yönetmeni: Metin Celâl
Çeviri: Avi Pardo
Kapak Düzeni: Nurcan Zamur
Baskı: Umut Matbaacılık ve Kağıtçılık Ltd. Fatih cad. Yüksek sok. No.11, Başak Han, Merter, İstanbul (0212 637 04 11), Matbaa Sertifika No. 22856
Kitabın Orijinal Adı: "The Broderhood of the Grape"
Copyright: © 1977 John Fante © 1988 Joyce Fante / Ecco, an imprint of Harper Collins Publishers Inc. This book is published with the arragements of ONK Agency Ltd.
Türkçe Yayın Hakları: © Parantez
ISBN 978 - 975 - 8441 - 77 - 9

John Fante

ÜZÜMÜN KARDEŞLİĞİ

Çeviri: Avi Pardo

parantez

Joyce için, elbette

Üzümün kardeşliği! Her kasabada görürsünüz onları; kıraathanelerin önünde aylak aylak oturup önlerinden geçen her eteğin arkasından iç geçiren yaşlı hergeleler.

-Eduardo Verga, Abruzzililer

1

Geçen eylül annemle babamın boşanmak üzere olduklarını söylemek için San Elmo'dan kardeşim aradı bir gece.

"Onu biliyoruz, yeni bir şey var mı?"

"Bu sefer ciddi," dedi Mario.

Nicholas ve Maria Molise elli bir yıldır evliydiler; her ne kadar başından beri cehennemden farksız olan ilişkileri kocasının bencilliğini ve aşağılayıcı tavrını çileden çıkarıcı hoşgörüsüyle cezalandıran annemin amansız Katolikliği sayesinde ayakta kalmışsa da, ömürlerinin son demine gelmiş bu iki insanın birbirlerini terk etmeye kalkışmaları çılgınlıktan başka bir şey değildi; çünkü annem yetmiş dört yaşında, babamsa ondan iki yaş büyüktü.

Bu kez sorunun ne olduğunu sordum Mario'ya.

"Zina. Annem bu sefer suçüstü yakaladı onu."

Güldüm. "İhtiyar? Zina?"

Gerçekten de son zina suçlamasının üzerinden birkaç yıl geçmişti. Souncusu elli yaşında ve hafif topal postane memuresi Adele Horner ile ilgiliydi. Annemin deyimiyle "Dalavereci küçük cadı". Ama yıllar geçmişti üstünden, babam eskisi gibi değildi artık. Nisan ayında -doğum gününde- prostat krizi yüzünden yerde iki büklüm halıyı yumrukladığına tanık olmuştum.

"Hadi, Mario," dedim, "bir ayağı çukurda yaşlı bir adamdan söz ediyoruz."

Yanıt olarak annemin babamın şortunda ruj lekesi bulduğunu ve kanıtı babama gösterdiğinde (şortu babamın burnuna dayarken görebiliyordum annemi) babamın annemi ensesinden tuttuğu gibi mutfağa sürüklediğini, mutfak masasının üzerine yatırıp kıçına tekmeyi bastığını anlattı. Ayağında ayakkabı olmamasına rağmen attığı tekme annemin kalçasını çürütmüştü, boğazında da kırmızı lekeler vardı.

Mario arka kapıdan eve girdiğinde babam anneme bulunduğu ödlekçe saldırının utancıyla evden sıvışmıştı. Annemin halini gören Mario o kadar öfkelenmişti ki dışarı koşup kamyonetine atlamış,

karakola sürüp babası Nicholas Joseph Molise'den müessir fiil suçlamasıyla davacı olmuştu.

San Elmo karakolunun başkomiseri Regan, Elks Kulübün bir üyesi ve babamın içki kafadarı olarak, Mario'yu bu denli sert bir adım atmaktan caydırmak için elinden gelini yapmıştı. Ama Mario yumruğunu masaya indirip ısrar etmiş, başkomiseri görevini yapmaya davet etmişti. Başkomiser yanına muavinini de alıp Moliseler'in Pleasant Sokağı'ndaki evlerine gitmişti. İhtiyar elinde bir kürekle balkona dikilmiş, direnerek Mario'yu kendinden iyice tiksindirmişti. Çok geçmeden evin önüne komşular toplanmış, babamla başkomiser içeri girip annem yatak odasında hıçkıra hıçkıra ağlayarak yürekleri paralarken mutfak masasına oturmuş, şarap içerken bir yandan da durumu gözden geçirmişlerdi.

Moliseler'in evinin önünde biriken ahali sokağa taşmış, sokağı abluka altına alması için iki ekip otosu daha çağrılmıştı. Sonra başkomiserle babamın yarenliği birden son bulmuştu. Başkomiser kelepçeleri çıkarmış, itiş kakış başlamıştı. Başkomiser yardım isteyince yardımcıları koşarak içeri dalmış, hep birlikte babamı yere yatırıp ellerini ve ayaklarını kelepçelemişlerdi. Sonra da soluk soluğa kalan ihtiyarı sürükleye sürükleye ekip otosuna götürmüşlerdi.

Annem babamın kelepçeli halini görünce kendini feryat figan dışarı atmış, polislere saldırdıktan sonra helak olup kaldırıma yığılmıştı. Komşuları Bayan Credensa ile Bay Petropolos annemi topukları birbirine çarpa çarpa içeri sürüklemişlerdi.

Kardeşim Mario babamın korkusundan saklandığı çöp bidonun arkasından çıkıp eve girmiş, kanepede yatan annnemin elini tutup onu yatıştırmaya çalışmıştı.

Kocasını bağışlama arzusuyla yanıp tutuşan annem birden ayağa fırlayıp Azize Teresa'nın heykelinin önünde diz çökmüş; kocasını cezalandırmaması, işlediği günahları bir kez daha bağışlaması, Tanrının huzurunda ölümsüz ruhuna sahip çıkması için yakarmaya başlamıştı.

Şikayetini geri alıp kocasını San Elmo cezaevinden çıkarması için Mario'nun dizlerine kapanmıştı. "O yaşlı bir adam Mario. Kö-

tü biri değil, ama arada sırada aklını kaçırıyor."

Mario, ihtiyar birkaç saat içerde kalırsa aklının başına geleceğini düşünürek şikayetini geri almayı reddetmişti. Ama annemin yaktığı ağıtlar, gösterdiği soylu merhamet ve babamın cezaevinden çıktıktan sonra onu paramparça edeceğini söylemesi onu fikrinden caydırmaya yetmişti. Annemle kamyonete binip karakola gitmişlerdi.

"Başka ne yapabilirdim ki?" dedi Mario telefonda. "İhtiyar kötü ve tehlikeli zaten, ne kadar içerde yatarsa o kadar daha tehlikeli olacak diye düşündüm. Azgın bir köpekten farkı yok."

Ama karakola gidip Nick Molise'nin tahliye edilmeyi reddettiğini, şikayetin geri alınmasını duymak bile istemediğini öğrendiklerinde şaşkınlıktan küçük dillerini yutacaklarmış az kalsın. Başkomiserin saçını başını yolmak üzere olduğunu söylemeye bilmem gerek var mı? Babam Mario'ya ve anneme sövüp onu tutuklayan polislere pis pis baktıktan sonra sırf Amerika'da adalet olduğunu kanıtlamak için bu davayı sonuna kadar kovalamaya, hatta gerekirse yargıtaya başvurmaya and içmiş.

"Sonra yüzüme tükürdü," dedi Mario, "İsa'nın katili Yahuda dedi bana. Bundan böyle onun oğlu olmadığımı söyledi."

Bunun üzerine Başkomiser Regan'ın tepesi atmış, tutanakları yırtıp üçüne de karakolunu terketmelerini emretmiş. Nick Molise o kocaman yumruklarıyla demir parmaklıklara tutunup karşı gelmiş. Üç polis onu zor kullanarak hücreden çıkarmış, sonra dışarı sürükleyip sokağa fırlatmışlar.

Dışarda ihtiyarla Mario kapışmış, merdivenin basamaklarından kaldırıma yuvarlanmışlar. Polisler onları ayırmış. Huzuru bozmaktan tutuklayabilirlermiş, ama yakasını artık bu işten sıyırmak isteyen başkomiser personeline içeri girmelerini emrettikten sonra kapıları kilitletmiş. Sonra kırk yaşlarında ve biraz fevri olmakla birlikte uysal bir mizaca sahip olan kardeşim Mario ihtiyardan feci bir dayak yemiş, çünkü Mario babasına el kaldırmaktansa Efendimize vurmayı yeğler.

Korkunç kargaşa, kaldırıma çökmüş Mario'nun kanayan burnu-

na mendilini bastırması ve annemin rezaleti sessizce ve bulaşmamaya özen gösterek seyreden San Elmo sakinlerinden oluşmuş bir gruba ağlayıp sızlanmasıyla son bulmuş.

Doğrusunu söylemek gerekirse bu Molise aile reisinin kendini herkesin önünde ilk rezil edişi de değildi. Daha birkaç ay önce Onyx Kulübü'nün barmenine kafa tutmuş, barmen onu yumruklayıp dışarı atınca da banklardan birini kaldırdığı gibi kulübün pencere camından içeri fırlatmıştı. Çıngar bana yüz dolara patlamış, Regan sayesinde mahkemeye intikal etmemişti.

Aslında Nick Molise o güne kadar barlarda ve köşe başlarında o kadar çok kavgaya karışmıştı ki kasabada ailemizin şerefini şaibeli kılmıştı. Buna rağmen kasaba halkı ihtiyara hoşgörü ve iyi niyetle yaklaşmaktan vazgeçmemişti, çünkü ondan ve ani patlamalarından herkes hoşlanırdı bir bakıma. Çatlak, gürültücü, başkalarının sabrını sömüren ve genellikle sarhoş gezen babamı San Elmo'da kimse dizginlemeye kalkışmaz, geceleri boş sokaklarda "O Sole Mio,"nun berbat yorumlarını söyleyerek dolaştığında hiç teleşlanmadan yataklarında kendi kendilerine "İhtiyar Nick yine kafayı çekmiş," der, gülümserlerdi; çünkü hayatlarının bir parçasıydı.

Oğulları Mario ve Virgil hariç. Ulusal Banka'nın Kredi Departmanı'nda şef olan kardeşim Virgil babamın maskaralıklarıyla kariyerini mahvettiğinden emindi. Mario ise babamı ondan üniversite eğitimini esirgemek ve ona duvarcı ustası olma fırsatını tanımamakla suçluyordu. Kızkardeşim Stella'ya gelince, ihtiyarı sürekli kınardı; içki ve kumar alışkanlığını, zamparalığını, anneme kaba davranışını. Esrarengiz bir nedenden ötürü bir tek Stella'dan çekinirdi ihtiyar. Onun siyah gözlerindeki öfke pırıltısını görür görmez köpek gibi sinerdi. Stella babamı hem sever, hem de ondan annemin unutmaya çalışıp da unutamadığı her şeyi hatırlama kararlığıyla nefret ederdi.

Kardeşimle yaptığım telefon görüşmesine döneyim.

Babam Mario'ya saldırdıktan sonra karakolun basamaklarından birikmiş olan kalabalığa hararetli bir nutuk çekmiş. Onu tutuklatan oğlunun ihanetini açıklamış, yasalara saygılı bir yurttaşa işkence et-

tikleri için polisleri cani ilan etmiş, tek dileği huzur içinde yaşamak olan şerefli bir adama zulmettiği için annemin yaşlı bir bunak olduğunu haykırmış.

Annemin kalabalığın arasında çılgınca dolanıp inkar çığlıkları attığını, kendinden uzaklaşmaya çalışanların kollarına yapışıp kocasının şortunda ruj lekeleri bulduğunu söylemeye çalıştığını anlatırken Mario'nun boğazı düğümlendi. "Evli bir adama yakışır mı bu şekilde davranmak?" diye yalvarmış annem. "Çamaşırını kim yıkıyor, evini kim temizliyor, yemeğini kim pişiriyor? Karşılığı bu mu olmalı? Kaltağın tekinin dudaklarının ruj lekesi mi?"

Kalabalık dehşet içinde dağılmış. Babam bile bu aşağılayıcı manzara karşısında tüymüş, soluğu İtalyan erkeklerin sığınak yeri olan Café Roma'da almış.

Onuru zedelenmiş kan revan içindeki zavallı Mario, annemi kamyonetine bindirmiş. Kadere bakın ki aküsü boşalmış olan kamyonet çalışmamış. Ana oğul, savaş mültecileri gibi Pleasant Sokağı'ndaki kırmızı selvi ağacından yapılma ahşap evin yolunu tutmuşlar. Sonra Mario, Shell benzin istasyonundan bir akü ödünç alıp kamyonete dönmüş ve sileceğine sıkıştırılmış bir park cezası bulmuş. Kamyoneti çalıştırıp Pleasant Sokağı'na dönmüş.

Annem eve girer girmez Denver otobüsüne binip kızkardeşi Carmelina'nın yanına sığınma niyetiyle bavulunu yapmaya başlamış. Carmelina'nın ona kollarını açacağından eminmiş, çünkü Carmelina babamdan nefret eder ve evliliklerini sabote etmek hayatının önde gelen hobilerinden biridir.

Annem bavulunu yapmakla meşgulken muhtelif kaynaklardan karakolun önünde cereyan eden çılgın hadisenin haberini alan kızkardeşim Stella ile kardeşim Virgil hışımla eve dalmışlar. Çocuklarının önünde dramatik doğaçlama fırsatını asla ziyan etmeyen annem mutfak döşemesine yığılmış; böylece Sierra'dan Denver'e, bel fıtığı ve kronik sistitten şikayetçi olduğunu da hesaba katarsanız, aceleyle karar verilmiş otobüs yolculuğundan kurtulmuş.

Annem burun deliklerine tutulan ezilmiş sarımsağın kokusuyla kendine gelmiş, Azize Bernadette'den aldığı güçle çok geçmeden

babamla yaşadığı sorunların konuşulacağı masaya şarap ve turta servisine başlamış.

Daha önceleri de sık sık yapılan ve çok iyi anımsadığım bu konuşmaların verimli oldukları pek söylenemezdi. Eski kemikler kazılıp ortalığa saçılır, herkes avazı çıktığı kadar bağırır, sonunda havaya kasvet ve burukluk hakim olurdu. Meryem'in kusursuz hamileliği gibi babamın sorunu da çözümlenemez, mantığa aykırı ve anlaşılmazdı.

Kardeşim Virgil öfkeden kudurmuş. Karakolun önündeki rezalete patronu, bankanın yönetim kurulunun başkanı J.K Eicheldorn'da tanık olmuştu, San Elmo'nun en önde gelen yurttaşı rahatsızdı. Virgil'ı bürosuna çağırdıktan sonra Bay ve Bayan Moliseler'in neden oldukları kepazeliklerin bankanın adına leke sürdüğünü, bu şekilde devam ettiği takdirde Virgil'ın işinden olabileceğini söylemiş.

Masayı yumruklarıyla döven Virgil hıçkıra hıçkıra annemi ve babamı tımarhaneye kapatılmaları gereken iki sorumsuz bunak olmakla suçlamış.

Bunun üzerine annem yine ağıtlar yakmaya, İsa'ya gelip canını alması için yalvarmaya başlamış. Mario annemi savunup Virgil'e sövmüş, toplumun onayı uğruna ailesine ihanet eden ödleğin ve yalakanın teki olduğunu söylemiş.

Doğuştan yılan dilli olan Virgil bunun üzerine Mario'ya, "Sen en aşağılık insan biçimlerinden birisin –demiryolu makasçısı," diyerek haddini bildirmekte gecikmeyince kızılca kıyamet kopmuş. Mario Virgil'in ağzına bir tane çakmış, Virgil'de Mario'nun burnunun üstüne yumruğunu oturtarak karşılık vermiş. Altalta üstüste mutfakta yuvarlanıp iskemleleri, tavaları, tencereleri devirmeye başlayınca annem çığlığı basmış, Stella'da kocasını, duvarcı ustası John DiMasio'yu çağırmak için karşı sokaktaki evine koşmuş. John'u alıp döndüğünde kavga bitmiş. Virgil gitmiş, Mario ise o gün ikinci kez kanayan burnuna pansuman yapmakla meşgulmüş.

Huzur sağlanmış, ama çok geçmeden annem ortalığı tekrar karıştırmış.

"Peki, ben o iğrenç yaşlı keçiyle n'apıcam?" diye sormuş. Kim-

senin artık tartışmak istemediği bir konuyu açmanın hayli çirkin bir yolu. DiMasio tiksinti içinde evi terketmiş, dışardan Stella'ya kıçını kaldırıp eve dönmesi için bağırmış.

Stella kocasına aldırış etmeyip, "Anne," demiş, "Babam'ın sana ihanet ettiğine dair kesin kanıt yok elinde. Senin kanıtın ikinci derecede."

Annem ellerini şaşkınlıkla havaya kaldırmış. "İkinci derecede mi? Tanrım, beni çocuklarımdan koru!"

Sendeleyerek yatak odasına girdikten sonra söz konusu şortla dönmüş, tabakları ve bardakları kenara ittikten sonra şortu kareli masa örtüsünün ortasına yaymış. Şortun ağındaki ruj lekesi gayet belirginmiş.

"Ruj lekesi olduğuna şüphe yoktu," dedi Mario telefonda. "Fahişenin tekinin dudaklarından."

Aksi ve görgülü bir duvarcı ustasıyla evli olan kızkardeşim Stella lekenin banyoda gördüğü gargaradan kaynaklandığında ısrar ediyormuş. "Hepsi bu –gargara."

Annemi sopayla dövseymiş daha iyi edermiş. Annem masanın üstüne yığılmış.

"O kadar yorgunum ki," diye inlemiş. "Ah. Tanrım, kurtar beni bu azaptan. Daha fazla dayanamayacağım. Elli bir yıl saçımı süpürge ettim, artık sabrım kalmadı. Benden bu kadar. Yaşlılığımı huzur içinde geçirmek istiyorum. Boşanmak istiyorum."

Annem ağzından dökülen sözcüklerden çarpılmışcasına ayağa fırlamış. "Boşanacağım! Boşanacağım!" Kendini ön kapıdan dışarı atmış, balkonun basamaklarını inip sokağın ortasında saçını başını yolarak bağırmaya başlamış.

"Boşanacağım! Boşanacağım!"

Sokağın her iki yakasında kapılar açılmış, Molise ailesinin sorunlarını artık kendi sorunlarıymışçasına benimsemiş genç ve yaşlı ev kadınları balkonlarına çıkıp tek kelime etmeden anlayışla annemi seyretmişler.

Kapı komşusu Bayan Romano parmağını onaylarcasına sallamış.

"İyi yaparsın, Maria. Kurtul o yaşlı köpekten."

Mario ile Virgil dışarı fırlamış, annemi tuttukları gibi balkonun basamaklarından çıkarıp eve sokmuşlar.

Kendini sahnenin ortasında ve esinlenmiş bulan annem telefonu kaptığı gibi aile avukatımız Harry Anderson'ı aramış. "Dilekçeyi hazırla, Harry. Bu sefer ciddiyim. Boşuyorum hayvanı."

Anderson her zamanki gibi annemi yatıştırmaya çalışmış. Stella ahizeyi annemin elinden çekip almış ama annem ahizeyi ondan geri almış. "Ne olsa imzalarım, Harry. Dilekçeyi hazırla. Evi istiyorum. Bir daha buraya ayak basamasın. Alet edavatını koyduğu kulübede yatsın. Söyle ona, gelip elbiselerini alsın. Bütün eşyalarını sokağa fırlatıyorum, iğrenç şortu dahil. Arka bahçedeki çimento karıştırıcısına da yarına kadar mühlet tanıyorum. Yarına kadar almazsa Kurtuluş Ordusu'na hibe edeceğim."

Anderson ertesi gün onunla bürosunda görüşmeyi kabul etmiş.

"İşte böyle," diye bitirdi Mario, sesi titrek ve umutsuz. "Ailemizin sonu geldi, Henry. Ayrılırlarsa bir aydan fazla yaşayamazlar."

"Ayrılmazlar," dedim.

"Onları kurtarmalısın, Henry. Ancak sen yapabilirsin bunu."

Bu gülünç boşanmadan neden bu kadar korktuklarını, sürdükleri sakin kasaba yaşamının böyle bir gelişmeyle nasıl altüst olacağını gayet iyi biliyordum. Genç değillerdi artık, geleceğe dair umutlarını tüketmişlerdi, bir sürü çocukla duvarları kireçle sıvanmış üç yatak odalı evlere tıkılıp kalmaktan yeterince bunalmışlardı zaten; küçük bir arka bahçe, köşede bir limon ağacı, tel örgülerde sarmaşık ve kendine ait bir yatak odası istediği için başlarının etini yiyen kız evlatlar. Boşandıkları takdirde annemle babam nerede kalırlardı? Kimin onları yatıracak ek odası vardı?

Gerçi annemin kızkardeşinin Denver'deki dairesini paylaşmak gibi gönülsüz, mide bulandırıcı bir planı vardı, ama böyle bir düzenleme kırk sekiz saat bile süremezdi, çünkü kafadan kontak Carmelina (hep aynı siyah elbise ve şal) tekerlekli iskemleye mahkûm, sürekli bakıma muhtaç bir romatizma hastasıydı ve Nick Molise'den bile daha despottu. Carmelina'nın havasız dairesinde iki ge-

ce geçirdikten sonra annemin San Elmo'ya dönüp Pleasant Sokağı'ndaki döküntü evlerden birine tek başına yerleşmesi ve gazlı sobayı sonuna kadar açık unutup uykuya dalması işten bile değildi. Babam kötü bir eşti belki ama gece uyumadan önce sobayı kısıp odayı havalandırmak için pencereyi açacak kadar sağduyuluydu.

Ya babam? O nereye giderdi boşandıktan sonra?

"En büyük oğlu sensin," dedi Mario. "O senin sorunun."

"Mümkün değil," diyerek temin ettim onu. "Elli bir yıl evli kalmış bir çiftin Siyam ikizlerinden farkı kalmamıştır, ayrılamazlar. Ayrılırlarsa ölürler, bunu da gayet iyi biliyorlar."

"Sana söyledim, annem yarın avukatı görmeye gidiyor."

"O işin gösteri kısmı. Ciddiye alma."

"Bak, Henry. Redondo Beach'de bir sürü yatak odalı kocaman bir evin var, çocuklarını yetiştirmişsin, tuzun kuru. Ben ve Stella fırtına dininceye kadar bize yardım edersin diye düşündük. İhtiyarı birkaç günlüğüne misafir etsen."

"İkisini de misafir ederim."

"Edemezsin. Boşanmaktan söz ediyorlar. Sürekli didişeceklerdir. Bunu istemezsin herhalde."

"Fark etmez, gelsinler. Evli ya da boşanmış."

"Sen bu meseleyi Harriet'le bir konuş hele."

"Ne var konuşacak? Ben evimin reisiyim."

"Tam babam gibi konuştun. Söz ver bana."

"Mario, ödemeli arıyorsun ve bir saattir konuşuyoruz. Bana pahalıya patlıyor."

Öfkesini yansıtan bir iç geçiriş duyuldu telefonda. "Bu durumda bile bütün düşündüğün telefon faturası! Para bu kadar mı önemli? Seni dünyaya getiren kadına ya da seni alın teriyle büyüten, ayakkabını ve giysilerini alan, karnını doyuran, okutan adama hiç mi sempati duymuyorsun? O iki harikulade insan olmasaydı bugün yazar olabilir miydin? Sen hep bir numaraydın. Ya ben, Virgil, Stella? Onların gözdesi olduğunu görerek büyümek bizim için kolay mıydı sanıyorsun? Senin eski gömleklerini ve çoraplarını giymeye bayılıyor muydum sence? Pantolonlarını da giydirirlerdi ama götten

bacak herifin teki olduğun için ancak dizlerimi örterlerdi. Bisikletin kime alındığını da unutmuş değilim. Biz aynı odada uyumak zorundaydık, ben ve osurukçu Virgil. Ama senin arka balkonda kendine ait küçük bir odan vardı. Kitapların, çalışma masan, daktilon ve özel çalışma lamban. Onu hiçbir zaman unutmayacağım, Henry! Hiçbir şeyi asla unutmam! Senin nasıl yaşadığını çok iyi biliyorum, düzenbaz herif. Sırf yazar olduğun için önemli biriymiş gibi sabahtan akşama kadar kumsalda yan gelip yatar, ailen hakkında bir sürü palavra yazarken ben demiryollarında günde on saat köle gibi çalışıyorum -ve ne için? Sıkıntı ve borç içinde bir hayat sürdürebilmek için. Sen uzakta dalgaların sesini dinlerken annenle babanın boşanmak üzere olduğunu haber vermek için seni arıyorum ve bütün yaptığın telefon faturasından sızlanmak. Öyle olsun, puşt. Cehenneme kadar yolun var!"

Küt diye kapattı.

Harriet'i kumsala bakan küçük balkonda battaniyeye sarılmış buldum. Sis yığınları gezintiye çıkmış bir kutup ayısı sürüsünü andırır bir biçimde kıyıya doğru ilerliyorlardı. Gece soğuk ve aysızdı. Tek yıldız bile yoktu. Battaniyenin altına girip Harriet'e kardeşimle yaptığım konuşmayı aktardım.

"Helal olsun annene," dedi. "Elli yıl önce boşamalıydı o yaşlı hergeleyi."

"Ne boşaması? Annem koyu bir Katolik. Babamı asla boşamaz."

"Umarım boşar. O yaşlı zamparadan kurtulduğunu düşünsene."

"Harriet, annem yetmiş dört yaşında..."

"Gül gibi geçinir. Stella ve kardeşlerin var, sen de yardım edersin. Görevin."

"Nick ne olacak?"

"Ne fark eder? Hayatı boyunca bekar biri gibi yaşamadı mı?"

Onu incitmeden söylemenin bir yolunu düşündüm, ama yoktu. "Onu bir süre için burda misafir etmeyi düşünüyorum," dedim.

Kasıldı battaniyenin altında. Dönüp şaşkınlıkla bana baktığında yüzünün solduğunu gördüm. Soluğu kesildiğinde soğuk ve sessiz gözlerindeki tünellere bakmak buzullarla kaplı bir manzaraya bak-

maktan farksızdı.

"Hava iyice soğudu," dedi. "Gidip içimi ısıtacak bir içki hazırlıyacağım."

Birkaç tane hazırlamış olmalıydı, çünkü üstünde beyaz robu, bir elinde sigarası, ötekinde içkisi ve dudaklarında kararsız bir gülümsemeyle kapının eşiğinde bir hayalet gibi belirdiğinde bir saati aşkın bir süredir daktilomun başındaydım.

"Fikrimi değiştirdim," dedi. "Annenle babanın boşanmalarının hiçbir anlamı yok."

"Tabii ki yok."

"En iyisi senin San Elmo'ya gitmen, Henry. Onlarla konuş."

"Sen hiç babamla konuşmayı denedin mi?"

"Annenle konuş. Boşanma fikri ondan çıkmış."

"Fikir değiştirmenin nedeni babamı burda istememen mi?"

"Tam üstüne bastın. Onlar aptalca bir iş yapmadan oraya gitsen iyi edersin. İkisi de normal değil, bunu gayet iyi biliyorsun."

Haklıydı. Ne yapacağı önceden kestirilemeyen, fevri kararlar almaya ve daha sonra vicdan azabıyla kıvranmaya meyilli bir kabileydik. Annem boşanma fikrinden vazgeçse bile babam intikam almak için evden ayrılıp önceden haber vermeden Rodondo Beach'e gelir, kapımızı çalardı.

Harriet kararlı bir biçimde telefonu alıp masamın üstüne koydu.

"Kardeşini ara. Ona geleceğini söyle."

Numarayı çevirdim. Mario o kadar çabuk açtı ki eli aranmayı beklercesine telefonun üstünde olmalıydı.

"Şimdi ne istiyorsun?" diye hırladı.

Ertesi sabah ilk uçakla geleceğimi söyledim.

"Ne bu? Oyun mu?"

"Oyun filan değil. Gelmem gerektiğini düşünüyorum, hepsi bu. On bir uçağıyla geleceğim. Saat on ikide Sacramento'da ol."

"Fikrini neden değiştirdin, Henry?"

"Nedenlerim var."

"Harriet mi?" Güldü. "Tabii ki."

"Saat on ikide. Sacramento havalimanında."

"Orda olacağım."

Telefonu kapatıp Harriet'e baktım. Gülümsedi bana doğru gelirken. Arkamda durup kollarını belimi doladı. "Teşekkür ederim," dedi ellerini pantolonumunu içine sokarak. Beni okşadı, dilini kulağımda gezdirdi, on bilge ve tahrik edici parmağıyla hafifçe sıkarak flütümde s.kiş için bir füg başlattı ve "Hadi, yapalım," diye fısıldadı. Telaşla peşinden yatak odasına giderken son birkaç aydır olduğu gibi müziğin kesileceği korkusuyla bir yandan da kotumu indirmeye çalışıyordum.

İki yılan gibi kenetlendik birbirimize, zaman zaman soluğu kesiliyordu. "Bir şey yap benim için!" diye yalvardı. Onu yememi istediğini düşünerek, "Ne istersen, sevgilim. Ne istersen!" dedim.

"San Elmo'dayken annemi ziyaret edeceğine söz ver bana. Değişti artık, Henry. Senden hoşlanıyor."

Olan olmuştu. Müzik kesildi, flüt sustu. Öfkeden kudurmak üzereydim.

"Hayır," dedim ondan uzaklaşıp yataktan kalkarak.

"Neyin var senin?" diye sordu.

İçimdeki eski yaranın hâlâ iltihaplı olduğunu söylemeye utandım. Olgun, sözde sevecen ve çıplak bir erkek, karısına dönüp nasıl, "Annenden nefret ediyorum," der. Giyinik olsaydım söyleyebilirdim belki; onun yerine hole çıkıp çarşaf dolabını açtım, bir battaniye çektim ve geceyi divanda geçirdim.

Ertesi sabah holde birbirimizin yanından geçtik.

"Günaydın," dedim.

"Nesi aydın?"

Tıraş olmak için banyoya girdim. Tımarhaneden kaçmış bir delinin yüzünü gördüm aynada. Günler artık huzur değil, çirkinlik getiriyordu –gözlerimdeki damarlar, gerdan başlangıcı. Kusurlu bir aşkla uzandığımız yatağa, ezik yastıklara, buruşmuş çarşafa baktım. Yedi yaşındayken annemle babamın yatağını aynı şekilde gördüğümü ve babamdan nefret ettiğimi anımsadım; bayat puro kokusunu, yere fırlatılmış iş pantolonunu ve onu öldürme isteğimi.

2

Havalimanına giderken yol boyunca susmayı seçtik -körfezden gelen azot kokusu ve köşede öfkeli bir biçimde sigara üstüne sigara içip somurtan Harriet. Sigara içişi beni hep güldürrürdü, çünkü dumanı ciğerlerine çekmez, ağzında biriktirip burnundan üflerdi; hızlı ama, sigara alev alırdı neredeyse.

"Sana baban hakkında bir şey söyleyebilir miyim?" dedi usulca.

"Ne?"

"Sana şimdiye kadar söylemediğim bir şey."

"Ne?"

"Kimseye söylemeyeceğine yemin et."

"Allah aşkına, Harriet..."

"Bana sulandı."

Bu itiraf beni hiç etkilemedi –babamın birinci sınıf bir şarapçı olduğunu söylemekten farksızdı. Tarihi ve koşulları eklemesini bekleyerek dosdoğru önüme baktım.

"Dediğimi duydun mu?" dedi. "Nick Molise, baban, bana sulandı dedim."

"Duydum."

"Aşağılık herrifin tekisin. Söyleyecek başka bir şeyin yok mu?"

"Ne zaman oldu?"

"Düğün günümüzde. Annenin evinin arka balkonunda."

Şaşırmıştım. Yüzü allak bullaktı. Yıllardan beridir bunun rahatsızlığını yaşıyor olmalıydı. "Yirmi altı yıl önce, öyle mi?" dedim.

"Zamanın ne önemi var? Oldu işte, hepsi bu. Onun geliniydim, oğlunun karısı, üstümde gelinliğim vardı, hayatımın en kutsal günüydü ve o iğrenç zampara bana sulandı. Bu senin için bir şey ifade etmiyor mu?"

"Kusura bakma, Harriet. Öfke duyduğumu söyleyemeyeceğim. Neden o gün söylemedin bunu bana?"

"O güzel günü berbat mı etseydim?"

"Sulanmamıştır belki de. Şefkat olamaz mı? O gün çok şampanya içtiğini hatırlıyorum. Emin misin? Nasıl sulandı?"

"Popomu çimdikledi." (Tipik Harriet: "s.ktir" ya da "bok" gibi bir sözcüğü rahatlıkla telaffuz edebilirdi, ama "kıç"a gelince ya "popo" ya da "geri" demek zorundaydı.)

Güldüm. "Bir şey yok ki bunda, iltifat etmiş. Bütün İtalyanlar yapar bunu. Ben senin kıçını binlerce kez çimdiklemişimdir. Hoşuma gider.)

"Onu evimde istemiyorum," diye hırladı, göğsünü kabartarak. "Siyah gözleri beni ürperten yaşlı zamparanın teki. Evimde istemiyorum onu, son sözüm bu."

Havalimanına yaklaştığımızda trafik tampon tampona bir hal aldı. Harriet gözlerini bir kedi gibi kısıp son derece tehlikeli bir biçimde bir duman bulutu daha saldı.

"Oraya vardığında bana bir iyilikte bulun."

"Memnuniyetle."

"Anneme uğra."

"Asla."

Western Havayolları'nın önüne park edip arabadan indim. Harriet sürücü koltuğuna kaydı. Soğuk bir kaya parçasından farksız yanağına bir öpücük kondurdum.

"Lütfen anneme uğrar mısın?"

"Hayır."

Gaza öyle bir yüklendi ki az kalsın kafam kopacaktı.

3

Rahat bir uçuştu, dingin, düşünmeye olanak tanıyan; San Joaquin Vadisi'nin üstünden nehir boyunca, yemyeşil tarlaların ve aşina kasabaların üzerinden alçak uçarak -Bakersfield, Fresno, Turlock, Stockton- kaliteli bira yudumlayarak geçmişe kayılan, eve dönüş duygusuna alışma fırsatı tanıyan bir zaman. Babamı düşünüyordum daha çok, yaşlanmıştı artık; günleri tükeniyor, tükendikçe asileşiyordu. Oysa annem iyi görmemesine, romatizmalı parmaklarına ve sırt ağrısına rağmen daha uzun yıllar bizimle birlikte olacaktı.

Bekar kalsaymış çok daha mutlu olurmuş babam. Annemi boşayıp başka kasabalara gitmemesinin tek nedeni dört çocuğuydu. İtalyan dolu Stockton'ı ve gece gündüz Çin lotaryası oynanabilinen Marysville'i çok severdi. Çocukları onu anneme çarmıhlayan çivilerdiler sanki. Çocukları olmasaydı kuş kadar özgür olurdu.

Bizden çok hoşlandığı söylenemezdi, sevmediği ise kesindi. Sıradan çocuklardık, sadeydik, seçkin değildik; oysa bizden beklentisi daha büyüktü. Yapılması gereken angarya bir iştik onun için. Zengin bir hasat değildik, kuşkonmaz değildik, incir ya da hurma değildik, sıradan bir hasattık; patatestik, mısırdık, fasulyeydik ve işi kotarmak zorundaydı, ürün olgunlaşana kadar toprağı tekmeleyerek beklemek zorundaydı.

Abruzzi'li, kafasının dikine giden, iri yumruklu bir dağ adamıydı. Kısa boylu, bir altmış beş, kapı gibi geniş, İtalya'nın, ilk beş yılında hayatta kalmayı başaran her çocuğun seksen beş yaşına kadar yaşadığı bir bölgesinde dünyaya gelmiş. On üç çocuktan geriye sadece babam ve Denver'deki seksenine merdiven dayamış Pepina teyzem kalmıştı. Babam sertliğini o yaşam tarzından almıştı. Ekmek soğan, diye övünürdü, ekmek soğan -başka ne gerek insana? Bütün hayatım boyunca ekmek soğandan nefret ettim bu yüzden. Ailenin reisi olmaktan çok daha öteydi. Yargıçtı, jüriydi, cellattı, Yahova'nın ta kendisiydi.

Kimse savaşmadan geçemezdi onu. Hemen hemen her şeyden nefret ederdi; özellikle karısından, çocuklarından, komşularından, kilisesinden, rahibinden, kasabasından, eyaletinden, ülkesinden ve göç ettiği ülkeden. Ne dünyaya metelik verirdi, ne güneşe ve yıldızlara, ne evrene, ne de cennet ve cehenneme. Kadın severdi ama.

İşini ve kendisi gibi diktatör hamurundan yoğrulmuş üç-beş köylüsünü de sevdiği söylenebilirdi. Hayalgücü ve zekası olağanüstü güçlü ellerinde toplanmış usta bir zanaatkardı. Her ne kadar o kendini inşaat ustası olarak tanımlasa da, benim gözümde bir heykeltraştı, çünkü bir kaya parçasını yontup bir insan ya da canavar yaratabilirdi. Mükemmel, çabuk ve düzgün bir duvarcı ustası olmanın yanı sıra birinci sınıf bir marangoz, sıvacı ve betoncuydu.

Kendini büyük ölçüde hor görmekle birlikte, gururlu, hatta kendini beğenmişti. Ördüğü her duvarın, yonttuğu her taşın, inşa ettiği her kaldırımın ve şöminenin, biçimlendirdiği her mezar taşının gelecek kuşaklara ait olduğuna inanırdı Nick Molise. İşine şehvetle sarılır, gözlerini kısıp ona göre gökyüzünde fazla hızlı hareket eden güneşe bakardı. Bir işi bitirmek hüzne boğardı onu. Taşa olan tutkusu kumara, şaraba, hatta kadınlara olan tutkusundan daha doyurucuydu. Genellikle mesai saatinden çok daha geç saatlere kadar çalışırdı, karanlık basana kadar hatta. Tekne taşıyıcıları ve yamaklar arasında aşırı çalıştıran biri olarak kötü bir namı vardı. Sendikayla arası hep açıktı.

San Elmo kasabası onun Louvre'uydu, orada eserlerini dünyaya sergiliyordu. Kasaba yeteneğini takdir etmediği için öfke duyuyordu. Kasabanın danışma kurulu onu bir madalya ya da belgeyle ödüllendirmiş olsaydı bütün hayatı değişebilirdi. Lanet olsun, Ticaret Odası her yıl kayda bile değmez yurttaşları ödüllendiriyordu; Ford distrübütörü Cramer'e ve eczacı G.K. Laurel'e Yılın Adamı ödülünü vermişlerdi –Nick Molise'nin kasabaları için yaptıklarını neden görmezden geliyorlardı?

Ekmek parasını her zaman çıkarmış biri olarak babamın bir sorunu vardı –kazandığı parayı bir türlü eve getiremezdi. Elks Kulüp'teki poker partileri bugüne kadar binlerce dolarını yutmuştur. Bir keresinde bir evin tamamlanması için aldığı yedi yüz elli doları sayışını seyretmişliğim var, onluk ve yirmilikleri masanın üstüne istiflemiş diliyle ıslattığı kurşun kalemle hesap tutuyordu. Annem bakkaldan alış veriş etmek için ondan para isteyince ona beş dolar vermiş, annem parayı önlük cebine sokarkan babam yüzünü acıyla buruşturmuştu. Esnaftaki itibarı utanç vericiydi, çünkü borcunu ancak köşeye sıkıştırıldığında öderdi. Parasını bankaya yatırmaya inanmazdı. Cebinde dolgun bir tomar bulundurmanın duygusunu severdi. Tomarı cebinden olduğu gibi çıkarıp hava basar, kumar salonundaki timsahlar kumar masasına oturmasını beklerken iştahla yalanırlardı. Elks Kulüp, Onyx, Café Roma, Kelly's –demiryollarının hemen yanındaki Atlantic Sokağı'ndaki bütün batakhaneler.

Talihini değiştirme arayışı içinde birinden çıkıp ötekine girer, hepsinde şansını denerdi Nick- Elks'de poker, Kelly's'de blackjack, Café Roma'da yanık ve sonunda cebinde kalan son bir dolarla Elmo Otel'in lobisinde puanı bir sente pişti. İnatla, yorulmak bilmeden, beklenti içinde, cebinde metelik kalmayıncaya kadar devam ederdi. Sonra bütün bu yerlerde içtiği şaraptan çakır keyif, sendeleyerek eve dönüp yatağa yığılırdı. Annem ceplerini karıştırdığında çivi, kibrit kutusu, küçücük kurşun kalemler filan bulurdu, ama para asla.

Ertesi sabah mesai arkadaşlarından bir saat önce işinin başında olurdu; gömleği terden sırılsıklam, hastalığından iğrenenerek kum eler, harç sıvar ya da el arabasıyla iskeleye tuğla taşırken tepesi atmış bir köpek kadar tehlikeliydi. Nereden geliyordu bu kumar tutkusu? Virgil ile ben çocukluğunda çektiği yoksulluğa bağlıyorduk. Ama fazlasıyla basit bir açıklamaydı bu. Dünyaya duyduğu öfkeden kaynaklanıyordu bence; kendini kanıtlama isteğinden, göçmenlere özgü o yabancılık duygusundan.

Ama kumarda kazanması olanaksızdı, çünkü berbat bir oyuncuydu; umutsuz, ürkütücü, döper asa güçlü el muamelesi yapan, asla pas geçmeyen, önündeki son fişi de masaya sürünceye kadar potu sürekli artıran. Zaman zaman şansı yüzüne gülerdi elbette, o zaman da herkesi silip süpürür, oyunu bitirirdi. Coşkulu kahkahalar atarak herkese içki ısmarladıktan sonra Atlantic sokağında hızlı adımlarla bir başka batakhanenin yolunu tutardı, çünkü bırakmayı bilmezdi. Kendini tehlikeli bir duruma kurban etmeye kararlı biri gibi son kuruşunu da yutuluncaya kadar oynamaya devam etmek zorundaydı. Bitirdiği iş karşılığında yüklü bir meblağ aldığını bildiği için annemin bizi onu bulmaya yolladığı gecelerin haddi hesabı yoktu. Asla ulaşamazdık ona, çünkü kulüp işletmecesine bir konuda şart koşardı; çocuklarının kumar oynanan arka odaya girmesine izin verilmeyecekti.

Bazı akşamlar, yemekten sonra biz çocuklar ön balkonda oyun oynarken kapıyı açıp dışarı çıkar, uzun ince Toscanelli sigaralarından bir tane yakmak için duraksayıp, "Hadi, evlat. Benimle gel," di-

yerek birimizi esir alırdı.

"Nereye baba?"

"Beni izle."

Çabuk adımlarla sokağa çıkıp yürümeye başlar, ona yetişmek için koşmak zorunda kalırdım. Büyük Tur, Nick Molise'nin külliyatı. Annem ve kız kardeşim hariç hepimizin çıkmışlığı vardır o tura. Kadınlara uygun olmadığını düşünüyordu herhalde.

San Elmo o günlerde ortasından geçen demiryoluyla ikiye bölünmüş on iki bin nüfuslu bir kasabaydı; demiryolunun bir yanında iş merkezleri ve aristokratlar, diğerinde demiryolu fabrikaları ve köylüler vardı. Babamın turdaki ilk durağı kasabanın öbür ucunda, zenginlerin yaşadığı semtteki halk kütüphanesiydi; beyaz tuğladan, saf New England, şelale gibi dökülen kırmızı kumtaşından basamakların üzerinde dört taş sütun.

Karşı kaldırımda durup ellerini beline koyar, binaya bakarken yüzü saygıyla yumuşardı.

"İşte, evlat. Güzel, değil mi? Kim yaptı onu?"

"Sen yaptın, Baba."

"Fena değil. Hiç fena değil."

"Harikulade, Baba."

"Bin yıl dayanır."

"En az."

"Şu taş basamaklara bak. Su gibi akıyorlar."

"Müthiş."

"Ne bina!"

Elini omuzuma koyardı. "Hadi, evlat. Sana göstermek istediğim başka bir şey var."

İki blok ötedeki Maywood Sokağı'ndan çan kulesi ve sarmaşık kaplı duvarları taştan Metodist Kilisesi'ne. Beş dakikalık ayinsel bir saygı duruşu; çan kulesine bakıyoruz bir aşağı bir yukarı, hava babamın coşkusuyla sihirli; elleriyle yarattığı esere bakarken gözleri dans ediyor, yüzüne mutluluk yayılmış.

"Ben yaptım," derdi üzerine basa basa. "Evet, efendim. Ben yaptım."

"Evet, sen yaptın."

Tam gaz yürüyor yine, koşturuyorum peşinden. Belediye Binası. Kaliforniya Bankası. Su ve Elektrik İdaresi; İspanyol tarzı, kerpiç sıra sütunlar ve kırmızı kiremitten çatı. Haley's Morg Binası. Criterion Tiyatro Binası. İtfaiye Binası; bütünüyle kırmızı tuğladan, tertemiz, kusursuz beton takviyeli. Oradan San Elmo Lisesi'ne, gereken yerlerde saygı duruşlarında bulunarak –yılankavi beton kaldırımlar, çeşmeler.

"Dur, evlat." Önümü keserdi eliyle. "Ayağının altındaki. Neye benziyor?"

"Kaldırım."

"Kimin kaldırımı?"

"Senin?"

"Yanlış. Halkın. Baban halk için yaptı, ayakları ıslanmasın diye."

San Elmo Lisesi. Kırmızı tuğla. Görkemli taş merdivenler. Babam elleri arkasında, gözlerini kısmış puro dumanının arasından biz çocukların "görünmez mucize" adını taktığı şeye bakıyor.

"Fark ettin mi?"

Başımı sallıyorum. Lanet bir okul işte.

"Dikkatli bak. Göremezsin. Asla göremezsin, ama ben sana göstereceğim."

Gözlerim binanın girişindeki yazıya kayıyor. SAN ELMO LİSESİ. 1936.

"*O değil*!" diyor sinirlenerek. "Binaya bak! Nedir özelliği?"

"Sen yaptın."

"Başka? Nedir görmediğin?"

"Görmüyorsam nasıl bilebilirim?"

"Görebilirsin. Kafanı kullanırsan görebilirsin."

Gidip okulun duvarına dokunuyorum, biraz oraya biraz buraya; aptalca bir oyun oynuyorum, egosunu tatmin etmek için beni çıkardığı yolculuktan iyice sıkılmışım artık.

"Hiçbir şey göremiyorum."

"Dört deprem geçirmiş bir bina var karşında. Şimdi, dikkatli bak

ve bana neyi göremediğini söyle."

"Ölü insanlar."

Tiksintiyle sallıyor başını. "Kaz kafalı! Çatlaklardan söz ediyorum ben. Deprem çatlaklarından. Bu duvarlarda bir çatlak bul bana. Hadi."

"Bulamam, çünkü yok."

"Pekala. Bu bina da göremediğin için hemen farkettiğin şey nedir öyleyse?"

"Bir çatlak."

"Neden?"

"Çünkü sen yaptın."

Ellerini cebine sokuyor. "Al sana bir çeyrek. Hepsini aynı yerde harcama."

Parayı kapıp koşuyorum, özgürüm nihayet.

Bazen de Valhalla Mezarlığı turlanıyor, kasabanın hemen dışında. Bir Pazar öğle sonrasında hiç beklenmedik bir anda gerçekleşebilir; on üç yaşındaysan, saat ikide Nevada City Kaplanları'na karşı atıcı pozisyonunda oynaman kesinleşmiş ve saat bir buçuksa, tam bir işkence; ve sen sahanın on blok ötede olduğunun bilincinde peşinden giderken üzerindeki üniforman, beysbol eldivenin, dizliklerin filan hiç fark etmezdi onun için.

Babamın beyaz mermer meleklerinden geçilmezdi Valhalla Mezarlığı; kanatları açık, kolları ve uzun parmakları uzanmış, kartal yüzlü ve zalim, üzerlerinde leşini koruyan akbaba misali ürkütücü bir hava. Nereye tünemişlerse mezarların üzerine pislemişler izlenimi uyandırırlardı insanda.

İki yanı selvi ağaçlarıyla donatılmış patikanın sonunda Vali Hal Shriner'ın muazzam büstü dururdu; ciddi ve demir çeneli, çukur mezarın üstünden bakan üç kağıtçı bir siyasetçinin acımasız çehresi; gözler boş, taştan saçında bir iki kuş pisliği. Babam şapkasını çıkarır ve ben çılgın gibi beysbol eldivenimi yumruklarken Mikelanj'ın David'i karşısında büyülenmiş birinin hayranlığıyla büstü seyrederdi.

"Dokuz yıl oldu öleli," derdi derin düşüncelere dalarak. "Artık

yok, gitti." Gözleri Vali'nin gözleriyle buluşurdu. "Merhaba, Vali, seni deyyus. İyi bakıyorlar mı sana orda?"

Gözlerimi mezar denizinde gezdirip inlerdim. Daha dönümler vardı gezilecek. Bütün dünya bir mezarlığa dönüşürdü sanki. Bir beysbol maçına hazırlanmanın ne tuhaf bir biçimi! Sivri burunlu ayakkabılarımla toprağı eşelerken bilirdi neden kıvranıp köpürdüğümü; ama bütün ciddiyetiyle açık bir kitap biçiminde tasarlanmış ve açık taş sayfaya hayati istatistikleri yontulmuş kütüphaneci Loretta Stevens'in mezarına doğru ilerlerken s.kine bile takmazdı.

4

Babam hiçbir zaman çocuk istemedi. Duvarcı ve taşçı çırakları istedi. Onların yerine bir yazar, bir banka memuru, evli bir kız evlat ve bir demiryolu makasçısı ile buldu kendini. Bir anlamda oğullarını taş ustası yapmayı taşı yontmak için kullandığı yöntemle denedi; örseleyerek. Başarısız oldu, tabii ki, çünkü örseleyerek zanaat aşkından uzaklaştırdı bizi. Çocukluğumuzda büyük bir düşü vardı Nick Molise'nin, muhteşem bir geleceğin parıltısı çakmıştı beyninde: MOLISE VE OĞULLARI, TAŞÇILIK LTD.

Biz, oğulları, onun kahverengi gözlerini, güçlü ellerini, kendinden emin duruşunu aldığımız için taş tutkusunu da aldığımızı, uzun ve yorucu saatler çalışmaya gönüllü olacağımızı varsaymıştı. İşe San Elmo'da küçük bir şirket kurarak başlayacak, daha sonra Sacramento, Stockton ve San Francisco'da şube açacaktı.

Babamın düşünü paylaşmak için ciddi bir girişimde bulunan tek oğul liseden sonra kahramanca bir çaba sarfeden Mario olmuştu. Ancak, babam deneyimsiz ve sendikasız bir çırakla karşı karşıya olduğu için, onu haftanın altı günü sabahın sekizinden güneş batıncaya kadar çalıştırmış, yevmiyesini de canı istediğinde vermişti. Aslında zanaatı onun gibi büyük bir ustadan öğrenme ayrıcalığına sahip olduğu için Mario'nun para almadan çalışması gerektiğini düşünüyordu. Çıraklık dönemi beş yıldı onun görüşüne göre, ancak

Mario'nun aptallığını ve kalın kafalılığını hesaba katınca yedi yıla uzatmakta yarar vardı.

"Pekala!" diye isyan edip dururdu Mario, "ama bir şey öğret bana. Folsom cezaevinde taş kırsam senden öğrendiğimden daha fazlasını öğrenirim."

"Asıl amaç seni parçalayıp kendini bir hiç gibi hissetmeni sağlamaktır. Sonra yavaş yavaş geliştireceğiz seni, ta ki başını kaldırıp herkese gururla birinci sınıf bir taş ustası, Nicholas Molise'nin oğlu olduğunu söyleyebilinceye kadar."

"Ne saçmalık!"

Çıraklık eğitimine başladıktan üç ay sonra Pasifik Ligi'nde yer alan San Francisco Seals beysbol takımından profesyonel beysbol oynama teklifi aldı Mario. On yedisinde olmasına rağmen olağanüstü bir atıcıydı, San Elmo Lisesi takımına iki maçı tek atıcı olarak sıfıra karşı kazandırmıştı, kasaba takımın da solak gözbebeğiydi. Beysbol oynamak Mario'nun sıradanlık duygusunu yenmesini sağlayan tek şeydi, en büyük tutkusuydu. Lise'den mezun olmasına rağmen henüz reşit değildi, sözleşme yapabilmek için ebeveyninin onayını alması gerekiyordu.

Annem onay vermeye hazırdı, ama ihtiyar nuh dedi peygamber demedi. Mario henüz çok gençti, hem top oynayarak hayat mı kazanılırdı? Beysbolda beş-altı yıllık bir ömrü vardı, sonra amelelik. Taş ustalığı gibi saygı duyulan bir meslek edinmesi onun için çok daha hayırlıydı. Taş ve tuğlayla bina inşa etmek varken geleceği olmayan bir çocuk oyunuyla uğraşılır mıydı?

Tanrım, ne zor günler; haftalar boyunca savaştık onunla -Stella, Virgil ve ben-, yalvardık Mario'ya bir fırsat tanıması için, bağırdık çağırdık, küstük. Çatallı boynuzlarıyla hiç kıpırdamadan duran bir Abruzzi keçisiydi ama, bir adım bile geri atmadı. Oğlunun çıkarlarını herkesten çok o düşünürdü, birgün gelecek Mario ona teşekkür edecekti. O günün hiçbir zaman gelmediğini söylemeye gerek yok sanırım, Mario bu konuyla ilgili olarak burukluk ve kızgınlıktan başka hiçbir şey hissetmedi babama karşı.

Dişlerini gıcırdatarak taşların ve alçıların dünyasına döndü, ba-

bamın onayının gerekmeyeceği on sekizine basacağı günü iple çekerek. Olmadı ama. O kış New York Giants takımı Bay yöresine taşındı ve San Francisco Seals tarihe karıştı. Onlarla birlikte Mario'nun büyük fırsatı da. Bir hiçti birden yine. Doğru, babam ona duvar örmenin temel bilgilerini öğretmişti ama onun çırağıydı; babamın buyruğuyla taş taşımaya ve kırmaya devam ediyor, içinde onu öldürme isteği filizleniyordu. Seals takımın kapandığını, sözleşme teklifinin artık geçerli olmadığını öğrendiği gün yapı iskelesinden atladığı gibi işi terketmişti. Babam derinden sarsılmış, onu bağışlamamıştı. Yıllarca konuşmadı Mario'yla, karşıdan geldiğini görünce kaldırım değiştiriyordu. Mario da babamın karşıdan geldiğini görünce kaldırım değiştiriyordu.

"Sattı beni," diyordu babam. "Öz babasını terketti."

Yaz aylarının Pazar akşamüstlerinde Mario'nun kasaba takımıyla Marysville, Yuba City, Grass Alley, Auburn ve Lake Tahoe takımlarına karşı atıcı pozisyonunda oynadığı amatör küme maçlarında babam orta tribüne oturup oğlunun aleyhinde tezahürat yapardı. O sıcak akşamüstlerinde midesi bira dolu, kendi canından bir parça olan oğlunun aleyhinde tezahürat yapan tek kişilik bir taraftar kitlesiydi. "Çak şu topu kafasına! Dağıt beynini!" diye bağırırdı Mario'nun karşısına geçen vuruculara.

O kritik San Elmo-Yuba City karşılaşmasında ihtiyarın yanındaydım. Dokuzuncu bölümde, maç berabereyken Mario nefis bir doğrudan sayı vuruşu yapıp takımına lig şampiyonluğunu kazandırmıştı. Mario yerel seyircilerin tezahüratı altında üçüncü kaleye doğru rahvan rahvan koşarken öfkeden kuduran babam sahaya inmiş, şebek gibi gülümseyen Mario'ya üçüncü kaleyi dönmek üzereyken çelmeyi takmıştı. Polis babamı sürükleyerek stadın dışına çıkarmış, Mario yerden kalkıp kupayı kazandıran vuruşun koşusunu tamamlamıştı.

5

Jet Sacramento pistine zamanında indi ve yolcular emniyet kemerlerini çözdüler. Eylül sıcağı asfalt pistin üzerinden yansıyıp titrek bir görüntü oluştururken ilk ben indim uçaktan. Sacramento Vadisi'nin sıcağını unutmuştum. Artık biliyordum evde olduğumu.

Los Angeles yolcularını karşılamaya gelenlerin arasında Mario yoktu. Klimalı bekleme salonuna girip bir süre bekledim. On beş dakika kadar sonra otoparka çıktım, Mario'nun kamyonetini aradım. Mario'dan eser yoktu, sıcak dayanılır gibi değildi. Bekleme salonuna döndüm, serin ve loş barı bulup bir bira söyledim. Saat bir buçuk olduğunda Mario'nun geleceğine dair ümidimi yitirdim. Evini aradım, karısı Peggy açtı telefonu. Çocuklarının peşinde koşturan bir annenin soluk soluğa sesiyle.

"Kim dediniz?"

"Henry Molise. Enişten."

"Hay allah. Henry Molise! Ne işin var burda, Henry? Hâlâ o boktan romanlardan mı yazıyorsun? Sonuncusu midemi bulandırdı. Çocuklara bulaşmasın diye yaktım kitabı. Tanrım, senin hayatın da kolay değil. (Son roman profesyonel beysbol kariyeri yapmak için karısını ve çocuklarını terkeden bir demiryolu makasçısına dairdi. Peggy'nin romanı sevmesi mümkün değildi.)

"Mario orda mı, Peggy?"

"Belki. Neden?"

"Onunla konuşmak istiyorum da ondan."

"Ukala abin telefonda," diye seslendiğini duydum. "Konuşmak istiyor musun?"

Bir kükreme sesi duyuldu, televizyonda bir spor müsabakası. Uzunca bir süre sonra tezahürat sesleri kısıldı ve Mario konuştu.

"Selam, Henry. Nasılsın? Maçı mı seyrediyorsun?"

"Maç mı? Ne maçı? Havalimanında beni karşılaman gerekiyordu."

"Unut gitsin. Gelme. Arayacaktım seni. Her şey yoluna girdi. Bütün o boşanma yaygarası palavraymış."

"Göt herif! Neden haber vermedin?"

"Arayacaktım, Henry. Ama unuttum."

"Gel al beni."

"Nerdesin?"

"Sacramento havalimanında?"

"Geldin mi yani?"

"Başka nasıl Sacramento havalimanında olabilirim ki? Uçağa bindim ve geldim, Mario! Şimdi de bir telefon kulübesinden seninle konuşuyorum. Gel beni al!"

İnledi.

"Gelemem, Henry. Giants-Dodgers karşılaşması. Vuruş sırası Bobby Murcer'da ve kalelerin ikisi dolu. Allah aşkına, Henry, televizyonu olan bir yere gir ve seyret! Maçın başı henüz!"

"Sıçansın oğlum sen!"

"Kusura bakma, Henry. Bak ne diyeceğim: Saat beşte San Elmo'ya otobüs var. Seni terminalde karşılarım."

Kendime hakim olmak için çaba sarfettim.

"Seni ömrümün sonuna kadar görmek istemiyorum," dedim ona. "Ama lütfen. Bana bir iyilik yap. Anneme ve babama geldiğimi söyleme. Terminale gelip beni beklemelerini istemiyorum. Böyle bir sahne yaşamak istemiyorum. Anladın mı?"

"Hasiktir," dedi. "Murcer çuvalladı."

Kapattım ve bar tabureme döndüm, öfkeli ve keyifsiz. Doğuştan salaktı bu Mario. Babamın onu sürekli aşağılaması boşuna değildi.

Bir sonraki Los Angeles uçuşunun duyurusu yapıldı. Birden San Elmo'da korkunç şeyler olacağı sezgisine kapılıp evime dönmeye karar verdim. Ama telaşlı adımlarla biniş kapısına doğru giderken fikir değiştirdim. Buraya kadar gelmiştim, yolculuğumu tamamlamak için on sekiz kilometre daha yol katedecektim alt tarafı. Birkaç saatliğine bile olsa bu ziyareti anneme ve babama borçluydum.

Havalimanından bindiğim otobüs beni Sacramento'ya götürdü. Otobüsten inip sinemaya gittim, sinemadan çıktıktan sonra bir kitapçıda biraz zaman öldürdüm, sonra bir bara girip bir bira söyledim, birkaç el tilt oynadım, sonra da San Elmo otobüsüne bindim.

Beni bu yolculuğa çıkmaya ikna etmekle kalmayıp havalimanında eken taşkafalı kardeşim sayesinde hayli renkli bir gün geçirmiştim.

Otobüs San Elmo'ya girip Main Caddesi'ne sapar sapmaz kasabanın ne kadar değiştiğini fark ediyordunuz; özellikle Sierras dağlarına giden 80 numaralı karayolu kasabanın iki kilometre kuzeyinden geçmeye başladıktan sonra. San Elmo yalıtılmış bir kasabaydı artık, ana damarı kesilmişti, ölüyordu. Park etmiş birkaç arabadan başka araba yoktu çevrede. İlk hayat bilgisi eğitimimi aldığım Acme Bilardo Salonu kapanmıştı. Ventura Sineması da öyle.

Otobüs sağa sapıp ara sokaktan terminale girdi. İki Meksikalı ile birlikte otobüsten inip daha önce elbise deposu olarak kullanılan ve Main Caddesi'ne bakan pencerenin önünde iki tahta bankı olan terminalde yürümeye başladım. Bilet gişeleri açıktı ama tek bir görevli yoktu ortalıkta. Sadece iki kişi vardı o metruk yerde. Biri pencerenin önündeki banka oturmuş olan annem, diğeri öteki banka annemden olabildiğince uzak oturan babamdı.

Aynı anda gördüler beni. Annem, "Henry, oğlum," diye feryat edip kollarını açtı.

O korkunç sıcağa rağmen yakası ve kenarları kürklü siyah bir manto vardı üzerinde. Tanıyordum o lanet mantoyu -Biz çocuklar "Colorado mantosu" adını takmıştık ona-, Carmelina teyzemin anneme otuz yıl önce verdiği eski manto; frapan, neredeyse fahişemsi o manto ufak tefek, pamuk saçlı annemin üstünde o kadar gülünç dururdu ki. Altına da damalı bir ev elbisesi giymişti. Onu kollarıma alıp sıcak yüzünü öptüm, saçlarına sinmiş baharat kokusunu içime çektim.

"Şükürler olsun," dedi soluk soluğa bana tutunurken. "Sana şükürler olsun Tanrım! Tek isteğim oğlumu son bir kez görmekti."

Birden kasıldı ve kollarıma yığıldı; başı arkaya düşmüş, ağzı açık, gözleri kapalı. Elli kilo çekiyordu topu topu, ama yine de kurşun gibi gelmişti bana, onu tutmaya çabalarken babamdan yadım istedim.

"Bırak düşsün," dedi çatlarını kaşarak. "Yere bırak."

Ama hızla yanımıza gelip annemi patates çuvalı omuzlar gibi

omuzlayıp banka yatırdı. "Lanet olası kadın," diye homurdanıyordu, "bıktım senin bayılmalarından." Gırtlağında öfkeli kan lekeleri oluşmuştu, ağzındaki puronun dumanı gözlerini yakıyordu.

Annem baygınmış gibi banka uzandı; gözleri kapalı, ağzı açık, bir eli elbisesini dizlerinin altına çekerek. Çorapları kol jartiyeriyle tutturulmuştu. Hatırladım o jartiyerleri; babamın eski kol jartiyerleri.

"Yok bir şeyi," dedi babam. "Her zamanki gibi bir şeyi yok."

"Su," diye inledi annem.

Su fıskiyesi var mı diye bakındım.

"Fıskiye yok burda," dedi babam.

Koşarak Main Sokağı'na çıkıp Colfax Café'ye girdim, garsondan bir bardak su istedim. Terminale döndüğümde annem doğrulmuştu, başı arkaya doğru yatıktı. Babam annemin yanında tahammülsüz bir şekilde ileri geri sallanıp duruyordu. Kağıttan bardağı annemin dudaklarına dayadım, birkaç ürkek yudum aldı, kedi yavrusu gibi. Şaşılacak bir çabuklukla kendine geldi. Gülümseyip kahverengi gözleriyle beni inceledi.

"Pek iyi görünmüyorsun, Henry. Karın sana iyi bakmıyor mu?"

"Çok iyi bakıyor, tasalanma. Sen iyi misin?"

"Kalbim, Henry. Fazla zamanım kalmadı. Her an gitmeye hazırım. Korkunç bir hayat yaşattı bana. Tekmeledi beni. Gırtlağıma sarıldı. Vahşi bir hayvandan farkı yok artık. Aklını kaçırmış. Gece yatağa girmeye korkuyorum."

"Bilmiyorsun, evlat," dedi babam. "Hiçbir zaman yarısını olsun öğrenemeyeceksin."

Bu sözler annemin inlemesine neden oldu. Sıcak, kuru ellerini avuçlarımın arasına aldım.

"Biraz dinlen. Ben bir taksi çevirip geleceğim."

Başını salladı. "Taksi elli sent tutuyor," dedi.

"Taksicilik çoktan iflas etti," dedi babam.

"Stella'yı ara," dedim babama. "Arabasıyla gelip bizi alsın."

"Yok bir şeyi bu kadının. Yürüsün."

Yavaşça söylemişti, doğruydu da; ama yine de acımasızcaydı,

çünkü yaşlı bir kadının bile kapris yapma hakkı vardı, özellikle hayatta başka pek bir şeyi kalmayan annemin. Ayağa kalkmaya çabaladı.

"Denerim," dedi.

Kolumu beline doladım. "Yapamayacağım," diye iç geçirdi yavaşça banka oturarak.

"Yalan söylüyor," dedi babam.

"Allah kahretsin! Stella'yı ara!"

Utançla yere baktı. Sözünü sakınmayan biri olduğu halde, başkalarının ona sert konuşmasına tahammülü yoktu. Bıyığı beyazlamış, saçının rengi kahverengimtrak bir griye dönmüştü; sonbahar yaprakları gibi. Bütün şarap müptelaları gibi elma yanaklıydı, gözlerinde örümcek ağını çağrıştıran incecik damarlar vardı. Bir süre düşündükten sonra karşı duvardaki telefona doğru yürüdü, çabuk ama hafif aksak adımlarla, ayakkabısı vuruyormuş gibi. Hâlâ çok güçlü görünüyordu, ama hareketlerindeki canlılık gitmişti. Zayıflamıştı, pantolonunun arkası sarkıyordu.

Telefona para atıp numarayı çevirdi, aynı zamanda orta parmağıyla işaret parmağını anneme doğrulttu; köylüler arasında bir beddua işareti.

Annem, "Sana bir şey söyleyeyim mi, Henry?" dedi gözünü babamın üzerinden ayırmadan. Kurnazca bir masumiyetle parladı gözleri.

"Baban aklını yitiriyor."

Sanmadığımı, her zamanki gibi olduğunu söyledim.

"Stella cevap vermiyor," dedi babam.

Para geri geldi, numarayı tekrar çevirdi. Birden bağırmaya başladı; ağzı bir buldoğun ağzı, hırladı ahizeye bir yandan da yumruğunu sallayarak.

"Öldüreceğim seni!" diye bağırdı. "Kemiklerini kıracağım. Seni uyarıyorum, uzak dur!"

Delilikti, tam bir cinnet.

"Gördün mü?" dedi annem memnuniyetle.

Bir baba kızıyla bu biçimde konuşmazdı elbette. Yanına gidip

ahizeyi elinden aldım.

"Merhaba Stella."

Stella değildi hattın ucundaki. Mario'ydu. Babamla o mutat bilimsel konuşmalardan birini yapmışlardı.

"Bak, Henry," diye yalvardı. "O deli köpeğin ağzına bir susturucu tak. Şimdi gelemem dedim, hepsi bu. Yedinci bölümün sonu, Henry, Giants'ın iki kalede adamı var. Ah, Tanrım! ikinci kalede Matthews var, üçüncüde Rader, Murcer vuruş yerine yürüyor. Büyük allahım, ya şimdi ya da asla! Ayrılamam Henry. Kusura bakma... mümkün değil..."

"Aynı s.ktirici maçı mı izliyorsun hâlâ?" diye bağırdım.

"Olağanüstü! Dünyanın sonu! Hoşçakal, Henry!" Kapattı.

Babama döndüm. Bir puro izmariti yakmakla meşguldü. Tiksintiyle fırlattı kibriti. "Oğlum, Mario!" diye homurdandı; sonra anneme döndü, "Eve dönmeye hazır mısın artık, kendi ayaklarının üzerinde?"

"Hadi eve gidelim," dedi annem neşeyle, bir yandan da boş bir ahırı andıran mekanı gözleriyle tarayarak. "Tuvalet nerde?" Sonra doğru kapıyı gördü, ayağa kalkıp en ufak bir yorgunluk belirtisi göstermeden kapıya yürüdü. Babam tuvalete girişini izledi. "Fazla zamanı kalmadı," dedi. "En çok bir yıl veririm."

"Neden söz ediyorsun?"

Parmağını şakağına dayadı. "Aklından. Deliriyor."

"İkiniz de aklınızı kaçırmışsınız."

Bir sineği kovar gibi uzaklaştırdı sözlerimi.

"Bavulun nerde?"

"Getirmedim. Bu gece dönüyorum."

Kırmızı gözleri alevlendi. "Hayır, dönmüyorsun. Kalacaksın biraz."

"Kalamam. Çalışmam gerek."

"Çalışmak? Sen? Ne çalışması?"

"Kitabım."

Bir homurtu yükseldi gırtlağından. "Kitapmış! Sen buna çalışmak mı diyorsun?" Purosunu tükürük hokkasına fırlattı, ıskaladı.

"Git öyleyse. İlk otobüse bin ve bir daha dönme." Arkasına döndü ve kapıya doğru yürüdü. Peşinden koştum.

"Dur. Yarına kadar kalırım."

Koluna yapıştım, ama beni itti ve gitti; annem tuvaletten çıktığında terminalden çıkıp Main Caddesi'nin yolunu tutmuştu bile. Annem bir an kocasını sokakta yürürken görmüştü.

"Neye kızdı yine?"

Anlattım.

"İşle ilgili bir şey söyledi mi?"

"İş mi?"

"O biliyor. Kendi anlatsın."

Esrarengiz, ağızdan kaçırılmaması gereken, komplomsu bir şeyler sezdim, ama kaldırıma çıktığımızda başka bir şey söylemedi. Koluna girdim ve o cehennem sıcağında bir köşesinde banka bulunan kavşağa yürüdük. Beni dökme camdan pencerenin önüne çekip bir masaya işaret etti; kardeşim Virgil'ın masası, üzerinde bronzdan bir plaka: VIRGIL T. MOLISE –KREDİ. Banka kapalıydı o saatte.

"Ne kadar tertipli, görüyor musun?" dedi memnuniyetle. "Masasının temizliğine bak. Ne kadar iyi bir çocuk."

"Her zaman iyi bir çocuktu," dedim. Pisliğin teki olduğunu da ekleyecektim az kalsın.

Karşıya geçtik. Terliyordu, mantoyu çıkartırdım. Koltuk altıma sıkıştırdım.

"Güzel bir akşam yemeği hazırlayacağım sana," dedi. "Fırında patlıcan, yanında ricotta peyniri, biraz da *gnocchi di lata* ve biftek. Patlıcanı hatırladın mı? En sevdiğin yemekti."

"Biliyordun geleceğimi."

"Mario telefon edip söyledi."

Ah, o Mario!

Küçük ve çabuk adımlar atıyordu, Lincoln Caddesi'nin gölge yakasına sıralanmış dükkanlara yakın kalarak. Kavurucu sıcakta pek az insan vardı ortalıkta. Demiryolu işçilerinin deri koltuklara yayılıp gevezelik etmeyi sevdikleri Ritz Otel'in lobisi bile boştu. Hasta bir kasaba. Buldozerler kasabanın sınırlarına dayanmış bekli-

yor izlenimi uyanıyordu insanda; ölüm çıngırağının çalmasını bekliyorlardı.

"Babanı bir doktora görünmeye ikna et," dedi. "Onun yaşında hiç belli olmaz."

"Gayet iyi görünüyor. Biraz zayıflamış, ama o da yararlı."

"Çok şarap içiyor. Sabaha kadar durmadan tuvalete kalkıyor. Nefis bir mozzarella peyniri satın aldım. Yarın sana kroket yaparım. Mario'da bayılır."

Demiryolunu katedip Atlantic Caddesi'nin öte yanına geçtik; çürümeye yüz tutmuş tuğla dükkanlar, Çin çamaşırhanesi, Çin lokantası ve kuru temizlemecisiyle kasabanın en eski mahallesi. Çıkmaz sokağın son binasıydı Café Roma.

"Burdadır," dedi kaşlarını çatıp binaya bakarak. "*Putana* var yukarda."

"Yok ya?"

Her zaman fahişe olmuştu Café Roma'nın üst katında. Liseden mezun olduktan sonra oraya sık sık giderdim. Kızlarla muamelesine remi oynayıp müzik dolabından parçalar seçtiğim o yağmurlu kış akşamüstlerinin müptelasıydım hatta.

Bir gece oradaydım, birden merdivende büyük bir gürültü koptu ve babamın sesini duydum; bağıra çağıra tehdidler savuruyordu. Madam ve üç fahişe, sarhoş, iğrenç ve meteliksiz olduğu için onu ite kaka aşağı indirip kapı dışarı ettiler. Utanmıştım o gece ondan, Madam adamı tanıyıp tanımadığımı sorduğunda, hayır, dedim, tanımıyorum adamı, ömrümde görmedim; deli Dago'nun teki, dedim, kasabayı istila etmiş bu Dagolar, her yerdeler ve babam pencerenin önünde bağırıp duruyordu. "Polise gidiyorum! Kapattıracağım lan burayı!"

Evet, Café Roma'ya ve üst kattaki odaya aşinaydım. Şimdi bile karyoladaki çıplak şilteyi görebiliyor, o soğuk ve sevgisiz odanın kokusunu alabiliyorum. O zavallı, umutsuz ve aptal kadınları hatırlıyorum, çünkü Marysville, Yuba City ve Lodi'yi de içeren fuhuş zincirinin halkalarından biriydi San Elmo; sendika San Elmo'ya bir fahişe gönderdiğinde domuzun teki olması kaçınılmazdı, dünyanın

sonu sayılabilecek Yuba City de bile çalışamayacak biri.

Üst katta göz kırpan neondan CAFÉ ROMA tabelasına bakan annemin gözleri Hıristiyan erdemiyle alevlendi. "Hepiniz evlendiniz çok şükür. Bu tür yerlerde işiniz olmaz."

Aşırı saflığı karşısında bir kahkaha atıp öptüm onu. "Sen eve git," dedim. "Ben babamı getiririm."

"Kavga etmeyin."

"Tamam, kavga etmeyiz."

"Yarın güzel bir *fritto misto* pişiririm, yanında da *scampi* ve karnabahar."

"Harika."

"Taze lahana seviyor musun hâlâ?"

"Bayılırım."

"Bakarız. Yarının ertesi belki. Ve Pazar günü, *ravioli*." Beni orada tutmak için kafasında küçük leziz planlar tasarlıyordu. Kürklü mantosu elinde, ufak ve çabuk adımlarıyla uzaklaşışını seyrettim.

6

Çeyrek yüzyılda Café Roma'da değişen tek şey müşterilerdi. Benim hatırladığım yaşlı adamlar toprak olmuş, yerini yeni nesil yaşlılar almıştı. Onun dışında her şey aynıydı. Uzun maun tezgah, üstünde asılı tozlu ve sinek lekeli Amerikan ve İtalyan bayrakları. Barın arkasında modern bir yenilik vardı; Marlon Brando'nun Baba rolünde büyük bir afişi; dört metre kare, altın rengi çerçeve.

Aynı vantilatör vızıldıyordu tepede, sıcak havayı rahatsız etmeyecek kadar yavaş, pervanenin bıçaklarında birkaç tur takılıp havalanan sporcu sinekler. Ön pencerelere asılmış yeşil perdeler loş mekana bir serinlik yanılsaması katardı, fıçı biranın kokusu da öyle. Ama bu kokuya zeytinyağı ve parmezan peynirinin mide bulandırıcı kokusuyla yerlere serpilmiş taze talaşın çamımsı kokusu karışırdı.

Bir şey daha değişmişti; benim gençliğimde Café Roma'nın mü-

davimleri sadece İtalyanca konuşurlardı. Ama bu yeni kuşak kart horozlar İngilizce konuşuyorlardı; sokak İngilizcesi, ama İngilizce yine de.

Sekiz-dokuzu arka taraftaki yeşil çuha örtülü masada toplanmıştı. Yukardan sarkıtılmış lamba iskambil oynayan beş kişiyi aydınlatıyordu. Diğerleri masanın çevresinde dikilmiş, birbirlerine laf çakıyorlardı. Seyredenlerden biri de babamdı. Huysuz, mendebur, buruk bir sigorta emeklileri grubu; gergin, hırlayıp duran kötü niyetli ihtiyar hergeleler; buruktular ama acımasız zekalarının, bozuk ağızlarının ve paylaştıkları dostluğun tadını çıkarıyorlardı. Filozof yoktu orda, hayatın deneyiminin derinliğinden konuşan yaşlı bilgeler yoktu. Zamanın tükenmesini beklerken vakit öldüren sıradan yaşlı insanlar sadece. Babam da onlardan biriydi. Şok etkisi yaptı bende bunu hissetmek. Kendi türlerinin arasında görünceye kadar öyle algılamamıştım onu. Etrafındakilerden de yaşlı göründü gözüme birden.

Yanına gidip, "Merhaba," dedim. Homurdandı. Eli dağıtan kel gözlerini kartlardan ayırmadan babama konuştu.

"Arkadaşın mı, Nick?"

"Hayır. Oğlum, Henry."

Tanıyordum eli dağıtanı: Joe Zarlingo, emekli demiryolu mühendisi. Emekli olalı on yıl geçmesine rağmen hâlâ mühendis kepini giyiyor, yelek cebinde çeşit çeşit tükenmez ve kurşun kalemler taşıyordu, çok meşgul biriymiş izlenimi uyandırmak istercesine.

Etrafıma bakınıp herkese "Merhaba," dedim, birkaçı zihinleri meşgul insanların hırıltısıyla karşılık verdi. Bazılarını hatırlıyordum. Lou Cavallaro, emekli demiryolu makascısı. Brosco Antrilli, eski posta şefi; gecenin ortasında kasabanın güneyinde bir tarlada bir karınca tepesinin üstünde baştan çıkardığım Nelli Antrilli'nin babası (karınca tepesi olduğunu fark etmemiş, öfkeli karıncaların saldırısına uğrayınca Nelli ve ben bir çığlık atıp üzerimizdeki giysileri çıkarıp fırlatmaya başlamıştık.) Pete Benedetti, postane müdürlüğünden emekli. El sona erdi, fişler toplandı, Zarlingo yeni eli dağıtırken oyuncular beni inceleme fırsatı buldular. Etkilenmemişlerdi.

"Oğullarının hangisi bu, Nick?" diye sordu Zarlingo.

"Kitap yazan."

"Kitap ha? Ne tür kitaplar?"

"Roman."

"Ne tür?"

"Parmağını kıçından çıkar da şu kağıtları dağıt," dedi Antrilli.

"S.ktir lan, göt," diye hırladı Zarlingo.

Küfür utandırdı babamı, çünkü onun için on dört yaşındaydım hâlâ, zorla turlarına çıkardığı çocuk; olgun dostlarının bayağılığından korumak istiyordu beni. "Yürü," diye fısıldayıp dışarı çıktı, peşinden gidip titreşen güneşin altına çıktım.

"Ne takılıyorsun buraya?" dedi. "Sana göre değil."

"Baba, allah aşkına, elli yaşındayım. Duymadığım şey kalmadı. Sana bir süre kasabada kalacağımı söylemek için geldim."

Eşek arısı kovanına çomak sokmuştum sanki. O küçük, kırmızı gözlerini öfkeyle kısarak baktı bana. "Keyfin bilir, ama bana iyilik yapmak için kalacaksan, kalma. Hiçbirinize ihtiyacım yok. Sekiz yaşından beri çalışıyorum. Sen doğmadan yirmi yıl önce Bari sokaklarına taş döşüyordum, onun için tek başıma yapamayacağımı sanma."

"Neyi?"

"Boş ver."

Ellerimi açtım. "Baba, dinle. Hemen güceniyorsun. Şu sıcağın altından çıkıp konuşalım."

Elini bir cebinden çıkarıp diğerine soktu, aradığını buldu –bir puro izmariti. Bacağında bir kibrit çakıp puroyu yaktı, yüzü beyaz dumanların arkasında kayboldu.

"Pekala. İş görüşelim."

"İş mi?"

Café Roma'ya girdim peşinden. Sert içki satmıyorlardı, bira ve şarap sadece. Oradaki en genç insan barmendi; top enseli, iki ucu hilal gibi yanaklarının üstüne kıvrılan şık bıyıklı, kırk beş yaşlarında bir delikanlı.

"Frank," dedi babam. "Bu benim oğlum. Bir bira ver ona." Son-

ra da bana dönüp, "Bu Frank Mascarini," dedi.

Frank fıçıdan bir bira doldurdu, önüme koydu. Babamın önüne de bir sürahi kırmızı bordo şarabı, barın altındaki şarap mahzeninden. Babam sürahiyle bardağını alıp masalardan birine yerleşti. Biramı alıp yanına gittim. Düşünceli düşünceli şarabını yudumluyordu. Her ne idiyse kafasındaki, açmadan önce iyice derleyip topluyordu.

"İyi para kazanma fırsatı çıktı," dedi sonra.

"Güzel."

Yoksuldu, ama meteliksiz de sayılmazdı. Emekli sigortasıyla Virgil'in ve benim gönderdiğim çekler annemle babamın geçimini sağlamaya yetiyordu. Tutumlu ama iyi yaşıyorlardı, çünkü annem su ve kemikten bile leziz bir yemek pişirebilen bir kadındır; boş arsalarda karahindiba bedavaydı üstelik.

"Nasıl bir iş?"

"Taştan bir tütsüevi, dağın tepesinde."

"Altından kalkabilir misin?"

Sorunun aptallığı karşısında kıkırdadı. "On dört yaşındayken Abruzzi dağlarında bir kuyu inşa ettim. Dibine kadar taş. On beş metre derinliğinde, beş metre genişliğinde. Soğuk kaynak suyu. Tek başıma. Delikten kaya parçaları çıkardım, sonra geri koydum. Belime kadar suyun içinde. Üç ay sürdü. Yüz liret aldım. O günlerde kaç paraydı biliyor musun? Kırk beş sent. Aylığı on beş sente gelir. Şimdi ayda yüz elli dolar kazanma fırsatı yakaladım ve sen bana altından kalkıp kalkamayacağımı soruyorsun!" Bu tuhafına gitmişti. Güldü. "Tabii ki kalkabilirim! Biraz yardıma ihtiyacım var, hepsi bu."

"Baba, yalancının tekisin. Kimse ayda on beş sente çalışmaz."

Yumruğunu vurdu masaya.

"Ben çalıştım. Bir şey daha. Yarısını da biriktirdim."

"Öbür yarısını ne yaptın?"

"Harcadım. Kumar oynadım. Kafa çektim. Fahişelerle yattım."

Ben onu incelerken kana kana şarap içti. Yaşlandığı şüphe götürmezdi, özellikle gözleri. Sarımtrak zarın, ince damarlardan oluş-

muş ağların arkasında pırıltılarını yitirmişlerdi sanki.

"Baba," dedim, "bu işi almanın iyi bir fikir olduğunu sanmıyorum."

"Kim demiş?"

"Yaşlandın artık. Kalp krizi geçirebilirsin. Sonun olur."

"Annem doksan dört yaşında öldü. Babam seksen bir. Birinci sınıf bir yardımcıya ihtiyacım var. Harç karacak, taş taşıyacak."

"Düşündüğün biri var mı?"

Şaraptan bir yudum aldı. "Var."

"Güvenilir biri mi?"

"Hiç değil, ama nerde bulacaksın güvenilir birini."

Kimden söz ettiğini anladım.

"Baba," dedim gülümseyerek, "aklını kaçırmış olmalısın."

"Ne kadar kalabilirsin?"

"Birkaç gün."

"Üç haftada bitirebiliriz."

"İmkansız."

"İş kolay. Monte Casino'da küçük bir tütsüevi. Yüz metre kare. Pencere yok. Tek kapı. Ben duvarları örerim, sen harcı karıp taşları taşırsın. Yer güzel. Havası temiz. Ormanlık. Kocaman ağaçlar. Dağ havası. Yağlarını eritirsin."

"Yağ mı? Ne yağı?"

"Yağ. Hamlık. Günde on dolar yevmiye verebilirim. Yatak ve yemek de. Haftanın yedi günü. Tembellik etmez ya da beni yarı yolda bırakmazsan iki haftada bitiririz. İşi istiyor musun? İstiyorsan, senin. Ama kimin patron olduğunu unutma. Kararları ben veririm."

"Baba, söyleyeceklerimi çok dikkatli dinlemeni, sakin ve mantıklı olmanı istiyorum. Benim işim, bildiğin gibi, yazmak. Senin işin inşa etmek. Benim tek bildiğim sözcükleri arka arkaya dizmek, boncuk gibi. Senin tek bildiğin taşları üst üste dizmek. Ben taş dizmeyi ya da harç karmayı bilmiyorum. Öğrenmek de istemiyorum. Yapmam gereken şeyler var. Yerine getirmekle yükümlü olduğum bir sözleşme var. New York'ta bir adam var, bir yayıncı, bana kitap yazmam için para ödedi. Şimdi kitabını bekliyor. Bir yılı geçti. Sab-

rı tükenmek üzere. Öfke dolu mektuplar yolluyor. Telefon edip hakaret ediyor. Mahkemeye vermekle tehdit ediyor. Ne dediğimi anlıyorsun, değil mi?"

"Monte Casino hakkında sana şu kadarını söyleyeyim," dedi. "Kendini çok daha iyi hissedeceksin. Sağlıklı. Neden endişe ediyorsun? Sana yazma diyen mi oldu? Kağıdını kalemini de getir. Annene sor: çekmecede tomarla kağıt var. Ne zaman istersen yazabilirsin. Dağlar hakkında yazarsın. Gece yazarsın, mesaiden sonra. Sessiz orası. Baykuşları bilir misin? Duyabilirsin onları orda. Ve çakalları. Huzur, sessizlik, kafanı dinlersin. Daha iyi yazarsın."

İnledim. "Garcia'ya ne oldu? Eski teknecin?"

"Öldü."

"Ya Red Griffin?"

"Öldü."

"Şu zenci? Campbell?"

"Ölüyor."

"Benden başka sana yardım edebilecek hayatta biri vardır mutlaka!"

"Öldüler. Hepsi öldü."

"Şu senin aylak oyun arkadaşlarına ne dersin? Zarlingo ya da Benedetti?"

"Fazla yaşlılar. Benedetti sekseninde."

İç geçirdi, yüzyıllardan gelen bir inilti döküldü şaraptan ıslanmış dudaklarından. Çöktü birden, iskeleti umutsuzluğun ağırlığına dayanamıyormuş gibi. Çenesi göğsüne düştü.

"Kimse Nick Molise için çalışmak istemiyor," dedi. "İki haftadır arıyorum, kimseyi bulamadım. Kendi kanımdan birini bile." Hıçkırmamak için zor tuttu kendini.

"Tanrım, Baba, ağlamayacaksın değil mi?"

"On, yirmi kuşak geriye giden taşçılık geleneği, ve ben sonuncusuyum, ve kimse umursamıyor, öz oğlum bile."

Sözcükleri özen ve sabırla seçme zamanıydı; dizginlemenin, şefkatin, iyiliğin ve cömertliğin. Bağışla beni, Baba, dedim. Bazı şeyleri ondan isteyemeyeceğimi, onun da bazı şeyleri benden istemeye

hakkı olmadığını söyledim. Harç karmaya ya da taş taşımaya karşı değildim. Taşçılık onurlu bir meslekti, insan asaletinin ve esinin en iyi kanıtı. Akropolis'ten, Piramitler'den, Roma Su Kemerleri'nden söz ettim hayranlıkla. Sonra karşımdaki huysuz, inatçı ihtiyar sinirime dokunmaya başladı, sabrım taştı, Molise atılganlığı yayıldı içime; Molise gaddarlığı, öfkesi, çılgınlığı.

"Doğrusunu söylemek gerekirse, ihtiyar," dedim, "inşaat mesleğinden nefret ediyorum. Küçük bir çocukken eve ayakkabılarına ve yüzüne harç sıçramış halde geldiğin günden beri nefret ediyorum. Badanacıların ve duvarcıların hepsi ayyaştır bana sorarsan, tesisatçılarda hırsız. Marangozlar sahtekar, elektrikçiler ise soyguncu. Kaldırım taşından nefret ediyorum, mermerden nefret ediyorum, granitten nefret ediyorum, tuğladan nefret ediyorum, kiremitten nefret ediyorum. Ömrümün sonuna kadar bir taş şömine ya da taş basamak ya da arsanın ortasında basit bir taş parçası daha görmesem umurumda bile olmaz. Gerçeği bütün açıklığıyla duymak istersen, taş ustaları da s.kimde değil." Derin bir soluk aldım. "Nefret ettiğim bir şey daha varsa o da dağlar ve ormanlar ve baykuşlar ve dağ havası ve çakallar ve ayılar. Ömrümde bir tütsüevi görmedim ve Tanrı'nın yardımıyla bundan sonra da ne göreceğim ne de inşa edeceğim."

Ben bağırıp masayı yumrukladıkça o içti, içtikçe de yaşlar aktı gözlerinden. Cebinden benekli mendilini çıkardı, sümkürdü, şarabından bir yudum daha aldı. Acınası, çaresiz, utanç verici, iğrenç, utanmaz, bayağı, çirkin ve sarhoş bir görünümü vardı –olabilecek babaların en kötüsüydü, o denli iğrençti ki ağzımdaki birayı tükürük hokkasına püskürtüp kalkmaya yeltendim.

Bir ses gürledi salonun arkasında, insan sözcükleriyle kükreyen bir boğa.

"Bir dakika, ukala herif. Kiminle konuştuğunu sanıyorsun?"

Döndüm. Café Roma'nın müdavimleri soğuk ve biçimsiz bakıyorlardı bana, yüzleri aralarındaki yabancının varlığından tiksinmiş gibi. Zarlingo ayağa kalktı. Yelek cebindeki tükenmez ve kurşun kalemler bir albayın savaş madalyalarını andırıyordu.

"Bu adam senin baban," dedi Zarlingo babamı işeret ederek. "Ve benim dostum. Saygılı ol, anladın mı?"

"Kendi işine bak sen."

"Cavallaro tehdidkâr bir biçimde ayağa kalkıp iskemlesini geriye itti. "Yardım ister misin, Nick? Halledeyim mi şu küçük serseriyi?"

"Yok," dedi babam titrek bir sesle. "İyiyim, çocuklar. Yorgunum, hepsi bu. Bir başımayım dünyada. Doğru olanı yapmaya çalışıyorum. Ailem için en iyi olanı. Beslersin, giydirirsin, okutursun, sonra seni kapı dışarı ederler. Neden böyle oldu, bilmiyorum...Nerde hata yaptım? Fazla iyiydim belki de. Bilmiyorum. Tanrı yardımcım olsun. Elimden geleni yaptım. Didindim."

"S.ktir!" dedim ve çıktım.

7

Pleasant Sokağı'na sapıp yürümeye başladım, eve iki blok kala annemin yemeğinin kokusu geldi burnuma. Fesleğen, keklik otu, biberiye ve kekik kokusu Café Roma'da yaşanan çirkin sahneyi sildi.

Birden biri fırladı ön kapıdan dışarı, basamakları hızla inip kaldırıma park edilmiş kamyonete doğru koştu.

"Mario!" diye bağırdım. "Mario, bekle!"

Ya duydu beni ya da arabanın gürültülü motorunu çalıştırdığı için duymadı. Bana hiç bakmadan gazladı. Bahçeyi katedip balkona çıktım. Annem tel kapının arkasında duruyordu; gümüş rengindeki saçlarını topuz yapmış, beyaz önlüğü tertemiz, yüzü mutluluktan ve fırının sıcaklığından al. Mario'nun kamyoneti iki blok ötede beş silindirle osuruyordu.

"Neden kaçıyor bu?"

"Yedi ve kaçtı. Babandan korkuyor."

"Hâlâ burda mı yiyiyor?"

"Fırsat buldukça. Karısı İtalyan mutfağından anlamıyor." Soka-

ğın sonuna doğru baktı. "Baban nerde?"

"Café Roma'da."

"Kavga mı ettiniz?"

"Tartıştık."

"Gitmeyecek misin onunla dağlara?" Kaygı vardı sesinde.

"Biliyordun demek."

Hâlâ tel kapının arkasından konuşuyordu.

"Senden yardım isteyeceğini söylemişti."

"İstedi. Olmaz dedim."

Mutfaktan gelen baharat kokusunun sindiği küçük salona girdim. O salon! Nasıl sıcaktı içerisi! Morg. Duvarlar ölmüşlerin, amcaların, teyzelerin, kuzenlerin, büyükannelerin ve büyükbabaların fotoğraflarıyla kaplıydı. Köşede, bir kaidenin üstünde fena halde kanayan bir İsa heykelciği vardı. Cam kaselerin içinde ibadet mumları yanıyordu Kurtarıcı'nın ayaklarının yanında. Evin vazgeçilmez bir parçasıydı o mumlar, önemli ve anlamlı herşeyde vardılar; akrabalardan biri ölmüşse ya da biri hastalanmışsa ya da değerli bir şey kaybolmuşsa ya da yıldırım çakmışsa annem mutlaka yakardı o mumları.

Kanepenin üzerine güzelce istiflenmiş giysileri fark ettim. Aşinaydılar, eski fotoğraflardaki çehreler gibi.

"Nedir bunlar?"

"İş elbiselerin."

"İş elbiseleri mi? Ne tür bir iş?"

"Dağ işi." Yüzünü gizledi.

"Dağa filan gitmiyorum ben."

"İyi düşün. Kararını ver."

"Çoktan verdim ben kararımı."

Giysileri inceledim, dokundum biraz. Allah bilir nereden çıkarmıştı; her şeyin zamanla mumyalaştığı sıcak ve havasız tavanarasındaki sandıkların birinden muhtemelen –kot, gömlek, bir çift bot, göğsüne kocaman harflerle SE işlenmiş beysbol kazağım. Bebeklik kıyafetlerimin bile bir yerlerde saklı olabileceği düşüncesiyle irkildim. Bir tür sanat vardı o giysilerin diriltiliş biçiminde, tasarlanmış

bir tertip, örümceğin ağını örüşü gibi ve kurban bendim. Düşüncelerimi sezip mutfağa kaçtı. Ocağın başında buldum onu, tencerenin içinde bir şeyler karıştırıyordu. Bir sürü yemek pişirmişti.

"Kim yiyecek bütün bunları?"

"Herkes."

"Herkesi davet mi ettin?"

"Hayır, ama yine de gelirler."

Mutfak masasının iskemlelerinden birine çöktüm. Daha gözümü kırpamadan buzdolabından soğuk şarap şişesiyle bardağı alıp önüme koydu. Tanıyordum şarabı. Angelo Musso'nun bağlarının yeni ürünü, evin olmazsa olmaz eşyalarından biri, çünkü onsuz babam kısa sürede kuruyup solardı.

"Anne, nedir bu boşanma meselesi?"

"Ne boşanması?"

"Bal gibi biliyorsun neden bahsettiği mi? Niye buraya geldim sanıyorsun?"

Güldü. "Lafta işte. Katoliğiz biz, boşanamayız. Bilmiyor muydun?"

"Mario seni tekmelediğini söyledi. Gırtlağına sarılmış. Onu tutuklatmak zorunda kalmışsınız."

"Mario'nun işi. Kötü bir niyeti yoktu babanın. İsteyerek yapmadı."

"Bir insan başkasını istemeyerek nasıl tekmeler, nasıl boğmaya kalkışır?"

"Ciddi değildi. Oyun oynuyordu sadece."

"Ve hapse girdi."

"Yarım saatliğine. Önemli bir şey değil."

"Ya şortundaki ruj lekesi?"

"Reçelmiş."

"Ben de öyle tahmin etmiştim."

"Vişne reçeli. Gözlemesinden. Kucağına düşürmüş."

"Bu yüzden mi onu zinayla suçladın?"

"Hata ettim, ben de insanım." Derin bir nefes aldı. "Kaç kere haklı çıktım şu elli yılda?"

Elini tutup kuru, yumuşak tenini okşadım.

"Böyle şeyleri kafana takma anne. Genç değil artık. Ateşi sönmüş."

"Ateşe ihtiyacı yok onun. Ateş olmadan da yapar o işi."

"Beyninde ancak."

"Ayıp," dedi. "Günah."

Yemeğe verdi kendini; fırındaki patlıcanlara baktı, çelik tencerede ısınan sosu ve eti kontrol etti.

"Kalın çorap bulamadım sana. Orda ihtiyacın olacak. Kar yağabilir bu mevsimde."

"Gitmeyeceğim, Anne."

"Son kez olsa bile mi?"

"Çalışıyorum. Kitap yazıyorum."

Bunun üzerine mutfağı terkedip yatak odasına girdi, orada ağır bir şeyler kaldırıp yere koyduğunu duyabiliyordum. Bir kucak dolusu kitapla döndü, kitapları masanın üstüne koydu. Lise kitaplarım: Geometri, Amerikan Tarihi, İngilizce Kompozisyon, İspanyolca.

"Eve götür onları," dedi. "Yepyeniler."

Teşekkür ettim. "İlaç gibi lazımdılar bana."

Yüzümü inceledi, hayatının en büyük tutkusuna dönerken parmaklarını elmacık kemiklerinde gezdirdi. "Çok kızdırmadın onu değil mi? Başını belaya sokmaz umarım."

"İçecek, hepsi bu."

"İçmesi umurumda değil. Çocuklar onu eve getirirler."

"Çocuklar mı?"

"Zarlingo ve ötekiler. Ona benim için göz kulak oluyorlar. Allahtan yanında sen olacaksın. Korkutuyor beni o dağlar."

Bir melek; ısrarlı, yorulmak bilmeyen bir melek. Babamın kıçına tekmeyi basmasına şaşmamak gerek. Boğulduğumu hissettim; kundaklanmış, boş yere debelenip duran bir bebek gibi. Ne işim vardı orada? Karım ne yapıyordu? Kitabımla başım beladaydı. Neydi bu? İhtiyar yarım asır buna tahammül mü etmişti gerçekten? Düşüncesiz, sabırsız, hoşgörüsüz olduğunu kim söylemiş? Güneş arka

sokaktaki evlerin ardında batmış, hava biraz serinlemişti; kırmızı ve portakal renginde bulutlar patlamıştı gökyüzünde.

"Nerde olduğunu bildiğim sürece sorun yok," dedi annem. "Yeter ki bana nereye gittiğini söylesin..."

Bardağıma şarap koyup balkona çıktım, salıncaklı koltuğa oturup bir sigara yaktım. Çabuk karardı ortalık. İki ev aşağıda bir anne balkona çıkıp çocuklarını içeri çağırdı. Aniden köşedeki sokak lambası yandı, köpeğin teki ışığın altında eve doğru gitti telaşla. Karşı pencerelerde televizyonların beyaz gözleri belirdi; kovboylar takipte, silahlar patlıyor San Elmo alacasında. Yalnız bir kasaba. Bütün vadi kasabaları böyleydi: umutsuz, gizemli bir şekilde kalıcı olmayan, hapsolmuş hayatlar; küçük tel örgülerin ve derme çatma kireç sıvalı duvarların ardına tıkılmış, karanlığa karşı barikat kurmuş, bekleyen insanlar. İleri geri salınırken kemiklerime sızan hüznü hissettim, insanoğlu için; yaşlanan, sürelerinin dolmasını bekleyen annemle babamın evindeki yalnızlığın acısını.

Sonra annem tel kapının arkasından sessizce çıkıp bana baktı, beni hafızasına kazımak istermiş gibi, bir daha göremeyecekmiş gibi. Cismiyetinden arınmış gördüm onu ileri geri salınırken, annem gerçeklikten çıkıp geri girerken büyük bir keder ve kaybolmuşluk hissi sardı beni; bu kadar az zamanı kaldığı için utanç duydum.

"Henry?" Yumuşak ve kararsızdı sesi. "Baban ve benim için bu kadar kaygılanma. İnsan yaşlandıkça biraz oynatır, büyütmemek lazım. Sabırlı ol, Henry. Akşam yemeğine hazır mısın?"

Fırında patlıcan, beni tanesinin beş sente satıldığı ve gerçek bir ziyafet olduğu çocukluğuma götürdü; yuvarlak mor mucizeler, dolgun ve doyurucu, o kadar lezizdiler ki ağlamak gelirdi içimden.

İncecik dilimlenmiş dana etini komşu tepedeki Joe Musso'nun bağlarından gelen harikulade şarapla mideme indirken gözyaşlarıma hakim olmanın eşiğinde buldum kendimi. Tereyağı ve sütle hazırlanmış *gnocchi* beni bitirdi ama. Tabağın üzerine eğilip gözlerimi örttüm, büyük bir mutlulukla ağlamaya başladım; gözyaşlarımı peçeteyle silerek, annemin rahminde ağulanmış gibi tatlı, huzurlu, ağzımı sonsuza dek hayatla doldurarak. Islak gözlerimi farketti,

saklamak mümkün değildi zaten.

"Havada bir şey var," dedim. "Amonyak, galiba. Gözlerimi yakıyor."

"Amonyaktır. Yerleri sildim."

"Evet, evet. Amonyak."

"Baban nefret eder amonyaktan. Çamaşır makinesine koymama izin vermiyor."

"Sahi mi?"

"Ne sever, biliyor musun?"

"Yok, söyle."

"Köpüklü banyo."

Harriet ile oğlanların nasıl olduklarını sordu. Cüzdanımda taşıdığım vesikalık fotoğrafları gösterdim ona; küçüğü yirmi iki, büyüğü yirmi dört. Mutfak lambasının altına gidip fotoğraflara dikkatle baktı.

"Taşçılara benzemiyor bunlar."

"Hayır."

"Mario'nunkiler de benzemiyor. Virgil'ın oğlu piyano çalmayı öğrenmek istiyor, Stella'nın ise iki kızı var. O kadar istiyor ki aileden bir taşçı çıkmasını. Ailede zanaatını devredebileceği bir kişi çıkmış olsaydı içkiyi bırakmıştı bence. Bütün dualarının karşılığını almış olurdu."

"Dua da mı ediyor artık?"

"Asla. Ayine de gitmez." Gözlerime baktı merakla. "Sen ayine gidiyor musun, Henry?"

Bunu soracağını tahmin etmiştim. " Her Pazar. Hiç sektirmem."

"Ya oğulların?"

"Ben ve anneleriyle aynı sırada, her Pazar."

Tavanı delip cennete uçabilirdi sevinçten; ama birden kendine geldi, yüzü ciddileşti. "Yalan söylüyorsun, Henry. Karın hiçbir zaman Katolikliğe geçmedi."

"Elimden geleni yapıyorum. Az kaldı."

Hayalkırıklığına uğramış gibi iç geçirdi, oturdu ve bardağa biraz şarap koydu. "Katolik yok. Taşçı yok. Ulu Tanrım, nedir bu hali-

miz?"

Uzanıp elimi kuru, sıcak ellerinin arasına aldıktan sonra tutkulu ve yakaran bir sesle, "Babanla konuş, Henry," dedi. "Onu kiliseye dönmeye ikna et. Fazla zamanı kalmadı. Onun yaşında ertesi gün hayatta olup olmayacağından emin olamazsın. Peki, dağlara gidersе ne yapacaksın, onun için endişelenmeyecek misin?"

"Peder Martin'den neden rica etmiyorsun onunla konuşmasını? Adamın işi bu, ruh kurtarmak."

"Bir çok kez geldi buraya. Sürekli kavga ediyorlar. Babanın saygısı yok. Eski memleket tarzı. Güler."

"Rahat bırak adamı o zaman."

"Önce o gider umarım. Benden başka kimse katlanamaz ona. Çocuktan beter; çarşafları ütüle ama yastık kılıflarını ütüleme. Gömlek yakalarını kolala ama manşetleri kolalama. Ayakkabılarını boya, bıyığını incelt, ayaklarını ov, saçını kes, yatağına sıcak su torbası koy. Şimdi ne çıkardı biliyor musun? Yatağının yanında bir çan bulunduruyor. Her gece bir şey için çanı öttürüyor; bir bardak şarap getir, sırtımı ov, çorba yap. Ben öldükten sonra Stella bütün bunları yapar mı sence?"

Çan kafamı karıştırmıştı.

"Birlikte uyumuyor musunuz?"

"Kovdu beni."

"Neden?"

"Ne bileyim ben? Zaten ona dokunasım yok. Sıcak şarapla lavman yaptığını, sabahları çiğ yumurta içtiğini biliyor muydun?"

"Mide bulandırıcı."

"Şimdi anlıyor musun ne demek istediğimi?"

Klakson sesi geldi sokaktan.

"Virgil. Gnocchi'den söz et ona."

Balkona çıktım. Kardeşim Virgil sokak lambasının altında steyşınının direksiyonunda oturuyordu. Gelmesi için işaret ettim, beni arabaya çağırdı.

Steyşının çamurluğu çarpıktı, ahşap paneli yer yer dökülmüştü. Pencereden el sıkıştık. Kardeşten çok iki sınıf arkadaşı gibiydik.

İkimiz de birbirimizi düşünmekten hoşlanmadığımızdan birbirimiz için yoktuk diyebiliriz. Ama kıskanırdı beni; yaşam tarzımı, San Elmo'dan kurtulmamı sağlayan küçük başarımı. Benden nefret ettiğinden emin değildim, ama hoşlanmadığını biliyordum.

Kilolanmıştı, göbeği direksiyona dayanmıştı. Kırk yedi yaşındaydı ama çok daha yaşlı görünüyordu, saçları da hızla dökülüyordu. Otuz beş yaşına kadar evlenmemişti, şimdi dört kız bir oğlan babasıydı. Başımı pencereden sokunca çocukların kokusunu aldım, kusmuk ve çocuk bezi. Aile mutluluğunun bütün imgeleri arabanın bagajında karmakarışık duruyorlardı –kovalar, üç tekerlekli bisikletler, oyuncaklar, battaniyeler.

Kardeşim Virgil! Ailenin dahisi, lise ve üniversiteden birincilikle mezun olduktan sonra hemen San Elmo'nun tek bağımsız bankasında işe başlamıştı. Aynı bankada otuz yıla yakın bir süre çalıştıktan sonra nihayet Kredi Departmanı'nın şefliğine getirilmişti ve geleceği hiç de parlak görünmüyordu, çünkü Başkan'ın Strandford eğitimli üç oğlu çıkmışlardı sahneye. Acıyordum Virgil'e, ama yine de arabanın bagajındaki bütün o ıvır zıvır geride kaldığı için Tanrı'ya şükrettim.

"N'aber?"

Çarpık bir gülümseme belirdi yüzünde, ruhunun dişi ağrıyan bir adamın gülümsemesi. Kardeşimin hüzünlü gözleri Napoliten yüzünün çoğunu kaplar.

"Edith nasıl?"

"Üç tahmin hakkın var." Gülümsedi hafifçe, idam sehpasına çıkmak üzere olan biri gibi.

"Aman allahım! Virgil! Yine mi?"

Omuzlarına ağır gelen koca kafasını salladı.

"Buna bir çare bulmalısın, Virgil. Eczane diye bir şey var? Bir şey kullan."

"Kamışımı kullanıyorum. Başka bir önerin var mı?"

"Kısırlaştırmaya ne dersin?"

"O köpekler için geçerli. Ben bir erkeğim... sanıyorum."

"Hadi. Bir bardak şarap içelim."

"O eve girmem ben. Hepsine kafam bozuk."

"Anneme de mi? Evde başka kimse yok."

"Anneme, babama, Mario'ya, bütün aileye. Polis karakolunun önündeki rezalet. Katlanamıyorum artık. Mahvettiler beni bu kasabada. Şimdi de gömmeye çalışıyorlar."

Kapıyı açtım.

"Hadi, Virgil. Annem leziz bir yemek pişirmiş."

"Doğal olarak," dedi gülümseyerek. "Bir şeyi merak ediyorum. Kaçık yaşlı kadınların bu kadar iyi yemek pişirmelerinin nedeni nedir sence? Karımın annesi de onlardan biri. Gerçek bir psikopat. Ama Tanrım, ne stroganof!" Eve doğru baktı, gelmeye niyetlendi, ama birden arkasına yaslanıp kapıyı kapattı.

"Girmeyeceğim o eve. Açlıktan ölmeyi yeğlerim!"

Tel kapı gıcırdadı, biz başımızı çevirdiğimizde annem çıktı dışarı. "Yemeğe gel, Virgil! Hazır."

"Hayır, Anne. Sağol."

"Fırında patlıcan, Virgil," diye gönlünü çelmeye çalıştı. "Tam sevdiğin gibi pişirdim. Yanında da süt ve tereyağında gnocchi ile şarapta pişmiş dana eti."

"Sağol, yine de gelemeyeceğim."

Annem bu red karşısında kırılmış, şaşırmıştı, içeri girdi. Virgil'e baktım.

"Aferin sana, hıyar."

"Kendime göre nedenlerim var."

"O nerden bilecek senin nedenlerini? Tek düşündüğü karnını doyurmak."

"Nedir bu yeni çılgınlık? Babam için çalışacağını duydum."

"Aklını kaçırmış."

"Onu biliyorum. Ama doğru mu?"

"Değil tabii ki. O kadar salak mıyım ben? Yarın sabah ilk uçakla dönüyorum."

"Çık bu kasabadan, Henry. Seni kapana kıstırmalarına izin verme."

"Kimse kapana kıstıramaz beni. Tasalanma."

"Henry," diye gülümsedi. "Lütfen. Çok duydum ben bu palavraları. İlk fırsatta çık bu kasabadan. Bu gece. Seni havalimanına bırakırım."

"Sağol, Virgil. Kalıyorum."

"Babam taş dizmek için fazlasıyla yaşlı artık. Söyle bunu ona. Sonra da kaç."

"Taş dizmekse istediği taş dizsin. Onun hayatı."

"Hayatının sonu da olabilir."

"Onunla konuşmak ister misin, Virgil? O yaşlı keçinin mantığına seslenmek ister misin? Şu anda Café Roma'da. Git konuş onunla."

Ellerini havaya kaldırdı.

"Tanrım, ne aile!"

Arabanın motorunu çalıştırdı, geri çekilip on metre kadar uzaklaşışını seyrettim, sonra durup geri vitese taktı, yanıma geldi.

"Patlıcanı galeta unu ve Romano peyniriyle mi pişirmiş?"

"Tabii ki."

Teslim olmuştu, motoru kapattı. Birlikte eve girdik.

Mutfak. *La cucina*; annelerin gerçek vatanı, iyi cadının yalnızlığın çorak toprağındaki karanlık mağarası; ateşin üzerinde fokurdayan tatlı iksirleriyle, sihirli otlarıyla; biberiye, kekik ve keklikotuyla, delilerin akıllarını başlarına getiren nilüfer rayihasıyla bu mağara; kederlilere huzur, mutsuzlara neşe getiren bu iki metreye iki metre genişliğindeki küçük dünya; sunağı mutfak tezgahı, sihirli çemberi çocukların, yaşlı çocukların beslendiği ve başlangıçlarının cazibesine döndürüldükleri damalı masa örtüsü; annelerinin sütünün tadı hâlâ hafızalarında, burun deliklerinde kokular, kötü ruhlu dünya çocuklarını dışardaki kötü kurtlardan koruyan anneleri gibi geri çekilirken gözleri pırıl pırıl.

Aklı çelinmiş ve obur Virgil, yanaklarını gnocchi, patlıcan ve dana etiyle doldurup her şeyi Joe Musso'nun nefis üzüm şarabıyla midesine indirdi; büyülenmiş, yakalanmış, harikulade annesine bakıyor baygın baygın, hatta bir ara tıkınmaya ara verip elini tutuyor ve öpüyor. Annem büyüsünü ne denli mükemmel ördüğünü görerek

gülümsüyor ve onlar iki aşık gibi bakışırken salona sıvışıp Redondo Beach'i, Harriet'i arıyorum.

"Her şey yolunda mı orda?"

"Yolunda, yolunda. Sorun yok."

"Boşanma meselesi ne oldu?"

"Unutuldu."

"Annemi gördün mü?"

"Hayır."

"Görecek misin?"

"Belki yarın."

"Söz mü?"

"Hayır."

Annemin sıcak soluğunu ensemde hissettim, arkamda durmuş dinliyordu. Gizlice değil, yüzsüzce.

"Ben konuşayım," dedi, ahizeyi elimden kaparak. "Alo, Harrietta. Şey, benim, kaynana. Nasılsın, Harrietta? İyi. Ben? Çok iyi."

Başlamıştı yine, annemin baronesin önünde kendini alçaltan hizmetçi misali Harriet'e riyakarca yaltaklanmaları; kendini o denli alçaltıyordu ki konuşma yeteneğini kaybediyordu. Chicago doğumlu ve tek bildiği dil İngilizce olan annem ne zaman Harriet'le karşılaşsa gemiden yeni inmiş bir İtalyan göçmeni gibi konuşmaya başlardı.

Saçımı başımı yoluyordum dinlerken, çileden çıkmıştım. "Bana çok büyük bir iyilik isterim senden, si? Kocan kalsın iki-üç gün, belki bir hafta? Babasına yardıma, zavallı adam, romatizması var. Bir hafta bence, belki on gün, belki iki-üç hafta, sonra iş biter. Olur, Bayan Harietta? Teşekkür, çok teşekkür. Allah razı olur..."

Çektim ahizeyi elinden. "Yarın evdeyim, Harriet. Bu zırvalıkları unut!"

Annem ağzını ahizeye dayadı.

"Lütfen, Harrietta, evinde sorun yapmak istemem, tamam? Baba için. Bel fıtık."

"Yarın evdeyim!" diye bağırıp ahizeyi beşiğine çarptım.

Gürültülü ayak sesleri geldi ön balkondan, sağa sola çarpan be-

denler. Babamı aralarında taşıyarak Joe Zarlingo ile Lou Cavallaro girdi kapıdan. Annem bir hemşirenin telaşsız profesyonelliğiyle divanı boşalttı, yastıklardan birini kabarttı ve *çocuklar* babamı kanepeye yatırdılar. Salyalı dudaklarında bir gülücükle yatıyordu orda.

"Zom olmuş," dedim, ona yukardan bakarak.

"Kahve yapayım," dedi annem.

"Nedir bu hale gelmesinin nedeni?" diye sordum.

Zarlingo afalladı. "Ne cesaretle soruyorsun?"

Cavallaro uyuz olmuştu. "İnsan değilsin lan sen."

Virgil mutfaktan çıktı, peçetesiyle ağzını silerken hareketsiz yatan babama baktı. Sonra ön kapıya doğru gitti, peçetesini iskemleye fırlattı ve dönüp bana gülümsedi.

"Ne dedim ben sana?"

Ön kapıdan çıktı. Balkona çıkıp gidişini seyrettim. Datsun bir minibüs duruyordu kapının önünde. Zarlingo'nun minibüsü.

Zarlingo ile Lou Cavallaro dışarı çıkıp iki yanımda durdular. Zarlingo, Toscanelli purosunun ucunu ısırıp dişlerinin arasına kıstırdı.

"Gidecek misin babanla Donner Pass'e?" dedi.

"Hayır."

"Yaşlı babana orda tek başına taş taşıtacak, harç kardıracak, duvar ördüreceksin, öyle mi?"

"Yapmak istediği buysa ona engel olmaya çalışmayacağım kesin."

"Başka bir deyişle, babanın hayatta olup olmadığı s.kinde bile değil."

"Bunu sen söyledin, ben değil."

"Gururlu bir adam o," dedi Cavallaro. "Şimdiye kadar anlamadın mı bunu?"

"Düşüş anında gurur terkeder."

İhtiyar Zarlingo birden geri çekildi ve elinin içiyle sıkı bir tokat yerleştirdi yanağıma. Can yakıcı, şaşırtıcı, sersemletici bir tokattı. Ama o benden çok şaşmıştı yaptığına, Cavallaro da donup kalmıştı. Güldüm. Yoktu yapabileceğim başka bir şey yok. Öfkemi gizle-

mek için güldüm ve yürüdüm; kaldırıma geldiğimde dönüp arkama baktım, bir öfke dalgası kabardı içimde.

"Aşağılık herif!" diye bağırdım. "Zavallı ayyaş bunak!"

"Serseri," diye bağırdı, basamakları inip bana doğru gelerek. "Birinin sana saygılı olmayı öğretmesi gerekiyor."

Karşı durmayı düşündüm bir an, ağzına bir tane yerleştirmeyi hatta; ama o kadar saçma sapandı ki her şey, öfkem özellikle. Hızla uzaklaştım. Omuzumun üstünden yerden bir bira kutusu alıp bana fırlattığını gördüm. Kutu zararsız bir şekilde yuvarlana yuvarlana yanımdan geçti. Yürümeye devam ettim, kasabanın merkezine doğru. Beynimin vitesi geçti: Terkediyordum lanet kasabayı. Üç-dört saat sonra kendi yatağımda olacaktım, altı yüz kilometre uzakta, dalgaların sesini dinleyerek, bu kabusu unutmuş. Pleasant Sokağı'nı dümdüz katedip Lincoln'a saptım, oradan da otobüs terminaline girdim.

Soluk soluğaydı Sacramento otobüsü bir avuç yolcusu binerken. Biletimi aldım ve otobüse döndüm, ama binmedim. Karar verme gücümü yitirmiştim. Durdukça -şoför açık kapıdan gözlerini bana dikmişti- yapacağım seçimin önemi arttı, korkuya kapıldım; annemle babama ölümcül bir darbe vurma korkusu, ömrümün kalan kısmını vicdan azabıyla geçirme korkusu. Kalmak zorundaydım. Kalmayı seçtiğim için değil, görev anlayışıyla. Terminalden çıkıp evin yolunu tuttum; yürürken doğru olanı yaptığım için, cennetteki ödülümü artırdığım için Hıristiyanca bir mutluluk arıyordum içimde.

Eve vardığımda Datsun gitmişti. Datsun'la birlikte Zarlingo ve Cavallero da. Annem yatak odasındaydı; babamın elbiselerini çıkarmış, yatırmış, o küçücük ve hamam gibi sıcak odada üstüne yorganı örtmüş, başında bekliyordu.

"Nereye gittin?" diye sordu annem. "Endişe ettim."

"Neden?"

"Sen bir yazarsın. Bu kasaba geceleri sana göre bir yer değil."

Babamın hıçkırdığını duyar gibi oldum, yanına gittim. Ağlıyordu uykusunda, yaşlar süzülüyordu yanaklarından. Annem çarşafın

kenarıyla yüzündeki yaşları sildi.

"Neden ağlıyor?"

"Rüya görüyor. Annesini istiyor."

Annesini! Altmış yıl oluyordu annesi öleli.

Kendimi mutfağa attım, şaraba başladım. Annem geldiğinde ikinci bardaktaydım.

"Çarşafları değiştirdim, Henry. Benim yatağımda yat."

8

Umursamayacak kadar yorgundum. O eski evin bütün odaları gibi annemin odası da küçüktü. Soyunup şiltenin annemin vücut hatlarını almış çukuruna yerleştiğimde yatak günün ısısından hâlâ sıcaktı. Yatağın yanındaki gece lambasını söndürdüğümde zifiri karanlık oldu oda. Annemin saçının o tatlı, topraksı kokusu sinmişti yastığa; geçmişe gittim, evden kaçmayı düşündüğüm o günlere.

Evet, kaçtım da. Henüz yirmi yaşına basmadan kaçmayı başardım. Yazarlar sayesinde. London, Dreiser, Sherwood Anderson, Thomas Wolfe, Hemingway, Fitzgerald, Silone, Hamsun, Steinbeck. Vadinin yalnızlığının karanlığında kapana kısmış, kütüphaneden aldığım kitapları mutfak masasının üstüne kümeleyip umutsuzca beni çağıran sesleri dinler, başka yerlerin özlemiyle tutuşurdum.

Bilardo ve pokerin, birkaç bira içip palavra sıkmanın, hatunları arkadaşların arabalarıyla ıssız korulara götürüp becereksizce ve boş yere etek ve bluz çekiştirmenin sınırlarına gelmiştim. Kadınlar güzel ama zahmetliydiler, on dokuzunda kolay incinir insan; önceleri onları hoş ve uysal bulur, sonra sokak kedilerinden farkları olmadığını keşfederdin; teselliyi daha az hilekâr olan fahişelerde arar ve okumayı öğrenirdin talihliysen.

İhtiyar, orospu çocuğu, midesi şarap dolu, eve sendeler ve söndür şu ışıkları, diye bağırmaya başlardı, yat artık, aklını başın topla; çünkü kitaplar uyuşturucuydu ve bağımlılığım endişe verici boyuta ulaşmıştı, oğlunu tanıyamıyordu. Bir iş bul kendine, diye söy-

lenirdi, bir meslek edin. Haklıydı. Haklı olmalıydı, çünkü herkes onunla aynı fikirdeydi. Bilardo salonundaki arkadaşlar da bendeki değişimi fark etmişlerdi. Eskisi gibi konuşamıyorduk artık.

Buldum bir iş. Badem topladım. Üzüm topladım. Yağmurlar başlayıp tarlalar çamurdan çalışılmaz hale gelince Tanrı'ya şükredip mutfağa, kitaplarıma döndüm. Hastalandığımı sandılar –kan çanağına dönmüş gözlerim boş bakıyorlardı, annem ateşimi kontrol etti: İyi misin, Henry? Grip misin yoksa?

Bir doktora görünmeli, dedi babam. Nesi varmış öğrenelim. Ne olacak senin hayatın? Ben öldükten sonra kim bakacak annene? Kitap okumak için para ödemezler adama. Kımılda artık! Savaştayız. Askere git. Erkek ol. San Francisco'ya git. Gemiye bin. Başının çaresine bak. Nedir erkek bilir misin? İştir. Terler. Kazar. Taş taşır. Duvar örer. Kazandığı birkaç doları bir kenara kor. Konuşana bak! dedim pis pis sırıtarak.

O yoksul, kaldırım arşınlayıcısı, bok kafalı Abruzzi köylüsüne verilecek cevap yoktu. Ne biliyordu? Ne okumuştu bugüne kadar?

Ben iyiydim. Bir şey yakalamıştım. San Elmo ve televizyon dışındaki hayata dair yeni bir his; heyecan verici, şaşırtıcı, adrenalin pompalayıcı. Neredeydim ben bunca yıldır? El arabası, harç? Kim engellemişti beynimin gelişmesini? Kitapları benden uzak tutan, onlardan nefret eden kimdi? Babam. Onun cehaleti, onunla aynı çatıda yaşamanın çılgınlığı: tehditleri, tutkuları, zorbalığı, kumarı. Beş parasız Noel'ler. Mezuniyet için bir takım elbise. Borç, borç, borç. Birbirimizle konuşmuyorduk. Bir gün demiryollunu geçerken karşılaştık. Beni birkaç adım geçtikten sonra durdu ve gülmeye başladı. Döndüm. Beni işaret edip kahkayla güldü. Kitap okuyormuş gibi yaptı ve güldü. Dalga geçmiyordu. Öfkesini, hayalkırıklığını, tiksintisini ifade ediyordu.

Sonra gerçekleşti. Yağmurun eğik çatıyı dövdüğü bir gece yüce bir ruh girdi hayatıma sonsuza dek. O bana insandan ve dünyadan, sevgiden ve bilgelikten, acıdan ve suçtan söz ederken kitabını elimde tutup titredim, asla eskisi gibi olmayacağımı biliyordum. Fyodor Mikhailovich Dostoyevski'ydi adı. Babalar ve oğullar hakkında bu

dünyaya gelmiş herkesten daha çok şey biliyordu; ve kardeşler hakkında, rahipler ve düzenbazlar hakkında, suç ve masumiyet hakkında. Dostoyevski değiştirdi beni. *Budala, Ecinniler, Karamazov Kardeşler, Kumarbaz*. Ters yüz etti beni. Soluk alabildiğimi, görünmez ufukları görebildiğimi keşfettim. Babama karşı duyduğum nefret eridi. Sevdim zavallı, bedbaht şeytanı. Annemi de sevdim, bütün ailemi. Erkek olmanın, San Elmo'dan çıkıp dünyaya atılmanın zamanı gelmişti. Dostoyevski gibi düşünmek, kendimi onun kendini hissettiği gibi hissetmek istiyordum. Yazmak istiyordum.

Kasabadan ayrılmadan bir hafta önce askerlik şubesinden sağlık muayenesi için Sacramento Hastanesi'ne başvurmamı isteyen bir mektup aldım. Sevinmiştim. Kararımı benim yerime başkası verecekti. Çürüğe çıkardılar beni. Astımım vardı. Bronşitlerim iltihaplıydı.

"Olsun. Ben hep böyleydim."

"Doktorunu gör."

Gerekli bilgileri halk kütüphanesinden aldığım kitaptan edindim. Astım öldürücü müydü? Olabilirdi. Olsun. Dostoyevski'nin sarası vardı, benim astımım. İyi yazmak için vahim bir hastalık elzemdi. Ölümle baş etmenin tek yolu.

9

Los Angeles'e vardığım gün Clifton'un Kafeteryası'nda bulaşıkçı olarak iş buldum. Birkaç gün sonra komiliğe terfi ettim ve müşteriyle laubali olduğum için kovuldum; yanında Edna St. Vincent Millay'ın bir kitabını bulunduran ve beni kahve içip şiirden konuşmak için masasına davet eden bir kızla sohbet etmiştim.

Ertesi gün Beşinci Cadde ile Main Caddesi kavşağında bir bara girdim yine bulaşıkçı olarak. Haftalığı dört dolar olan barın üst katındaki odayı bir başka bulaşıkçıyla paylaşıyordum. Adı Hernandez'di ve delinin tekiydi. Tanıdığım ilk yazardı; uzun boylu, daktilosunu kucağına alıp yazdığı her cümleye nahoş bir kahkahayla eş-

lik eden güleç bir Meksikalı. *Bulaşıkçılığın Keyfi ve Yararı* adında bir kitap yazıyordu. Hernandez'in kendi kadar çılgındı. O bana çırpınmalı tarzıyla müsveddeleri okurken ben uykuya dalardım. Bölüm başlıklarından biri "Sıcak Suyun Mucizesi" idi. Bir diğeri ise "Temiz Eller Temiz Düşünceler Doğurur."

Ama iş çok yorucuydu, borular su sızdırdığı için yerler her gün batıyordu ve yemekler yenecek gibi değildi. Tekstil piyasasında bir iş buldum bu kez, herkesin ayak işlerini görüyordum. Bir düzine kadar patronum vardı; sürekli kahve, sandviç, gazete ya da başka şeyler almaya gönderiyorlardı beni. Birinin bağımsız bir taksi şirketi vardı, bana gece vardiyası teklif etti. Devasa ve karmaşık kenti hiç bilmediğim halde kabul ettim. İlk gece Los Angeles çarşısında sekiz saat kadar dolanmama rağmen tek bir müşteri bile alamadım. Patronum zamanla işlerin düzeleceğini ve yağmur yağması için dua etmemi söyledi.

Ertesi gece ilk müşterimi aldım, zenci bir adamla sevgilisi. Adam 96. Cadde'yle Central kavşağına gitmek istediğini söyledi. Kentin haritasını açıp güzergahı kestirmeye çalışırken, "Ne yani, 96. Cadde ile Central kavşağının nerde olduğunu bilmiyor musun sen!" dedi. Kentte yeni olduğumu söyledim. "Ben sana yolu tarif ederim," dedi. "Bir sonraki kavşaktan sola sap."

İki saat boyunca onun talimatlarını dinledim, San Bernardino'ya varıncaya kadar. Orada boş bir arsanın ortasında durmamı söyledi, ne sokak lambası vardı ortalıkta ne de ev. Silahının namlusunu kulağıma dayayıp arabadan inmemi söyledi. Sevgilisi üzerimi arayıp varımı yoğumu aldı, dokuz dolar. Beni Ölüler Vadisi'ni andıran o lanet yerin ortasında bırakıp gazladılar.

Gün ışığı doğudan kendini gösterdiğinde bir polis otosu göründü ve beni uzaktaki kasaba ışıklarına doğru yürürken buldular. Asker kaçağı ya da firari olduğumdan şüphelenen iki dedektif San Bernardino Karakolu'nda üç saat sorguya tuttular beni. Yanımda taşıdığım çürüğe çıktığıma dair belge hiç bir şey ifade etmemişti onlar için. Parmak izimi alıp arattılar. Öğleye doğru saldılar beni, kahvaltısız, kahve bile ikram etmemişlerdi. Kötüydüler; yolu bile tarif

etmediler.

Sokağa çıkap yoldan geçenlere sormaya başladım. Kimse bilmiyordu sanki San Bernardino'dan nasıl çıkıldığını, sonunda kendim keşfettim. Kamyonun teki duruncaya kadar bir saat dikildim karayolunda. Los Angeles'e gitmiyordu şoför, Wilmington'a gidiyordu. Olsun, yeter ki buradan çıkayım, dedim. Soyulduğumu ve tutuklandığımı anlattığımda güldü. "Bahtın açık olsun arkadaş," dedi beni Wilmington bulvarında indirdiğinde.

Savaş ortasında paranoit bir liman kasabasıydı Wilmington. Planlanmış olmaktan çok öylesine fırlatılmış izlenimi uyanıyordu insanda. Damperli kamyonlar istila etmişti kasabayı; denizcilerin ve sivillerin sinyal lambalarına kulak asmadığı, şoförlerin klaksonlarına asılıp küfürü bastığı işlek kavşaklardan kükreyerek geçiyorlardı. Kalabalığın peşine takılıp kendimi aylak aylak Avalon Bulvarı'nda gezinirken buldum. Yorgundum, pistim, uykusuzdum; vinçlerin, fabrikaların, kerestecilerin, potrellerin ve çelikten boruların, sıra sıra dizilmiş tankların, bilardo salonlarının, poker salonlarının, araba hurdalıklarının, hatta bir atlı karıncayla dönme dolaptan oluşmuş lunaparkın bulunduğu bulvarda mantardan bir tıpa misali yuvarlanıyordum. Barlardan kadın kahkahaları taşıyordu dışarı. Ayakçılar bar kapılarında bekleşiyor, ayyaşlar kaldırımlarda oturuyor, ekip otoları şaşkın şaşkın dolanıyorlardı. Neredeydim? Liverpool'da mı ? Singapur'da mı? Marsilya'da mı? Babamı düşündüm, o benzersiz yere bayılırdı herhalde –kumar, barlar, her boş arsada bir inşaat.

Açlık. İtalyan lokantasından gelen domates sosuyla pizzanın kokusunu aldı burnum. Köşeyi dönüp lokantanın arka kapısına gittim. Siyah tel kapıyı çaldığımda bir sinek bulutu havalandı; kırk yaşlarında, tombulca bir İtalyan kadının yüzünü gördüm kapının gersinde. Yemek karşılığı çalışırım, dedim. Kapıyı açıp tıka basa dolu üç çöp bidonunu gösterdikten sonra eliyle dışarı çıkarmamı istediğini belirten bir hareket yaptı. Bayram eden sineklerin arasından dışarı yuvarladım bidonları. Kadın göz açıp kapayıncaya kadar kasap masasının üstünde yarım somun ekmeği ortadan ikiye bölüp içine pastırmayla krem peynir koymuştu. Teşekkür edip iş aradığımı söyle-

dim. Deneyimli bulaşıkçıyım, dedim. Kapıyı açıp dışarıyı gösterdi bana. Ara sokağı katedip yerdeki su hortumunun biçilmemiş çimlerin arasında yılan gibi kıvrıldığı bir karavan parkına girdim. Karavan bağlantılarından birine oturup sandvicimi yedim, hortumdan sıcak su içtim.

Bir kilometre kadar yürüdükten sonra limanda Toyo Balıkçılık diye bir tabela gördüm. Bir de ilan: İŞÇİ ARANIYOR.

Ben, işçi. İnşaat işçisi değilim ben. Taşçı değilim. Duvarcı değilim. İhtiyarın sesini duyar gibi oldum: Bir meslek edin, özel biri ol. Aman, Baba. Yirmi yaşında bile değilim, biraz zaman tanı bana.

Coletti'ydi adamın adı. Esmer, Sicilyalı belki. Ustabaşı. Hemşerim, dedim gülerek. Hoşuna gitmedi. İş arıyorum. İş yok, dedi. Ama dışardaki ilan...Belki yarın, dedi.

Sokağa çıkıp Avalon Bulvarı'na saptım, kasabanın yolunu tutum. Ama nereye ve niçin?

Bir otobüs bankı buldum. Virgil'ı ödemeli arayıp bana para yollamasını isteyecektim. Hayır, anneme söylerdi, ki sakıncası yoktu, ama babam öğrenirdi. Gülerdi. Söyledim ona, derdi, babasını dinlemedi.

Kalkıp yürümeye başladım, ayaklarım sızlıyordu. Kendim gibi bir berduşa rastladım. Öğle sıcağında uzun bir palto giymiş, ceplerini ıvır zıvırla doldurmuştu.

"Hey, nerde yiyecek bir şeyler bulabilirim?"

"Bir sürü lokanta var," dedi.

"Meteliksizim."

"Ben de."

"Nasıl besleniyorsun?"

"Ruhülkudüs Misyonu'nda."

"Nerde."

"Beni izle."

Ruhülkudüs Misyonu Banning Caddesi'nde iki rehinci dükkanının arasındaydı. Bir zamanlar depoymuş. Hepsi benim gibi iyi giyimli ve sinekkaydı tıraşlı otuz kadar erkek toplanmıştı kapının önüne. Kimi kaldırıma oturmuş, sırtını dükkanların vitrinine daya-

mıştı. Saat yedide kapı açıldı, Bay Atwater adında bir zenci içeri girebileceğimizi söyledi. İçerde bir sahne vardı, Bay Atwater eline bir gitar alıp sahneye çıktı. Uzun banklara oturduk, elimize bir ilahi kitabı tutuşturdular ve Bay Atwater bir ilahi söylemeye başladı. Sonra karşımıza dikilip Tanrı'nın inayetinden, inancın gerekliliğinden, alkolün kötülüklerinden söz etti. İri, kısa beyaz sakallı, yumuşak sesli, müşfik bir adamdı.

Vaaz bittikten sonra bir yemek salonuna alındık; uzun masalar ve banklar. İki zenci kadın büyük kaselerde çorba, bir parça ekmek ve elma servisi yaptılar. Her şey bedavaydı ve her gece yedide tekrarlanıyordu. Derin bir nefes aldım. Yırtmıştım.

O gece Avalon Caddesi'ndeki kullanılmış araba parkında yattım, arka koltuğu kadifeden, hayli rahat ve yeterince uzun bir Cadillac'ta. Ertesi sabah saat sekizde Toyo Balıkçılık'ta Bay Coletti'nin masasının önündeydim.

"Bugün bir şey yok," dedi.

"Yarın?"

"Bilinmez"

Yüreklenmiştim. Sevmiştim bu Coletti'yi. Konuşuyorduk artık, yakında samimi olurduk. Her sabah Cadillac'ımı terkedip onunla iki laf etmek için Toya'ya gidiyordum. Asla ters bir şey söylemiyordu. Üstümü başımı inceliyordu bazen, Los Angeles'a geldiğimden beri üzerimden çıkarmadığım kirli ve buruşuk takım elbisemi. Sonra da "Yok bugün bir şey," diyordu. "İşler açılmadı henüz." Sonra bir gün üretimle ilgili bir sır verdi bana. "Balık yok," dedi. "Gemileri bekliyoruz." Uçtum sevinçten. İş yoldaydı. Tek yapmam gereken sabretmekti. Başka iş aramama gerek kalmamıştı. Elimden geleni yaptığıma Tanrı şahitti.

Neydi reddedilmemin nedeni? Kılığım mı? Yüzüm mü? Vitrin camlarında yüzümü inceliyordum; pis ve karanlık bir sakal, çökük avurtlar, ölümün gölgesi. Başkalarını iğrendiriyor muydum? Esrarengiz bir husumet, dünyaya karşı nefret mi saçıyordum? Bir süre sonra işverenler ve işçilerle görüşmeye korkar oldum. Sadece Bay Coletti ile Bay Atwater beni kabul ediyor, umut ve yiyecek veriyor-

lardı. Yürüyordum sokaklarda. Halk kütüphanesini keşfettim; saatlerce okuyor, sonra akşam yemeği için Ruhülkudüs Misyon'una gidiyordum. Dilenmeyi düşündüm; sokakta dilenenleri seyretmiş, işi kolay bulmuştum. Yeterince cesur değildim ama. Utanıyordum. Los Angeles'da bulaşık yıkayarak geçirdiğim o zor günleri bile arar olmuştum.

Wilmigton'da bir ay geçirdikten sonra Coletti imdadıma yetişti. "Yarın başlıyorsun, yedide burda ol," dedi.

Ellerini öpmek geldi içimden, ama "Teşekkür ederim," demekle yetindim.

Göğsüm mutluluktan ve acıdan patlamak üzereydi dışarı çıktığımda, yükleme işçilerinin şakalaşıp gülerek çalıştıkları limanın önünden geçtim ve ben de güldüm, çünkü onlardan biriydim artık, bir işim vardı, insan ırkına aittim. Ruhül Kudus Misyonu'nda ilahiye yüreğimin bütün coşkusuyla katıldım, Bay Atwater Tanrı'nın inayetinden söz ettiğinde ağladım. Kırmızı Washington elmalarını dağıttıklarında kutsal bir kadehi tutar gibi tuttum elmayı elimde, ısırılmayacak denli kutsaldı.

Ağzında iki köpek dişi kalmış yaşlı bir kadın oturuyordu yanımda. "Bir elma daha ister misin?" diye sordum gülümseyerek. Başını sallayarak gülümsedi, elmayı alıp poşetine koydu. Asalet duygusu kapladı içimi. Almamış, vermiştim.

Uyku zamanıydı, işteki ilk günüme dinlenmiş olarak gitmeliydim. Cadillac'ıma girip uzandım ki park bekçisi dikildi başıma. Elindeki krikoyu beynimi dağıtmak istercesine havaya kaldırdı. "Defol, serseri," diye bağırdı. "Seni bir daha burda görürsem polis çağırırım."

Berduşluğa düşmüşsen geceyi geçirebileceğin yerler dikkatini çeker –terkedilmiş mekanlar, açık bodrumlar, barakalar. Öyle bir yer vardı kafamda –bir köprüaltı, Tucker Nehri'nin üzerinde, ki yağmur yağdığı zamanları saymazsak nehir filan değildir.

Tucker köprüsüne giderken sigara almak için Catalina Terminali"ne uğradım. Terminal tartışmasız körfezin en zengin sigara çeşidine sahipti. En iyi markalardan ve bol -Pall Mall, Tareyton ve

Chesterfield- Gidip sigara stoklamak için en uygun zamandı, çünkü Catalina gemisi adadan yeni dönmüş yolcusunu boşaltıyordu. Hayal kırıklığına uğramadım. Kum doldurulmuş bütün küllükler canım izmaritlerle doluydu, hepsine bakıp ceketimin ceplerini doldurdum. İyi bir gün olmuştu benim için. Yeni bir iş, Ruhülkudüs'te mükellef bir yemek ve ertesi güne yetecek kadar sigara.

Kumun ve otların içinde Trucker Köprüsü'ne doğru ilerlerken sarı bir ay limanı aydınlatıyordu. Biri köprünün altına küçük bir sandal çekmiş üzerini branda beziyle örtmüştü. Branda bezini çıkarıp şilte yaptım. Ne kadar güzeldi köprünün altı! İki yanından da sarı ay ışığı sızıyor, dalgalar kazıklara vurdukça deniz gülüyordu.

Sırtüstü uzanıp geleceğimi düşündüm. Yazarlık umudumu şimdilik rafa kaldırmak zorundaydım. Önemli olan hayatta kalabilmekti artık. O günden sonra bir daha asla yoksul olmamaya karar verdim. Coletti ve Toyo Balıkçılık için deli gibi çalışacaktım. Elime geçen her kuruşu biriktirecektim. Cebimde para şıngırdatacak, dolarları banka hesabıma istifleyecektim. Üstümü başımı, hayatımı parayla dolduracaktım. Zaptedilemez olacaktım. Bir daha asla bu duruma düşmeyecektim. Gençtim henüz. Ekimin sekizinde, bir ay sonra yirmi yaşına basacaktım. Uzun bir hayat vardı önümde. Her şey benden yanaydı. Bir şükran duası okurken gülümsedim.

Uyandım birden, bir şey ısırmıştı beni. Bacağımı. Doğruldum. Bir şey elimi ısırdı, serçe parmağımı. Elimi salladım. Baktım. Bir canavar, bir yaratık, bir şey, parmağıma tutunmuş. Kahverengiydi. Bir yengeç. Parmağımdan sarkıyordu. Doğruldum. Her yerimdeydiler. Bacaklarımda, pantolonumun içinde; ısırıyorlardı, pençeliyorlardı. Bir tanesi hayalarımdaydı. Birini saçımdan çektim. Ayağa fırlayıp bir çığlık attım. Giysilerimden döküldüler. Takır takır. Aşağı yukarı zıplamaya başladım. Köprünün altından çıkıp deli gibi koştum, bir yandan da giysilerimi çıkarıp fırlatıyordum güpegündüz. Trafik akmaya başlamıştı. Pantolonumu, gömleğimi, şortumu fırlattım. Çıplak kalmıştım, yanıyordum; tenime açılmış minik deliklere kum sürüyor, deli gibi koşuyor, kendimi kuma ve otlara fırlatıyor, köpek gibi bağırıyordum. Siren sesi duydum. Yanardöner kırmızı

tepe lambasını gördüm. İki polis arabadan inip kumları yararak bana doğru koşmaya başladılar. Ellerinde coplarla iki polis. "Giysilerim!" diye bağırdım onlara doğru hamle yaparak, ben giysilerime doğru emeklerken polisler arkamdan koştular. Koltukaltlarımdan tuttukları gibi arabaya sürekliediler beni. Kapıyı açıp beni arka koltuğa fırlattılar, giysilerim kolumda. Giysileri apış arama yerleştirdim ve araba hareket ettiğinde engelleyemediğim bir titreme nöbetine tutuldum; ölüyordum, hayatta kalmaya çalışırken dişlerim takırdıyordu.

Hastanenin acil servisine götürdüler beni, araba kapının önünde sert bir frenle durdu.

"Giyin," dedi daha yaşlı olan.

Elimdeki kuma batmış giysileri üzerime giymeye yeltendim. Dişlerim takırdıyor, koltuğa ve döşemeye kum dökülüyordu. Yaşlı polis öfkelendi. "Dikkat et şu kuma!" Bir battaniye aldı ve kapıyı açtı. Ben arabadan çıkarken battaniyeyi üzerime örttü.

Beni yan kapıdan acil odasına soktular, yaşlı polis battaniyeyi üzerimden alıp yere fırlattı tiksintiyle. Doktor kalakalmıştı.

"Özel bir şey getirdik sana bu sefer doktor," diye gülümsedi yaşlı polis.

Mavi önlük giymiş, otuz yaşlarında sarışın bir adamdı doktor. Tırnağıyla önce omuzumun derisinden bir parça kazıdı. Kirli deri yeşilimsi bir griydi.

"Hiç yıkandın mı bugüne kadar?" diye sordu.

"Eskiden her gün yıkanırdım."

"Giysilerini iskemlenin üzerine koy ve beni takip et."

Paçavralarımı iskemlenin üzerine koyup peşinden koridorun sonundaki banyoya girdim, duş vardı orada. Bir kalıp sabunla bir havlu verdi bana. Sıcak suyun altına girdim. Bu kadar yaklaşılabilirdi cennete. Titremem kesilmiş, derimin pembe rengi geri gelmişti. Kurulandıktan sonra acil odasına döndüm. Polisler oradaydılar hâlâ. Sigara içiyor, doktorla sohbet ediyorlardı. Masaya uzandım, doktor yaralarıma sarımtrak bir antiseptik sürerken yaşlı polis beni sorgulamaya başladı: adın, adresin, askerlik durumun.

"Ne kadar zamandan beridir yapıyorsun bunu?" diye sordu sesini alçaltarak.

"Neyi?"

"Teşhirciliği."

Doğruldum.

"Asla!"

Onlara uğradığım yengeç saldırısını anlatırken titremeye başladım yine. Hayli eğlendiler, ama ikna olmadılar. Kanlı yaraları göstermek için kollarımı ve bacaklarımı öne uzattım. Polisler etkilenmediler.

"Kendi kendine yapmış olabilirsin," dedi yaşlı polis doktora dönerek. "Ne dersin, doktor?"

Midem kasıldı, yalvaran gözlerle doktora baktım. Oldukça canayakın ve merhametli davranmıştı bana; polis gibi değil, bir profesyonel gibi. Bağırdım ona.

"Söyle onlara!"

Bakışlarını benden polislere çevirdi, sonra yaralara antiseptik sürmeye devam etti. "Kendi kendine yapmış olabileceğine ihtimal vermiyorum," dedi. "Ama yengeç ısırığı olduklarını da sanmıyorum."

Büyük bir keder çöktü göğsüme; allak bullak olur ağlamak istersiniz ya, öyle işte. Tanrım, ağlatma beni!Babam gibi erkek olmamı sağla!

Birden yaşlı polis geriye doğru sıçradı.

"Aman allahım!" dedi yere bakarak. Cilalı döşemenin üzerinde kaya kaya bir yengeç ilerliyordu ona doğru. Bir diğeri çılgın gibi kapının aralığına doğru gidiyordu. Pantolonumun içinden de çıktı bir tane, antenleri tuhaf ortamı sezgileme gayretiyle kıpır kıpır. İşte o zaman ağladım. Doğrulup dizlerimi tuttum ve herkesin bu kadar kötü oluşuna ağladım. Tek yardımıma koşanlar herşeyi başlatan küçük canavarların kendileri olmuştu; yengeçler.

Geçirdiğim histeri krizi polisleri biraz yumuşattı. Odadan çıkıp ekip arabasına bindiler. Pencereden ön koltukta oturduklarını görebiliyordum; kepleri gözlerine kadar inmiş, başlar geriye atılmış.

Doktor ellerini yıkadı. Ellerini kurularken kendinden memnun göründüğü söylenemezdi. "Bir daha bakalım şu yengeç ısırıklarına," dedi. Kendi kendine mırıldanarak yaralarımı elledi.

"Sana tatanoz iğnesi yapmayı düşünüyorum," dedi. "Daha önce tatanoz iğnesi oldun mu?" Olduğumu söyledim, iki yıl önce. Karın üstü yatmamı söyledikten sonra kıçıma iğneyi sapladı. Canım yanmıştı, doğruldum.

"Bu kadar mı?"

"Hayır, bir de penisilin iğnesi yapacağım."

Onu koldan yedim.

"Pekala, giyinebilirsin."

Kum içindeki pantolonumu aldım. İğrenç görünüyordu.

"Polisler razı olurlarsa battaniye de bende kalsın."

"Ben onu hallederim," dedi doktor.

Koridorun sonuna gidip bir süre sonra bir kot, gri bir svetşirt ve şortla döndü. Eski ama temizdiler. Teşekkür ettim. Doktor elindeki koloroformlu bezle yengeçleri kovalarken giyindim.

Vedalaştık, dışarı çıkıp polislerin arabasına bindim. Beni Wilmington karakoluna götürdüler. Serserilikten tutuklandım. Dört başka suçluyla bir hücreye tıktılar beni. Öğleye doğru bizi bir minibüse bindirip Los Angeles'daki Lincoln Cezaevi'ne naklettiler.

Toyo Balıkçılığı ve bütün o vaadettiklerini düşündüm, ne kadar güzeldi: çürümek o doklarda, konservelerin arasında, o büyüleyici ve iğrenç balık, sintine, cüruf ve zift kokusu. Bana güvenen Coletti'yi düşündüm sevgiyle, kendimi hissettiğim kadar yaşlı olup olmadığımı. Minibüsteki diğer tutuklulara baktım. Kavgaya karışmaktan tutuklanmışlardı –kiminin gözü mordu, kiminin başı ve elleri bandajlı. Acınası bir gruptuk sıcak güneşin altında yol alırken.

Yolculuğumuz ayyaş hücresinde son buldu. Aşırı kalabalıktı içerisi; tahta banklara çökmüş, elbiselerinin içinde büzülmüş bekleyen adamlar.

Ertesi sabah yargıcın önüne çıkardılar bizi, elli kişiydik. Adım okunduğunda bir adım öne çıkıp suçumu kabul ettim. Başka çare yoktu. Suçu reddetseydim kefalet bedelini ödeyemediğim için bana

bir avukat tayin edilinceye kadar geçecek iki aylık süreyi hücrede geçirmek zorunda kalacaktım. "On dolar ya da beş gün," dedi hakim.

Cezamın dördüncü gününün sabahı gözlerimi açtım ve eski bir dostu gördüm, gece getirmişlerdi onu da. Çatlak Hernandez, bulaşıkçı, ranzasına oturmuş sigara içiyordu. Kankardeşini görmüş gibi üstüme sıçradı, hücrede benimle dans etti. Marihuana bulundurmaktan tutuklanmıştı Hernandez. Tutuklanmakla kalmamış, içiyordu da; avucunun içine gizlemişti tek kağıtlıyı. Bu da beni görünce sergilediği aşırı heyecanı açıklıyordu. Kafasının iyi olmasını fırsat bilerek bana biraz borç vermesini istedim.

"Hepsi burda!" Ayakkabısını çıkardı, içinden bir banknot çıkarıp elime tutuşturdu. Bir dolar. "Daha çok var bunlardan!" diye hava attı. Yalan söylüyordu. Ayakkabının içini görmüştüm, boştu.

Ah, o Hernandez! Tahliye edildiğim gün o bir doların benim için ne ifade ettiğini asla bilemeyecek –Körfeze otobüsle dönüş bileti, polisler tarafından yine tutuklanma korkusuyla otostop yapmak zorunda kalmadan Toyo Balıkçılık ve dostum Coletti'ye dönüş.

Masasının üzerindeki kağıtları incelemekle meşguldu Coletti.

"Merhaba, Bay Coletti," dedim.

"Senin iş istediğini sanmıştım."

"Hastalandım, hastanedeydim."

"Hâlâ hasta görünüyorsun."

"İyiyim şimdi."

"Depoya git ve Julio'yu gör."

Orada çalışan ekibin şefiydi Julio; on kişiydiler, altı Meksikalı, dört Filiplinli. Bir yük vagonuna ton balığı konservesi kolileri yüklüyorlardı. Ben de başladım yüklemeye. Basket topu fırlatır gibi fırlatıyorlardı kolileri, gülerek, şakalaşarak. Ben her bir koliyi bütün gücümü kullanarak kaldırıyordum. Akşamı zor ettim, paydos düdüğü çaldığında parmaklarımı kapatamıyordum.

Coletti'nin burosuna gittim. Paltosunu giyiyordu. "Nasıl gitti?" diye sordu.

"Bugün ödeme yapabilir misiniz bana?"

"Öyle bir adetimiz yok."

"Bir oda tutmak zorundayım."

"Tanrım, tam bir belasın sen" dedi ama, çekmecesini açıp bana altı dolar verdi.

10

Başırısız oldum Toya Balıkçılık'ta. Yüzkarası. İşi kaldıramadım, fazlasıyla ağırdı benim için. On sekizimdeydim; lisenin son sınıfında, seksen iki kilo ağırlığında; iri olmamakla birlikte sağlam, güçlü bir kas yapısına sahip çetin bir futbol beki, ayrıca son derece hızlı bir basketbolcu. O sıska Filipinliler ve yorulmak bilmez Meksikalılar'ın yanında muhallebi çocuğundan farkım yoktu, ama utancımla helak ediyordum kendimi. Benim ancak morarak kaldırabildiğim, zaman zaman elimden düşürdüğüm altmış kiloluk tuz çuvallarını onlar hiç zorlanmadan kaldırıyorlardı. Ben soluk soluğa dinlenirken onlar durmaksızın kırılmış buz kürüyorlardı. Ustabaşım Julio hiçbir şey söylemeden izliyordu. Öbür taşıyıcılar da durumun farkındaydılar, ama görmezden geliyorlardı. Pes etmemi bekliyorlardı. Coletti bile zaman zaman kapının eşiğinde beliriyor, bir göz attıktan sonra kayboluyordu. Bir gün batmak üzere olan bir ton balığı gemisinden tonlarca buz boşaltmamız gerekti. İki gün ayağımızda uzun çizmelerle buzlu suyun içinde çalışmak zorunda kaldık. Dinlenmek için çuvalların üstün oturdum ve uyuya kaldım. Julio uyandırdı beni. İş tamamlanmış, buz boşaltılmıştı. Üşüyor, tirtir titriyordum. Coletti beni çağırttı.

"Kovuldun," dedi bana çekimi uzatarak.

İki hafta iki gün olmuştu çalışmaya başlıyalı. Çek üç haftalık mesaiyi kapsıyordu.

"Küçük bir ikramiye," dedi Coletti.

Şimdi ne yapacaktım? Balık gübresi küreklemeyi bile becerememeyen biri hayatta nasıl başarılı olurdu? Başka bir hayat dilimi geldi aklıma, Dostoyevski ile geçirdiğim o mutlu saaatler; geriye dönüş

yoktu artık. Kapıcılık, belki? Küçük bir tütün tezgahı? Otel komiliği? Büyükbabam, babamın babası, Abruzzi'deyken seyyar bileyciymiş. Benim sonum da öyle mi olacaktı? Eve gitmek istedim birden, babamın evine, annemin kollarına; annemin İtalyan usulü sebze çorbasına, eski yatağıma dönmek ve hayatımın sonuna kadar orada yatmak istedim. Nasıl bakardım yüzlerine? İlk geldiğim günlerde onlara birkaç mektup yazmıştım –bir sürü palavra, bir sürü yalan. Asla çıkamazdım karşılarına.

Zamanlamam mükemmeldi. Grip bastırdıktan üç saat sonra San Elmo'ya vardım. Annem mutfak lavabosundan dönüp beni kapının eşiğinde bulmuştu.

"Henry! Tanrım, n'oldu?"

Yatırdı beni. Sıcak çorba getirdi. Doktor Maselli'yi çağırdı. Doktor antibiyotik verdi. Uyandığımda babam başıma dikilmiş bana bakıyordu.

"Nasıl hissediyorsun kendini?"

"Harika."

"Ne kadar kalacaksın?"

"Kalabildiğim kadar."

"Benim için çalışacak mısın?"

"Şu anda bir şey diyemiyeceğim."

"Uyu. Sonra konuşuruz."

Yedim ve uyudum. Bazen uyudum ve yedim. Kabız olmuştum. Annem lavmanı getirdi. Kafi gelmedi. Bir tane daha hazırladı. Banyoyu kilitleyip uyguladım. Nihayet! Kükreyerek boşaldı bağırsaklarım. Annem alkışladı kapının arkasından. "Çok şükür, çok şükür!"

Sadece bağırsaklarım değil, içimdeki bütün sıkıntılar da boşalmıştı sanki –bedensel zehirler, ruhsal tiksinti. Sabah kalktığımda temiz ve arınmış hissettim kendimi. Portatif masayı pencerenin yanına yerleştirdim ve yazmaya başladım.

Dosya kağıdına elyazısıyla yazıyordum çünkü daktilo hakkında hiçbir şey bilmiyordum, umurumda da değildi. İki günde bitmişti: Toyo Balıkçılık Şirketi hakkında bir öykü; orada çalışan işçiler, kadın ve erkek, bir de ustabaşım Jose ile Meksikalı kızlardan birinin

aşk macerası. Bittirdikten sonra yazdıklarımı okudum. Hayır, Fyodor Dostoyevski değildi. Ne olduğunu bilmiyordum. Taklit. Jack London, Raymond Chandler, James M. Cain, Hemingway, Steinbeck ve Scott Fitzgerald. Henry Molise'den izler bile vardı yer yer. Harikulade bir öykü. Ne yapsam? En yüksek ücreti kim öder? *The Saturday Evening Post*, tabii ki. Postaladım, dosya kağıdında.

O kadar çabuk döndü ki Philadelphia'ya gidip geldiğinden kuşku duydum. Red mektubunu okurken gülümsedim. Önemi yoktu. Postalanmaya hazır bir öyküm daha vardı. Yenisi *The Saturday Evening Post*'a, eskisi de *Colliers*'e gitti. Bir elimle ihtiyarı uzak tutmaya çalışırken diğeriyle iki ayda beşi konserve fabrikasına, biri Los Angeles körfezine, biri de Filipinliler'e ve Meksikalılar'a dair yedi öykü tamamladım. *The Saturday Eveninig Post*'tan bir teşekkür bile gelmedi. Öykümü okuduklarına dair insan elinden çıkma tek bir satır bile. Red metninin her sayfasını inceledim. Bir parmak izi, bir leke bile bulamadım. Kötü bir dönem. İhtiyar artık yola getirilmesi kaçınılmaz bir köpeğe bakar gibi bakıyordu bana; fazla yiyen, yemek masasına tüylerini bırakan bir köpeğe bakar gibi. Eskiden sürekli okuduğum için homurdanırdı, şimdi ise fazla yazdığım için hırlıyordu. Çabamın son kertesine geldim sonunda. Çatlak Hernandez'in öyküsünü yazıp Post'a yolladım. Onunla birlikte tuğladan, taştan, çimentodan kurtulmak için son umudumu da. Öykü öbürlerinden de çabuk dönmüştü sanki, balkon basamaklarına oturup kahverengi zarfı açtım. Kalakaldım. Alışılagelmiş red metnine bir mektup iliştirilmişti. Şöyle diyordu.

Sevgili Bay Molise:

Daktiloya gareziniz mi var? Bu öyküyü standart kağıda daktilo ederseniz memnnuniyetle tekrar bakarım. Bu haliyle baskıya gitmesi söz konusu değil.

İçtenlikle

San Elmo Gazetesi'ne yürümeye zorladım kendimi. Gümbür gümbür çarpıyordu yüreğim, elimde Çatlak Hernandez'in öyküsüy-

le sokağın ortasına yığılmaktan korkuyordum. Öyküyü gazetenin editörü ve lise öğretmenim Art Cohen'in eline tutuşturdum. Beni büronun arkasında duran bir daktilonun başına oturttu. Yarım saat boyunca nasıl çalıştığını anlattı. Sonra da gitti. Çatlak Hernandez'in öyküsünü iki günde yazmıştım, hatasız daktilo etmek on günümü aldı. Neydi ki on gün? Çek gelir gelmez San Francisco'ya gidip North Beach'te bir oda tutacaktım. Bir daktilo satın alacak, körfez manzaralı pencerenin önüne yerleştirecek ve yazacaktım. Harç karmayacak, çimento dökmeyecek, taş taşımayacaktım; bundan iyisi can sağlığıydı.

Ne o, Dostoyevski? *The Saturday Evening Post*'u onaylamıyorsun, öylemi? Benim de sana söyleyecek bir çift sözüm var, Fyodor. 1875 yılında yazdığın gazetecilik yazılarını gördüm, bütün samimiyetimle söylüyorum, hayli ticari ve sıradandılar; ama cebin ruble gördü. Onun için Post öyküsünü küçümsemeyelim. Sen daha da kötüsünü yazdın zamanında...

Uzandım karanlıkta, annemin şiltesindeki beşikte saçlarının kokusunu soluyarak; işte yine karşıma dikilmişti yorulmak bilmez ihtiyar, budalanın tekinin kendine bir tütsüevi yaptırmaya karar verdiği ölümcül dağlara götürmek istiyordu beni; inşaata. Buraya varmıştı iş. Otuz yıl sonra ışığı görmüştüm. İnşaat amelesiydim nihayet.

11

Gürültüyle uyandım sabah –penceremin önünden geçen ayak sesleri, yuvarlanan kütükler, kükreyen sesler, kahkahalar. Güneş çoktan doğmuş, jaluzileri delmeye çalışıyordu. Sıcaktı.

Annemin eski, pazenden bir robunu buldum dolapta. Üzerime geçirip balkona çıktım. Zarlingo, Cavallaro ve babam evin önüne park edilmiş Datsun'a inşaat malzemesi taşıyorlardı –sunta, kürek, harç tablaları, bir el arabası, el aletleri. Terliyorlardı sabah sıcağın-

da; babamın gömleğinin arkası terden ıslanmış, yüzü aldı.

Minibüsün yanında terlerini silmek ve bira yudumlamak için mola verdiler. Tek bulut yoktu gökyüzünde; mavi bir alev sadece, titrek, engin.

Birkaç dakika sonra fark ettiler beni.

"Sen giyinmedin mi hâlâ?"

"Hayır, giyinmedim."

"Neden herkes gibi giyinmiyorsun?"

"Şimdi uyandım. Sakıncası var mı?"

"Benim için çalışıyor musun, çalışmıyor musun?"

"Henüz dağa çıkmadık."

Zarlingo minibüsün içine baktı.

"Allah kahretsin! Bira bitmiş."

"Café Roma'ya gidelim," dedi babam. "Fıçı birayı tercih ediyorum." Göz kamaştıran güneşin altında gözlerini kısıp bana baktı. "Bir şeyler giy üzerine. Annenin robu bu. Çıkar üzerinden. Bir saat sonra hareket ediyoruz. Hazırlan."

Minibüse bindiler, direksiyonda Zarlingo. Hiç hoşuma gtmemişti bu durum. Şeytani titreşimlerle parlıyordu hava. Minibüs hareket eder etmez arkalarından bağırdım. Zarlingo frene bastı, minibüsün yanına gittim. Nick başını pencereden dışarı çıkardı.

"Ne var yine?"

İk arkadaşını işaret ettim başımla. "Bu iki şarapçı da mı senin için çalışıyor? Öyleyse hemen istifa ediyorum."

"İstifa mı?" diye gürledi. "Daha işe başlamadın bile!"

"Senin için çalışıyorlar mı, çalışmıyorlar mı?"

Zarlingo elini babamın dizine koydu yatıştırmak istercesine. "İzin ver de ben konuşayım çocukla, Nick." Bana doğru döndü. "Bak evlat. Biz baban için çalışmıyoruz."

"Evladın değilim ben senin."

"Ona yardımcı olmaya çalışıyoruz sadece," diye devam etti. "Tamam mı, lan? Şimdi çeneni kapat ve toz ol."

Babam "*Managgia!*" diye bağırdıktan sonra minibüsten fırladı, burnunu burnuma dayadı ve beni tükürüğe boğdu. "Ne yapmaya ça-

lışıyorsun bana? Bunlar dostlarım benim. Beş kuruş almadan malzemelerimi taşıyorlar, iyilik olsun diye. Bu şekilde konuşmaya ne hakkın var? Kafanı kullan biraz. Saygılı ol."

Zarlingo ile Cavallaro hakarete uğramış, incinmiş gibi dosdoğru önlerine bakıyorlardı. Babamın onları savunması umurumda bile değildi, kötü ve tehlikeli iki yaşlı hergeleydiler; onlara medenice davranmak mümkün değildi, yine de iyi niyetimle özür diledim.

"Affedersiniz."

Hiç yumuşamadılar. Babam minibüse bindi. "Gidelim artık," dedi. Zarlingo vitesi bire geçirdi ve minibüs hareket ederken babam başını pencereden dışarı çıkardı.

"Giyin artık, kahrolası. Çıkar o robu üzerinden."

Ürperdim havadaki tehlike titreşimleriyle; anlamsız ve insafsız bir şey vardı bütün bu olanlarda; bir tuzak, çıngıraklı yılanlarla kaynayan karanlık bir çukur. Aklım olsaydı ilk otobüsle terkederdim kasabayı, gerekirse annemin robuyla hatta.

Ama onun yerine duş yaptım, sakal traşı oldum ve gençlik günlerimden kalma giysileri giydim. Kadife pantolon, svetşirt, bot. Ne tuhaf bir duyguydu o eski giysilerin içinde olmak, derisini değiştirmeye çalışan yılanın eski derisinin altında daha da eski bir deri olduğunu keşfetmesi gibi. On altı yaşında yaşlı bir adam gibi hissettim kendimi.

Annemin kafası karıştı. Hoşuna gitmemişti.

"Fazla genç görünüyorsun," dedi.

"Delilik bu," dedim.

Kendimi üzerimde ölmüş birinin giysileri varmış gibi hissettiğimi, eski günlere döndüğümü söylemek geldi içimden; gençliğime, zor ve bunalımlı yıllara, babamın iyi para kazandığı ve ailenin yoksulluk çektiği yıllara, ona duyduğum öfkeye, her şeye rağmen dünyaya Tanrı'nın hükmetmediği inancına vardığım günlere, şehvete ve başarıya duyduğum açlığa, evin ve kasabanın tel örgülerini aşıp kendimi yeniden yaratmayı ve yazmayı düşlediğim günlere; yazmayı ve düzüşmeyi.

Kahvaltı yaparken üzerimdeki giysilerden kaynaklanan perspek-

tif değişikliğini fark ettim –gençliğimin aynı çatal bıçakları, aynı tabaklar, aynı ekmek bıçağının eski ve yumuşak sapı, ocağın üzerinde asılı yıllanmış çarmıh- her şey annemin avuçları kadar yumuşaktı. Ben kahvemi yudumlarken karşıma geçmiş beni seyrediyordu; gözleri kaygılı, kimliğimden şüpheye düşmüş.

"Baban için çalışmak zorunda değilsin. Çalışmasan daha iyi olacak belki de."

"Biliyorum."

"Doğru olanı yap. Kendin için doğru olanı."

Ahlaki olmaktan çıkmıştı artık benim için mesele. Bütün gücüyle hayata tutunmaya çalışan ihtiyarın yüzünde ölümü görmüştüm, önemli olan buydu. İnadı, kaprisi, bencilliği, deliliği boşuna değildi. Yine de babamdı hâlâ. Bu son çabasında bana yaptığı çağrıyı reddederek ölümünü hızlandırabilirdim, ömrümün kalan kısmını vicdan azabıyla geçirmek istemiyordum. Babamla dağlara gitmeyi hiç reddetmemiştim aslında. Annemle babamın beni planladıkları gibi bu işin içine çekmelerine izin vermiştim. Son bir zaferi hakediyordu babam; Sieralar'da küçük bir taş ev.

12

Yola çıkmaya yarım saat kala annesini ziyaret ederek karıma sürpriz yapmaya karar verdim. Hilda Dietrich seksen yaşındaydı, annemin evinden iki blok uzaklıkta mücevher kutusunu andıran evinde bir başına yaşıyordu. Beyaz sütunlu verandayla çevrelenmiş, hanımeli ve sarmaşıklarla bezenmiş ev yüz yaşındaydı. Bahçe o denli temiz ve tertipliydi ki sahne dekorunu andırırdı. Ön taraftaki tel örgüyle kaldırım kenarındaki çalılar arasında kalan alan çiçek tarhları ve kuş havuzlarıyla kaplıydı. Tek bir kuru dal ya da yaprak göremezdiniz çimlerin üzerinde. Yerel üne sahip bir evdi, herkes fotoğrafını çekerdi; hayatını ona adamış yaşlı bir kadının bakımında özgün bir Kaliforniya tasarımı.

Hilda Dietrich ile aramızda bizi hayatımızın sonuna kadar birbi-

rimize bağlayan bir bağ mevcuttu: Birbirimizden nefret ediyorduk. O Harriet'i karım olduğu için hiçbir zaman affetmedi, ben de onu karımın annesi olduğu için.

Hilda'nın bende katlanılamaz bulduğu şey İtalyanlığımdı. San Elmo değişti artık, ama otuz yıl önce kasabanın üçte biri İtalyan'dı. Yörenin asilleri, Protestan Amerikalılar –Schmidler, Eicheldornlar, Kisbergler ve Dietrichler- birden kendilerini Güney Pasifik Demiryolları için çalışan gürültücü Dagolar'la komşu olmanın dehşeti içinde buldular. Genellikle kalabalık ve rahatsız edici esmerlikte ailelerle çoğalıyorlar, ilkel ve batıl inançlarını sürdürmek için Romen kiliseleri inşa ediyorlardı.

İçki yasağıyla birlikte bunların çoğu kaçakçılık yapmaya başladı. Toprak satın aldılar, üzüm bağları yetiştirdiler ve birkaç bombalama ve çete cinayetine rağmen rahatsız edici bir saygınlığa eriştiler. 1926 yılında Café Roma'nın önü bombalandı, 1931'de de Petresini adında bir gangster Lincoln ile Virnon kavşağında kurşunlandı. Petresini'yi öldüren mermiler kavşaktaki telefon direğine saplandı ve ondan sonra gelen kuşaklar kuşkulu parmağını İsa'nın yaralarına sokan Aziz Thomas misali parmaklarını o mermi deliklerine sokmak gibi bir adet edindiler.

Franklin Roosevelt zamanında Hilda Deitreich kırk yaşında, Lüteriyen Kilisesi'nin rahibi Herman Dietrich ile evli bir anne ve ev kadınıydı. Görüşlerini sık sık vaaz kürsüsünde de dillendiren kocası gibi o da İtalyanların Afrikalı kanı taşıyan yaratıklar olduklarına, hepsinin bıçak taşıdığına ve ülkenin Mafya'nın pençesinde olduğu kanısındaydı. Aşırı bir görüş filan değildi bu, çoğunluk böyle düşünüyordu zaten, özellikle İtalyan kökenli Amerikalılar.

Ben Harriet Dietrich'i babasının ölümünden bir yıl sonra tanıdım, ilk kitabımı yazdığım yaz. Harriet, Berkley'den eve yeni dönmüş, halk kütüphanesinde çalışmaya başlamıştı. Ona kitabımın kütüphane için imzaladığım iki kopyasını verdiğimde onları bağrına basıp çalışmalarımı övdü, tarzımın tazeliğinden filan söz etti. Faulkner'den daha iyi olduğumda ısrarlıydı, Hemingway'den bile. Aynı kanıda olduğumu söyledim. Kütüphaneden çıktığımda ayak-

larım yere değmiyordu, sarhoştum. Ne kadar harikulade bir zihin! Bilgiyle donanmış, sezgili, dünya edebiyatına hakim. Soluğumu kesiyordu! Saatler sonra hava karardığında heyecan verici konuşmamıza kaldığımız yerden devam etme sabırsızlığı içinde ön balkonundaydım.

Davetsiz geldiğim için şaşırdı beni görünce, yine de kırmızı kadifeden koltuklarla döşenmiş küçük salonun kapısını açtığında bir gülücükle buyur etti beni içeri. Annesinin yan odada uyumakta olduğunu fısıldadı. Bunun üzerine özür dileyip beni engelleyeceğini gayet iyi bilerek ön kapıya doğru yöneldim; ki öyle yaptı ve beni dolgun göğüslerini seyredip önündeki kılların omuzlarına kadar inen bukleleri kadar sarı olup olup olmadıklarını merak edeceğim koltuğa oturttu. Sesi gece esintisi kadar yumuşaktı, kiraz dudaklarının bana, "S.k beni, Henry, yalvarırım s.k!" diye fısıldadığını hayal ettim. Kısa eteğinin içindeki bacaklarını seyrettim, o altın bacakların omuzlarımda kenetlendikleri düşüncesiyle iç geçirdim. Aldığı her nefesle göğüsleri inip kalkıyor, ben de göğüslerini dramatik bir biçimde, iki altın küreyi gökyüzüne kaldırır gibi elbisesinden dışarı çıkardığımı düşleyerek kendimi eğlendiriyordum. Bir gün onu düzeceğimden emindim çünkü birbirimizin kollarındaydık zaten, pozisyon arayışı içinde kıvır kıvır. Aşk değildi, ama şehvet daha da iyiydi.

Sonra Bayan Dietrich seslendi yatak odasından; sert, sinirli bir ses tonu. "Harriet, bir dakika gelir misin?"

Harriet gerildi, asabi bir gülümsemeyle izin isteyip yatak odasının kapısını açtı. Oda karanlıktı. Harriet kapıyı kaparken öfkeli fısıltılar geldi odadan. Birkaç dakika sonra Harriet odadan çıktı, gözleri öfkeyle alev alevdi. Gözlerini bakışlarımdan kaçırıp kendini toparladı.

"Bir sorun mu var?" diye sordum.

Gülümsedi. "Sana bu soruyu sorduğum için beni bağışla, ama... silahlı mısın?"

"Üzerimde silah taşıyıp taşımadığımı mı soruyorsun?"

O kadar saçma sapandı ki, güldü. "Annem... üzerinde bıçak bu-

lundurduğundan endişe ediyor."

"Neden?"

"Çünkü İtalyan'sın."

"Hay Allah, aklını kaçırmış."

Yatak odasının kapısı açıldı ve Bayan Dietrich belirdi, üzerinde geceliğinin üzerine giydiği robu, ayağında terlik. Bir zamanlar kasabanın en güzel kadınlarından biri olduğu rivayet edilirdi. Güzelliğinden eser kalmamıştı. Gerdanlanmış, boyun damarları fırlamıştı; vücudu hâlâ biçimliydi ama.

"Dışarı!" diye emretti. "Evimden çık genç adam, yoksa polis çağıracağım."

Harriet'e baktım. "Ne oluyor?"

"Lütfen git," dedi elimi tutarak. "Lütfen."

Kapıya yürüdük birlikte. "Ne oluyor, Allah aşkına?"

Usulca ön balkona itti beni. "Yarın kütüphanede görüşürüz."

"Kapat o kapıyı," diye hırladı Bayan Dietriech.

Harriet cesurdu; ama annesinden korkması gerektiğini ve ona asla karşı gelinmeyeceği öğretilmişti ona. Bayen Dietrich kızına benimle görüşmesini yasakladı elbette, bu yüzden gizli görüşmeye başladık. Kolay değildi o yörede. Dietrichler her yerdeydiler –kasabalarda, çiftlik ve dağ yerleşimlerinde. Ayrı arabalara binip konaklama yerlerinde, arka yollarda, terkedilmiş çiftlik evlerinde, korularda ve bağlarda buluşuyorduk.

Dietrich kuzenlerinden ya da dayılarından biri bizi görmüşse hemen San Elmo'daki kraliçeye haber uçuyordu. Eğlenceliydi önceleri, ama iki ay sonra ikimiz de usandık. Bir temmuz sabahı halk kütüphanesinin önüne park ettim, Harriet'i kolundan tuttuğum gibi arabaya soktum. Nevada'nın Tahoe Gölü yakasına sürdüm ve orada yıldırım nikahıyla evlendik. Balayımızı göl kıyısındaki bir otelde geçirdik ve ertesi sabah La Dietrich ile yüzleşmek üzere San Elmo'ya döndük. Dietrichler'in evinin önüne park ettiğimde bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu.

Arbadan inerken yağmurluğu ve şemsiyesiyle Bayayn Dietrich çıktı evden dışarı. Gözlerindeki bakıştan, şişmiş boyun damarların-

dan bildiğini ve söyleyecek bir şey olmadığını anladık. Elele tutuşup balkonun basamaklarını çıktık. Harriet gülümseme cesaretini gösterdi.

"Anne, biz evlendik."

Bayan Dietrich şemsiyesini kaldırıp kafama indirdi.

Yirmi beş yıl oldu, Harriet ile annesi evliliğe alıştılar artık. Yazışırlar, telefonlaşırlar, iki oğlumuz yaz aylarında gidip anneannelerıyle kalır. Ama Henry Molise afaroz edildi. Dietrich evinde adı anılmaz, kitaplarından ve filmlerinden söz edilmez. Ne zaman San Elmo'ya gitsek Harriet annesiyle kalır, ben de bizimkilerle. Ama dört yıl önce Hilda Dietrich zatürree olup yatağa girince San Elmo'ya uçtuk, çünkü doktor durumunun kritik olduğunu söylemiş, gelmemizi önermişti. Dietrich evinde ilk ve son kalışım oldu.

Hastalığını depreştirmemek için hasta kadından elimden geldiğince uzak durmuş, gündüzleri golf oynayarak geçirmiştim. Gelişimizden üçün gün sonra iyileşip ayağa kalkarak doktoru şaşkına çevirdi. Antibiyotiklerin mucizesi demişti doktor, ama ben öyle olmadığını biliyordum. Beni evinden defetmek için iyileşmişti kadın. Ayrılırken Harriet'i öpmek ve teşekkür etmek için balkona çıktı.

Uzattığım eli görmezden gelip, "Güle güle, Bay Malice," dedi.

"Molise," diye düzeltim.

Gülümsedi. "Aman, ne fark eder!"

Basamakları inip bizi bekleyen taksiye doğru yürüdük.

"Kancık," dedim.

"Hoşgörülü olmaya çalış," dedi Harriet.

"Kancık."

Hilda Dietrich'in kapı zilini dördüncü çalışımda perde aralandı, yaşlı kadının beyaz yüzü belirdi. Soğuk gözleri sıkıntıyla büyüdü beni görünce. Öylece dikildi orada, kapıyı açmaya niyeti yokmuş gibi.

"Günaydın," dedim.

"Ne var?" diye sordu.

"Harriet benden sizi ziyaret etmemi istedi."

"Neden?"

"Ziyaret işte. Nasıl olduğunuzu görmek için."

Tereddüt etti. "Şu anda çok meşgulüm. Harriet'e iyi olduğumu söyleyin."

"Fazla kalmak niyetinde değilim."

"Başka zaman, Bay Malice."

"Molise," dedim. "O ile."

"Gelmişken şu golf sopalarınızı alırsanız sevinirim."

Hastalığı sırasında geldiğimizde bırakmıştım golf sopalarını. Bilerek, çünkü yerel golf sahası hoşuma gidiyordu ve golf sopalarıyla yolculuk etmekten nefret ederim. Ayrıca evde bir takımım daha vardı.

"Burada kalmalarını yeğlerim, rahatsızlık vermiyorlarsa."

"Veriyorlar," diye tersledi.

"Öyleyse alayım," dedim kapıyı açmasını bekleyerek.

"Garajdalar."

Söyleyecek başka söz kalmamıştı; birbirimize dik dik bakarken içimden o yaşlı, damarlı boynunu tutup kırmak geldi.

Dibi yoktu nefretinin. Harriet değiştiğini söylemişti. Tek değişiklik benden eskiden ettiğinden de çok nefret etmesiydi. Kızına kötü davranmış, başka bir kadınla yatakta basılmış filan olsaydım benden bu denli nefret etmesini anlayabilirdim. Ama nefretten fazlası vardı o yaşlı, parıltılı gözlerde. Korku, paranoya, gırtlağını bıçakla keseceğim korkusu, İtalyan tarzı. Ne yapsam, ne desem bu korkuyu aklından söküp atamazdım, bu da beni çileden çıkarıyordu.

Dönüp hızla garajın yolunu tuttum. Golf sopalarım! Yatak odasındaki dolabın bir köşesine koymuştum onları. Sopalarım! Harikulade el yapımı Stan Thompson'larım; dördü tahta, dördü demir, sapları özel –topu uzağa ve hedefe ateşleyen mükemmel silahlar.

Oradaydılar, garajın rutubetli döşemesinde, deri kılıf çatlamış. Yıkıldım. Kutsal ekmeğe tükürmek kadar büyük bir günah işlenmişti. Sadece bir golfçu kavrayabilirdi işlenen günahın dehşetini. Sopaların hepsi paslanmış, sapları mahvolmuştu. Golf sopalarının katli değildi sadece. Bana, hayatıma, zevklerime yapılmış bir saldı-

rıydı da.

İntikam ateşiyle yanıyordum. Etrafıma bakındım, duvardaki çengellerden sarkan bahçe aletlerini gördüm –tırmıklar, kürekler, makaslar. Testereyi kaptığım gibi şeytanca bir haz duyarak küreklerden birinin sapını kestim. Ama aptal gibi hissettim sonra kendimi, utandım.

Sonra eldivenlerini gördüm; çiviye asılmış, deriden bahçe eldivenleri, Hilda Dietrich'in küçük ellerinin biçiminde. Fermuarımı indirip altın sıvıyı boşalttım içlerine. Onları yerine astığımda insan ellerini andırıyorlardı; şişmiş, iğrenç; ıslak avuçları açık, yalvarır gibi.

13

Eve döndüğümde emekliler Datsun minibüsün içinde bekliyorlardı. Zarlingo direksiyonda, babam Zarlingo ile Cavallaro'nun arasında.

"Nerdesin?" diye sordu babam ağırlaşmış bir dille. "Çabuk ol."

Minibüse doğru yürürken yüzlerini inceledim. Cavallaro ayık olabilirdi, ama babamla Zarlingo'nun sarhoş oldukları şüphe götürmezdi, uzun purolar içiyorlardı. Zarlingo bitikti, ağzının kenarında salya birikmişti.

"Gidelim artık," dedi.

"Sarhoşsun sen, araba kullanamazsın," dedim.

Gerzek gerzek gülümsedi.

"Ne o, yavru kuş? Korkuyor musun?"

"Ödüm bokuma karışıyor. Gelmiyorum."

Eve doğru yollandım. Annem tel kapının arkasından bizi seyrediyordu. "Tehlikeli insanlar bunlar, Henry. Gitme onlarla."

Peşimden mutfağa gelip kendime salamlı bir sandviç yaparken beni seyretti. "Korkunç bir rüya gördüm dün gece," dedi. "Araba uçurumdan aşağı yuvarlanmış ve sen ölmüşsün. Göğsün ortadan yarılmış, bağırıyordun ama kimse sesini duymuyordu"

"Bunu bana anlattığın için sana çok teşekkür ederim anacığım."

Cavallaro eve girip kararsız bir biçimde mutfak kapısının eşiğinde durdu.

"Ne istiyorsun?" dedim.

"Minibüsü ben kullanırsam fikrini değiştirir misin?"

"Sen ne kadar ayıksın?"

"İki bira içtim, yemin ederim."

Sandviçten bir ısırık alıp düşündüm. Sağduyulu davranmaya çalışıyordu Cavallaro. Zarlingo'nun küstahlığı yoktu üzerinde.

"Anne," dedim. "bu adama güvenir misin?"

Cavallaro'nun yanına gidip yüzüne baktı.

"İçmeyeceğine yemin et, Louie."

"Yemin ederim," dedi sağ elini havaya kaldırarak.

"Kutsal Bakire'nin kanının üstüne yemin et."

"Ediyorum."

Annem kendinden emin bir şekilde gülümsedi. "Git onlarla, Henry. Her şey yolunda gidecek." Birden bir fotoğraf belirdi kafamda, beyaz kemiklerimin etrafında yüzen balıklar. Cavallaro'ya baktım, sonra da anneme ve kafam karıştı. Eldivenlerin içine işeyen adam hepsinden daha kaçıktı belki de.

Onlarla öne oturmamı istediler, hemen reddettim.

"Yer çok," dedi babam. "Kucağıma otur."

"Sağol, Baba. Ben arkayı yeğlerim."

Babamın aletleriyle doluydu arkası, yer açıp el arabasını doğrulttum. Üzerine branda serip ortasına bağdaş kurdum. Pembe perdeleri Zarlingo'nun karısı seçmişti şüphesiz. Bütün teçhizatıyla bir duvarcıya hizmet eden seyyar bir genelevi andırıyordu içerisi. Pencereden eve belki de son kez bakarken annemin ağlayarak elindeki mendili salladığını gördüm. Cavallaro, Pleasant Caddesi'nden Lincoln'a saptı, oradan da Vernon üzerinden 80 numaralı karayoluna girdi.

Kasabadan birkaç kilometre uzaklaştıktan sonra şarkılara başladılar yaşlı kediler, gençliklerinin ölümsüz parçaları: "Let Me Call You Sweetheart," "The Prisoner's Song" ve "Three O'Clock in the

Morning." Berbat söylüyorlardı, ama mutluydular; yol arkadaşları, özgür, nostaljik.

Güzelim sonbahar tepeleri geçiyordu pencereden, bodur meşe ve çam ağaçları, çiftlik evleri, üzüm bağları, beyaz taşların arasında otlayan sığır ve koyun sürüleri, şeftali ve elma bahçeleri. Yörenin en baskın mevsimiydi sonbahar; toprak gücünü ve bereketini sergiler, havada çılgınca bir duygu olurdu.

Ön koltuğun arkasındaki pencere vuruldu. Pencereyi açtım. "Bir bira ister misin?" diye sordu babam.

"Elbette."

Birayı geçirdi, buzluktan yeni çıkmıştı, su damlıyordu üzerinden, ısınmış gırtlağıma öyle iyi geldi ki; üzerimizde parlayan sıcak güneş, uzaktaki Sierra tepeleri, geniş karayolunda kendinden emin bir şekilde mırıldanan Datsun, mükemmeldi her şey. İyi hissediyordum kendimi. Her şeye rağmen o kadar da kötü geçmeyecekti belki bu serüven.

14

San Elmo'nun otuz kilometre batısında minibüs yavaşladı, Cavallaro aniden sağa döndü. Angelo Musso'nun üzüm bağına giriyorduk, babam ve arkadaşları için kutsal topraklar. Elli yıldan beridir o kayalık tepelerin kırmızı şarabını içiyorlardı. Angelo'nun sadece müşterileri değil, onun köleleriydiler de aynı zamanda; ürün bozuk çıktığında üzüntüye boğulurlardı, çünkü arka kapılarına ayda bir kez galonluk testiyle servis edilen o şarap ikinci bebekliklerinin sütüydü.

Beş yılda bir filan don yüzünden ürün bozulduğunda ya da rekolte ekşi çıktığında başka marka şarap içmek zorunda kalırlardı. Moralleri bozulur, uykusuzluk çeker, romatizma ağrıları azardı. Angelo'nun kendilerinden önce öleceği korkusuyla yaşıyorlardı.

Evin çakıldan yoluna girdiğimizde tekerlekler çatırdadı, minibüs Muso'nun evinin yan tarafına park etti, indik. Çok güzel bir evdi,

yıllar önce babam tarafından inşa edilmiş bir taş ev. Her yerini asmalar sarmıştı şimdi, eğik çatının bacasına kadar. Uzaktan gelen trafik sesini andıran bir kükremeyle titredi hava. Arılar, binlerce, asmanın içinde deli gibi vızıldıyorlardı. Gizemli ağıtlarının hüzünlü kadansına kulak kabartınca ev havada asılı duruyormuş izlenimi uyanıyordu insanda.

Evin yan tarafındaki üzüm çardağı o denli kalındı ki kızgın güneşi bile engelliyordu. Çardağın altında, uzun bir piknik masasının başında Angelo Musso oturuyordu; seksen dört yaşında, buruş buruş, kel, cüce ve güneşten kapkara olmuş bir adam. Eski koltuğu o kadar alçaktı ki yaşlı adamın çenesi masayla aynı seviyedeydi.

Angelo Muso tek kelime konuşamıyordu çünkü kanserli ses telleri on yıl önce alınmıştı. Mavi gömleğinin önü göbeğine kadar külden grileşmişti ve kesik kesik öksürüyordu, iflah olmaz bir tütün müptelasıydı. Masanın üstünde iki paket Camel sigarası, bir sürahi şarap, çakmağı ve ağzına kadar dolu bir kül tablası duruyordu.

Babam ve yörenin diğer eski tüfek İtalyanları için Angelo Muso çok özel biriydi; bilgelik taslamayan bir kahin, öğüt vermeyen bir bilge, kehanette bulunmayan bir peygamber ve topu topu otuz dönümlük bağında dünyanın en güzel şarabını üreten bir Tanrı. Bu onu ilahi kılıyordu. Bu ve zorunlu sessizliği. Konuşamadığı için herkes sorunlarıyla ona gelir, sarımtrak gözlerinde çözüm bulurdu.

Saygıyla yaklaştık ona, baş keşişe hürmetlerini sunmak için tek sıra olmuş keşişler misali. Diğerleri eğilip mumyalaşmış mavi damarlı elini ciddiyetle öptüler, İtalyanca çok sağlıklı göründüğünü, her yıl biraz daha gençleştiğini fısıldayarak yüzünde dişsiz bir gülümseme belirmesine neden oldular.

Babam beni tanıştırdı, yaşlı adam daha önce bir çok kez görmüş olmasına rağmen beni tanıyamadı. Adet olduğu üzere eğilip bir deri bir kemik kalmış elini öptüm. Sararmış parmaklarına nikotin kokusu sinmişti.

Uzun masada yerlerimizi alırken Angelo kaşığıyla şarap sürahisine vurdu birkaç kez. Çan sesini andıran çıngırtıları takiben mutfak kapısı açıldı, elinde üzerinde yemek ve şarap bulunan bir tepsiyle

bir kadın çıktı dışarı.

Kısa boylu, hantal ve bir fil kadar zarif olan kadın çevremizde süratle dolanıp masaya şarap bardakları, iki sürahi şarap, ekmek ve peynir koydu. Ellisinde gösteriyordu, iri bedenine kıyasla kafası hayli küçük, boynu ise yok gibiydi. Tişörtünün üstüne tulum giymiş, beline önlük bağlamıştı. Bıyığı da vardı, siyah saçlarıyla uyumlu bir karaltı. Şaşkınlıkla seyrediyordum onu. Daha önce görmemiştim.

"Odette, bakıcı kadın," diye fısıldadı babam.

Odette masanın etrafında fır dönerek konuklara servis yaptıktan sonra mutfağa döndü.

Yemek sırasında Angelo'nun sessizliğine hürmeten tek kelime edilmemesini yadırgadım, çünkü işitme sorunu yoktu Angelo'nun. Ama şaraptan, peynirden ve İtalyan ekmeğinden ne kadar memnun olduğumuzu belirtmek için öpücükler uçuyorduk ona. Sonra arılar geldi, önce ikişer üçer, sonra sürüyle, Angelo'nun konuklarını denetliyorlardı; gömleklerimize, kollarımıza, bardakların ve sürahilerin ağızlarına kondular. Angelo'nun gri başının üzerinde bir hale oluşturup özgürce peynirinden ve şarabından çöplendiler. Angelo bundan memnun görünüyordu.

Çok geçmeden ilgileri bana yöneldi; önce birkaç tane, başımın üstünde dönerek, koklayarak, hızla çoğalarak. Saçımda, kulaklarımda, ellerimde, boynumda geziniyorlardı, yengeçleri hatırlayıp yavaş yavaş içime sızan kaçma korkusuyle titredim. Nefesimi tutup kendime hakim olmak için büyük çaba sarfettim, çünkü kaçtığım takdirde canıma okuyacaklarını biliyordum.

Angelo kesik kesik güldü durumuma, ölü gırtlağında tavuk gıdaklaması, sönük gözleri mum gibi alev aldı bir an.

"Sakin ol," diye uyardı babam. "Dost ol onlarla. Alış."

Sokmadılar beni, dalga geçiyorlardı, çoğu geldikleri gibi gidiyorlardı zaten. Derin düşüncüler içinde içmeye devam ettik, şarabın büyüsü tadının mucizesini aştı, vızıldayan arıların kozası içinde ruhlarımızı tatlı bir vızıltı sardı; bağbozumu serin ve boldu o sıcak tepelerde, arıların tatlı vızıltılarının eşliğinde zaman aktı.

Bir saat kadar uyumuşum, başım kollarımın arasında, kollarım masanın üzerinde. Uyandığımda beynimde bombalar patlıyor, gözlerim sanki yuvalarından fırlamaya çalışıyorlardı. Babam bir başına oturmuş bir şeyler mırıldanıyor, parmağını şaraba daldırıp bebek gibi emiyordu. Cavallaro'yu gördüm sıcak güneşin altında sendelerken, sarhoş haliyle bize doğru gelirken fermuarını indirmeye çalışıyor, ama bir türlü başaramıyordu. Zarlingo ile yıllanmış ev sahibimiz gitmişlerdi.

Suya ihtiyacım vardı, yüzüme ve vücuduma soğuk su serpmek istiyordum; bir pınar, göl, yalak, serin bir temizlik. Güneşe çıkıp şaraphaneye doğru sendeledim, ev gibi şaraphane de taştandı. Ne olmuştu? Neden bu kadar içmiştim? Bir, iki, hatta üç bardak şarap içmeye itirazım yoktu. Ama içinde boğulmak, öğlen sıcağında tıka basa içmek, yaşlı ayyaşların eşliğinde usulca ve sessizce ölümü kışkırtmak –mama mia!

Şaraphanenin ağır kapısının menteşeleri gıcırdadı ve Zarlingo belirdi; güneşten körelmişti, üzerime geldi. Solgun yüzünde acı okunuyordu. Beni bir zombi gibi kenara ittikten sonra bir eli kemerinde eve doğru yöneldi. Pantolonunu ters giymişti.

Döndüğümde Odette şaraphanenin kapısında durmuş bana bakıyordu. Şaşkınlıkla birkaç adım geriledim. O cezbedici bıyığıyla gülümsedi.

"Merhaba..."

"Merhaba," dedim.

"Biraz eğlenmeye ne dersin?"

Elini fermuarıma uzattı, çekildim.

"Tanrım, hayır."

"Her türlü yaparım. Emerim de."

"Kalsın."

Patikaya girdim, hızla şaraphanenin yanından geçip bağa girdim. Yüz metre kadar ileride bir tepenin üstünde yeni yeni tomurcuklanan üzüm tarlasını gökkuşağı biçiminde sulayan fıskiyeleri gördüm. Oraya yürüyüp soyundum, gökkuşağının ucunda durdum. Ruhumu serinleten bir yaz yağmuru gibiydi, nostaljik. İtalya'da bir

gün, Toscana tepeleri; elbiselerimi giydiğimde ayıktım yine.

Angelo'nun evine döndüğümde Zarlingo ile Cavallaro'yu minibüsün arkasında uyurken buldum. Babam ortalıkta yoktu. Mutfak kapısına gidip kapıyı birkaç kez çaldım. Cevap alamayınca kapıyı açıp büyük ve dağınık mutfağa girdim. İyi bir bakıcı değildi Odette. Lavabo bulaşık doluydu, odanın ortasında kapağı örtülmemiş bir çöp tenekesi duruyordu. Kenardaki kanepede Angelo uyuyordu, takma dişleri ve sigara paketi yanındaki sehpanın üzerinde.

Dışarı çıktım yine. Odette ile babam şaraphaneden çıktılar. Bezden yapılma bir bebeğin bacaklarından farksızdı babamın bacakları. Odette kolunu babamın beline dolamış, onu taşırken bir yandan da gülüyordu. Uykudaydı babam, gömleği pantolonundan dışarı çıkmıştı. Odette ile onu minibüsün şoför koltuğuna yerleştirdik ve kıçına bana doğru döndüğünde bastım tekmeyi vargücümle, tarifsiz bir mutluluk dalgası kapladı içimi.

15

Zorunluluk gereği araba kullanma sırası bana gelmişti. Zarlingo arkadaki el arabasında, babamsa benimle Cavallaro'nun arasındaydı. Tepeleri, koruları ve bağları geride bırakıp Sierra dağlarının doruğuna doğru tırmanmaya başladık. İhtiyar başını omuzuma yaslamış horul horul uyuyordu, nefesi Angelo Musso'nun fıçıları kadar ekşi.

Bir süre sonra hava soğudu, beyaz sis tabakaları yuvarlandı karayoluna. Pencereyi açtım, küçük beyaz bulutlar süpürdü babamın saçlarını. Temiz hava iyiydi onun için, uyanıp etrafına bakındı ezilmiş kirazları andıran gözleriyle. Bir puro istedi.

Yol birden inişe geçti ve birkaç kilometre sonra Alp Çukuru tabir edilen yere geldik. Bir bakkal bir de küçük kulübe vardı. Bakkalın önüne çektim, babamla Cavallaro çıra çuvalları gibi indiler minibüsten –kemiklerinin takırtılarını duyabiliyordunuz. Minibüsün arkasından Zarlingo çıktı sürüne sürüne, ayı gibi homurdanıyordu.

Olağanüstü güzellikte çam ağaçlarından oluşmuş katedrale dalıp ayrı yönlere gittiler ve herbiri farklı bir çam ağacına işemeye başladı; uyurgezerler gibi oldukları yerde sallanarak, sırtları birbirlerine dönük, kamışlarını göstermeyecek kadar utangaç.

Zarlingo ile Cavallaro minibüse döndüler, ama babam bakkala girdi. Çıktığında ağzında bir puro tütüyordu, koltuğunun altına da bir kesekağıdı sıkıştırmıştı. Sarhoşlara özgü o bayağı gururla minibüse doğru yürüdü, binerken yüzüstü kapaklanacaktı neredeyse.

"Gidelim!" diye bağırdı bir grup budalaya kumanda eden bir budala gibi. İçkiye düşkünlüğüne, son günlerinde kendine ettiği eziyete duyduğum tiksintiyle en pis bakışlarımdan biriyle baktım ona.

Kesekağıdını açtı şeytani bir gülümsemeyle. Bir şişe konyak. Bana baktı, yüzümdeki tiksinti ifadesini görünce bir kahkaha attı. Öfke karıştı tiksintime. Şişeyi ağzına götürmeye yeltendiğinde elinden kapıp pencereden dışarı fırlattım. Bir kayanın üstünde patladı. Şaşırmıştı, tek kelime etmedi ama. Purosunun külünü silkip kan çanağına dönmüş deli gözlerini ön cama dikti ve alçak sesle birkaç İtalyanca küfür savurdu, Amerika ve köpek bokuna dair.

Saat altı olmuş, güneş Alp çukurundan çoktan çekilmişti. Karanlık hızla çökerken hava da soğuyordu; ama çukurdan çıkıp tırmanmaya başladığımızda güneş kar kaplı zirvelerden bir doğum günü pastası sundu bize. Güneş arkamızda batarken dağ köylerinden geçtik –Emigrant Gape, Cisco, Soda Springs, Donner Pass.

Babam yavaşlamamı söyledi. "Geldik sayılır."

Gözlerim Monte Casino golf sahasını görme umuduyla araziyi taradı –dalganan bayraklarıyla yeşil alanlar, golfçular, kulüp sahası. Bu yolculuğa çıkmaya razı olmamın asıl nedeni golf sahasıydı doğrusunu söylemek gerekirse. Çevreme bakındığımda uzun ve sık çam ağaçlarından oluşmuş uçsuz bucaksız bir okyanustan başka bir şey göremedim.

"Golf sahasını göremiyorum, Baba?"

Konuşmadan önüne baktı.

"Golf sahası nerde?"

"Yok golf sahası."

"Golf sahası var demiştin."

"Yok."

"Nasıl olur?"

"Dedim işte. Mahkemeye ver beni."

"İyi de neden öyle dedin?"

"Öyle demeseydim gelmezdin de ondan."

Yüzünde hüzün ve acı ifadesiyle dönüp baktı bana; hırpalanmış gözler, hırpalanmış bir ihtiyar ve birden geçmişten bir resim çaktı beynimde; babam dokuz yaşındaydı, yoksul bir İtalyan kasabasında, babasının yalanlarından biriyle tuzağa düşmüş, yüzünde biraz önce gördüğüm ifade. Hüzün verici bir işti insanın yüzüne silinmemek üzere kazınan kırışıklıklar. Nefret ettim yüzünde gördüğüm hüzünden. O küstah, bencil, kaba, sapına kadar hergele halini yeğlerdim. Dizini okşadım.

"Önemi yok," dedim gülümseyerek. "Yine de gelirdim."

Bir kibrit çakıp zaten yanık olan purosunu yakmaya çalışırken elleri titriyordu.

"Tenis de mi yok?" diye gülümsedim.

"Tenis de yok."

"Havuz?"

"Yok."

Gülmeye çalıştı, güldü de neredeyse.

Monte Casino Tesisleri, tesis filan değildi. Moteldi. Beş yüz metre kadar gittikten sonra karayolundan bir patikaya sapıp ormanın içinde bir meydana vardık. Çoğunun önüne araba park edilmiş bir düzine kadar bungalov inşa edilmişti ağaçların arasına. Ama arabalar olmasaydı yüzyıl öncenin yerleşim bölgelerinden birini andırıyordu. Bungalovların bacalarından tüten duman ağaçların üstünde geziniyor, serin havaya biftek kokusu yayılıyordu. Son bungalovun balkonunun üzerindeki neondan BÜRO yazısı ilkel manzarayı bozuyordu.

Balkonun önüne çektik, babam birkaç kez klakson çaldı. Sam Ramponi çıktı dışarı. Tıknaz, balon göbekli, yetmiş yaşlarında bir adamdı; vücudu ayıyı, yüzü ise çakalı andırıyordu. Bizi görünce bir

sevinç çığlığı atıp babamla Cavallaro minibüsten inerken bize doğru koştu. Sam Ramponi'nin üzümün kardeşliğine ait olduğuna şüphe yoktu; yüzü çatlamış kan damarlarıyla yer yer morarmıştı, gülümsediği zaman kocaman ve iğrenç takma dişleri ortaya çıkıyordu. Bol bol gülüşüp el sıkıştılar, sonra Zarlingo minübüsün arkasından çıktı ve yeni bir fasıl başladı; sırt sıvazlamalar, kıkırdamalar, kucaklaşmalar. Bütün bunların nedeni Sam Ramponi'nin de San Elmo'lu oluşuydu, Café Roma'nın evrenin merkezi olduğu ve dünyanın henüz boka dönüşmediği günlerin özlemiyle yanıp tutuşan emekli bir demiryolu makasçısı.

Babam beni tanıştırırken sevgi dolu gözlerle baktı bana.

"En büyük oğlum. Bana yardım edecek."

Ramponi elimi tuttu.

"Merhaba Tony. Seni hatırlıyorum! San Elmo'nun gelmiş geçmiş en iyi futbolcusu."

Adım Tony değildi ve lisedeyken futbol oynamamıştım, ama adam canayakın davranmaya çalışıyordu.

"Hadi, evlat!" diye havladı babam. "Şu minibüsü boşalt." En büyük kusuruydu: Patron sendromu, büyük adam havası. "Şu bungalovların arkasına sür. Orada taş ve kum yığını göreceksin. Aletleri oraya boşalt. Ve aletlerimle dikkatli ol. Üstlerini ört, yağmur yağabilir."

Üç dostu etkilenmiş, sessizce izliyorlardı. "Başüstüne, komutanım!" Selam çakıp minübüse bindim.

Ramponi dostlarını büroya yönlendirdi.

"Gelin bakalım kerizler. Birkaç el poker oynayalım."

16

Minibüsü boşaltmayı bitirdiğimde hava kararmıştı. Balkabağını andıran ay, ağaçların arasından yeni tütsüevinin şantiyesini aydınlatıyordu. Babam haklıydı. İşi on günde tamamlayıp dönerdik.

Minübüsü balkonun arka tarafına park ettiğimde BOŞ YER

YOK tabelası yanıyordu. İçeri girdim, kayıt masasının yanından geçip mutfağa girdim. Dört kafadar üzerine muşamba örtülmüş masaya oturmuş poker oynuyorlardı. Kırılgan ve minyon bir kadın olan Bayan Rampioni, Angelo Musso'nun testisinden şarap servisi yapıyordu. O kadar zayıftı ki bardaklara şarap koyarken testiyi iki eliyle kaldırıp göğsüne dayıyordu. Yüzü soluktu, tavandan sarkan lambanın ışığının altında seyrelmiş beyaz saçlarının arasından kafa derisi görünüyordu.

Sam Ramponi'nin karısına davranış biçimini görse Gloria Steinem hiç düşünmeden adamın kafasına bir kurşun sıkardı. Sam karısını bana tanıştırmak zahmetine katlanmadı, kadın kırık dişleriyle gülümsediğinde ben de ona gülümsedim.

"Ona bir içki ver," dedi Sam.

Bayan Ramponi testiyi yere bırakıp bana bir bardak verdi. Şarabı koyarken teşekkür ettim.

"Bir şey değil," dedi.

"Dışarı," diye emretti Sam.

Kadın hemen mutfaktan çıkıp bitişik yatak odasına geçti, kapıya yakın bir iskemleye oturup bir sonraki emre kadar beklemek üzere kollarını kavuşturdu. Roma'daki pavyonların erkekler tuvaletinde bekleyen kadınları anımsattı bana. Bir süre için poker oyununa dahil olmayı düşündüm; ama onlardan biri değildim, aramızda bir kuşak fark vardı, kimse davet etmedi beni. Masaya yaklaşıp oyunu seyrettim ama. Ramponi ağzına yeni bir puro tıkıp kibrit aradı. Kadın yıldırım gibi gelip kocasının purosunu yaktı.

"Yedi numaralı bungalov" dedi Sam. "Şilteleri çevir. Nick ve oğlu için temiz çarşaf ser."

Hemen çıktı kadın.

Sam Ramponi eli dağıttı. Kapalı poker oynuyorlardı, her şeyle açabiliyordun, pot iki fiş. Fişler beş, on ve yirmi beş sentlikti. Herkesin önünde hemen hemen eşit miktarda fiş vardı henüz.

Zarlingo kağıtları yerden toplayıp elini açtığında iki damla bir ası olduğunu gördüm, arkadaşça oynanan bir oyun için fena bir açılış eli sayılmazdı. Ama pas geçti.

Diğerleri de pas geçti. Herkes yere bir beşlik koydu ve pot tatlılaştı. Ramponi eli dağıttı. Zarlingo'nun eline baktım yine. İki papazla bir as bu kez.

"Pas," dedi.

Herkes pas geçti, birer beşlik daha eklendi pota. Pot yükselinceye kadar pas geçilen, gırtlak kesmeye dayalı poker oynuyorlardı aslında. Allahtan küçük oynuyorlardı, yoksa babamın felaketi olurdu. Fazlasıyla istikrarsızdı poker için, fazlasıyla sabırsız, yanlış oyunda kaybetmeye doğuştan mahkum. Ama en çok sevdiği oyundu aynı zamanda. Potu sürekli yükseltir, rakiplerinin sabrı karşısında ani ve çılgınca hamleler yapardı. Kötü bir el geldiğinde çökerdi iskemlesinde. Üç ası yakaladı mı pişmiş kelle gibi sırıtırdı. Kaybetmeye başlayınca çaresiz blöfe başvurur, son kuruşuna kadar yutulurdu.

Bu geceki o oyunlardan biri değildi, fazla süreceğe de benzemiyordu. Babam, Zarlingo ve Cavallaro bitap düşmüşlerdi yorgunluktan. İçmeye dün gece başlamışlardı ve Angelo'nun bağının şarabından kafa çekmeye devam ediyorlardı.

Bayan Ramponi geldi ve bana 7 numaralı bungalovun anahtarını verdi. "Umarım rahat edersiniz," dedi bir an için orda durup oyunu seyrediyormuş gibi yaparak. Ramponi kaşlarını çattı.

"Yemek," dedi.

Kadın göz açıp kapayıncaya kadar bir somun ekmekle bir kavanoz mayonez çıkardı. Ah, o Ramponi! Ensesinde gözü vardı deyyusun, çünkü kadın sandviç hazırlama maksadıyla ekmeğe mayonez sürerken Ramponi'nin arkasındaydı.

"Tereyağı," dedi Ramponi.

Kadın tereyağını çıkardı. Zarlingo'ya minibüsün anahtarını verip arka kapıya doğru yürüdüm. El, babamla Ramponi'nin arasında oynanıyordu. Babam döper papaz açtı. Ramponi üç yediliyle potu aldı.

Herkese iyi geceler diledim, ama kumarbazlar oralı bile olmadılar. "Hey, Tony," diye seslendi yarım ağızla Ramponi, "birkaç el poker oynamak istemediğinden emin misin?"

"Bırak gidip yatsın," dedi babam. "Zor bir gün bekliyor onu."

17

Gece soğuk ve sisliydi. Bungalovlardaki televizyonlardan karısına hakaret eden Archie Bunker'ın sesi ve seyircilerin kahkahaları duyuluyordu. Archie'nin de o poker oyununda yeri olduğuna hiç şüphe yoktu, çok severdi babamla arkadaşlarımı.

Bavulları ve babamın alet torbasını 7 numaralı bungalova taşıdım. Bungalovların içi tipik motel dekorundaydı: Küçük bir de barı bulunan bir mutfak, bir divan, halı, iki koltuk, televizyon ve yatak.

Yatağı sevmedim. İki kişilikti, bu da yatağımı ihtiyarla paylaşmak zorunda kalacağım anlamına geliyordu. Canım sıkkın yatağa oturup kendimi içinde bulduğum açmazı düşündüm. O güne kadar bir kez bile uyumamıştım babamla. Birkaç el sıkışmasını saymazsak dokunmamıştım bile adama, şimdi de onunla aynı yatağı paylaşmak için en ufak bir istek duymuyordum. Yaşlı kemiklerini düşündüm, yaşlı tenini, onun o yalnız ve huysuz yaşlılığını, günahkar arkadaşlarını, o güne dek bize yaptıklarını. Sırf hâlâ büyük bir taş ustası olduğunu kanıtlamak için beni tuzağa düşürüp karımdan, evimden ve işimden ayırarak bu dağ safarisine çıkarmıştı mantıksız, zorba, aksi orospu çocuğu.

Sonra her şey geri gelmeye başladı. San Elmo'da 4 Temmuz sokak kutlamalarının gecesi, on yaşındayım. Kutlamaların yapıldığı sokağın arka tarafında çöp bidonlarını karıştırıyorum. Karanlıkta bir adamla bir kadının telefon direğine yaslanmış seviştiklerini gördüm, kadın elbisesini kaldırımış, adam kadının üzerine abanmıştı. Ne yaptıklarını biliyordum, ama korkmuştum, çöp bidonunun arkasına gizlendim. Sonra kadınla adam el ele tutuşup bana doğru yürüdüler. Adam babamdı. Kadın da iki kapı ötemizde kocası ve sınıf arkadaşım olan iki oğluyla yaşayan Della Lorenzo. O günden sonra Lorenzolar'ın çocuklarıyla hiç oynamadım. Gözlerine bakmaya utanıyordum. Babamdan nefret ettim. Bayan Lorenzo'dan nefret ettim; öyle bayağı, öyle gösterişsiz ve sıradandı ki. Lorenzolar'ın evinden nefret ettim, bahçelerinden. Kırma köpeklerini tekmele-

dim. Tavuklarından birini boğdum. Bayan Lorenzo ertesi yıl göğüs kanserinden öldüğünde üzülmedim. Hakediyordu. Cehenneme gittiğine şüphe yoktu, babamın yerini hazırlıyordu.

Paskalya. On iki yaşındayım. Santucciler'in çiftliğindeyiz, ailecek. Kasabanın her tarafından İtalyanlar gelmiş; şarap, makarna, salata ve keçi kızartmasıyla dolu uzun bir masa; babamın önünde bir keçi kafası, beynini ve gözlerini yiyerek dehşet çığlıkları atan kadınlara gösteriş yapıyor, kahkahayla gülüyor. Daha sonra beysbol oynanıyor. Biri topa çakıyor ve top sahanın arkasına doğru havalanıyor. Peşine düşüyor ve babamın üstüne kapaklanıyorum; uzun çimlerin arasına gizlenmiş, annemin sözde en iyi arkadaşı Bayan Santucci'yi düdüklerken çıplak kıçı kış ayı kadar beyaz. Şaşkınlıktan koruya doğru koştum, pınarı geçip armut bahçesine daldım. Babam peşimdeydi. Ceylan gibi koşuyordum. Beni hiçbir zaman yakalayamayacağını biliyordum, ama yakaladı. Sarstı beni. Tükürük saçıyordu öfkesinden. "*Annene tek kelime edersen yemin ediyorum seni öldürürüm!*"

Günün kalan bölümünü diğer kadınlarla dedikodu yapan annemin eteğinin dibinde geçirdim. Ayrılamıyordum ondan. Çime oturup eteğine yapıştım ve bana sinir oldu. "Git öbür çocuklarla oyna," dedi. "Rahatsız ediyorsun beni."

Hayır. Dağ karanlığında o iğrenç ihtiyarla aynı yatağı paylaşıp ailesini üzme pahasına sürdürdüğü zamparalığını şefkatle ödüllendirecek halim yoktu. Annemin onu boşamak istemesi, Virgil'in ondan utanması, Mario'nun görür görmez ondan kaçması, Stella'nın onu kınaması boşuna değildi.

Dolapta bir battaniye buldum, ayakkabılarımı çıkarıp divana kıvrıldım. Saatler sonra dışarıdan gelen seslerle uyandım; sarhoş kahkahaları, çarpılan araba kapıları. Pencereye gidip Zarlingo ile Cavallaro'nun Datsun'la gidişlerini izledim. Çok ağır ilerledi minibüs sise doğru, babam minibüsün yanısıra koşup, "Farlarını yak!" diye bağırdı.

Farın ışığı sisi yardı ve minibüs uzaklaştı. Sisin içinde gözden kaybolan stop lambası gelmekte olan felaketin habercisiydi. San El-

mo'ya asla varamayacaklarından emindim, yoldan çıkıp vadiye uçacaklardı. Yanılıyordum ama. Tehlikelerle dolu yolculukta önlerine çıkan her bara girerek dört günde evlerine varacaklardı.

Babam bungalova girdiğinde saat biri geçiyordu. Tepeden sarkan avizenin çirkin ışığını açtı, kapıyı açık bıraktı, yalpalayarak doğru yatağa gitti ve yığıldı. Otuz saniye sonra ağzı bir karış açık horluyordu. Kapıyı kilitledim, babamın elbiselerini çıkardım, üstünü örttüm. Işığı söndürüp yatağa girdiğimde "*Mama mia, mama mia,*" diye inlemeye başladı.

Sonra da hıçkıra hıçkıra ağlamaya. Nasıl bir uyuma biçimiydi bu böyle, annesini çağırarak? Kesilecek gibi değildi. Yüreğimi paralıyordu. Hiçbir şey bilmiyordum annesi hakkında. Altmış yıl önce ölmüştü, babam Amerika'ya göç ettikten sonra İtalya'da; ve hâlâ uykusunda ziyaret ediyordu ihtiyarı, rüyasında yakınındaymış gibi, yolunu kaybetmiş de onu çağırıyormuş gibi.

Divanda uzanmış saçımı başımı yoluyor, düşünüyordum. Kes artık Baba, sarhoşsun, kendine acıyorsun ve buna bir son vermelisin, ağlamaya hakkın yok, sen benim babamsın, karım ve çocuklarım ağlayabilir benim yanımda, annem ağlayabilir, ama senin ağlaman çok saçma, beni aşağılıyor, öleceğim kederimden, ıstırabına katlanamıyorum, çünkü benimki bana yetiyor. Daha büyük ıstıraplar da çekeceğim şüphesiz, ama asla başkalarının önünde ağlamayacağım, güçlü olacağım, son günlerimi gözyaşı akıtmadan geçireceğim ihtiyar. Hayatına ihtiyacım var, ölümüne değil. Mutluluğuna, korkuna değil.

Sonra ben de ağlamaya başladım, ayağa kalkıp yanına gittim. Gevşek başını kollarıma aldım (annemin yaptığı gibi), çarşafın kenarıyla gözyaşlarını sildim, bebek sallar gibi salladım onu kollarımda, ağlaması kesilinceye kadar. Sonra usulca yatırdım, huzur içinde uyudu.

18

Kasvetli, berbat görünüyordu ertesi sabah, gözleri bir gece öncenin ateşiyle tütüyordu hâlâ. Tehlikeliydi, burnundan soluyordu, onu bekleyen gri günün dehşeti vardı üzerinde. Her sabah yaptığı gibi şarap ayiniyle başladı güne, karton kolinin içinden bir testi şarap alıp dirseğine yatırdıktan sonra bebek iştahıyla emdi. Testinin tıpasını yerine koyarken dönüp bana hırladı.

"Kalk. İş zamanı."

Doğrulup kot pantolonuma uzandım. Pencerenin önüne gidip dışardaki soğuk ve sisli dünyaya baktı.

"Sevmedim bu yeri," diye şikayet etti. "Nasıl kabul ettim bu işi? Aklımı kaçırmış olmalıyım."

"S.ktir et öyleyse. Dönelim."

"Yapılacak tek şey işi bir an önce bitirmek. Dört ya da beş günde."

"On gün dememiş miydin?"

"Kahvaltı yap. İşe koyulmalıyız."

Odadan çıktığında dışarda bir hareket başladı, motelden ayrılan müşterilerin araba motorlarının soğuk havada öksürüp aksırmaları. Dışarı çıktığımda kar yağacak gibiydi; yüklü ve alçak bulutlar, dünyanın uzak ve kasvetli bir köşesi. Bu saatte güneyde yataktaydım hâlâ, pırıl pırıl bir güneş odama dolmuş, karşımda deniz manzarası. Üstüme robumu geçirip on kahvemin ilkini içer, ıssız kumsalda bir yürüyüşe çıkmayı tasarlardım; hesaplanmış bir aylaklıkla geçirilecek rüya gibi bir gün, daha fazla ertelenemeyince akşamüstü bir-iki saatlik çalışma.

Motelin lokantası yoktu, ama Ramponi'yle anlaşmamızda yatak ve yemek vardı. Bürodan geçip mutfağa girdiğimde Bayan Ramponi kahvaltımı hazırlıyordu, babam ona yolda olduğumu söylemişti. Birbirimize günaydın dedik, babamın kahvaltı yapıp yapmadığını sordum.

"Kahve ve konyak. Başka bir şey istemedi."

Bir Alman'ın ya da İsveçli'nin iyice sabunlanmış duru cildi, açık

gözleri ve beyaz kaşlarıyla önceki geceden çok daha iyi görünüyordu. Ramponi zorbası ortalıkta olmadığında hayli canlı ve canayakındı, yaşlı bir kadın için cazibeli hatta. Yumuşak saçlarına mavi bir eşarp bağlamıştı, üzerinde uzun ve bol cepli bir önlük vardı. Masaya oturdum. Yumurtalı biftek, kızarmış ekmek ve kahve koydu önüme.

Konuşmaya hayli istekliydi Bayan Ramponi, yapmak zorunda olduğu işlerden söz etmeye bayılan bir köle, çünkü bütün işleri o yapıyordu; müşterileri kaydediyordu, bavulları taşıyordu, bungalovları temizliyordu, çamaşırı yıkıyordu, muhasebeyi tutuyordu. Sam'in yardım etmek için parmağını bile kıpırdatmadığını söyledi.

"Neden?"

"Reno'da çalışıyor."

"Reno'da mı?"

"Mavi Külçe'de blackjack krupiyesi."

Leziz bifteği afiyetle yerken önceki gecenin poker partisini düşündüm –Sam Ramponi, profesyonel kumarbaz şarap sarhoşu üç eski dostuna karşı. Cüzdanlarındaki bütün parayı almış olmalıydı Sam, fazla değildi allahtan.

Bayan Ramponi bifteğin son parçasını ağzıma atışımı seyretti. "Daha var," dedi, çatalıyla tavadan dumanı tüten bir parça alıp tabağıma koydu.

"Çok iyi bir aşçısınız, Bayan Ramponi."

Başını yana doğru savurdu.

"Yaptığım her şeyi iyi yaparım," diye güldü. "Benim burda sadece bir hizmetçi olduğumu düşünebilirsin. Sam Ramponi'nin yaşlı karısı; ama değilim, inan bana!"

Gözleri o anda üzerime kilitlendi, arayışla, libidomda hafif bir kıpırdanma hissettim. Şaşırmıştım. Bu tatlı, mavi gözlü yaşlı kadın bana asılıyor muydu? Mümkün değildi. Kadınlar bana asılmıyorlardı artık, karım bile. Son zamanlarda cinsel hayatım daktilomdan sıcak sıcak kağıda geçirdiğim bazı hayallerimden ibaretti.

Bakışını fark etmezden gelip bifteğimle meşgul oldum.

"Bu tütsüevine neden gerek duydunuz, söyler misin?"

"Et tütsülemek için tabii ki. Geyik eti."

"Sam geyik mi avlar?"

"Av benim işimdir bu ailede," dedi gururla.

O kadar minyon, çıtı pıtı bir kadındı ki inanamadım. "Öyle bir tipiniz yok."

"Nasıl?"

"Avcı tipi, geyik izi sürecek birine benzemiyorsunuz."

"İz filan sürmem ben. Arka balkonumdan avlarım onları. Karın üzerine biraz arpa serperim, kapının önüne kadar gelirler. Sonra da vururum." Dirseğini kaldırıp ateş edermiş gibi yaptı.

"Buna tuzağa düşermek derler, av yasalarına aykırıdır."

"Ekini çiğniyorlarsa değildir."

Gülümsemeden edemedim. "Ne ekini, Bayan Ramponi?"

Kollarını kavuşturdu.

"Çeşit çeşit sebze yetiştiririm ben burda. Ayrıca midene indirdiğin biftekten şikayet ettiğini duymadım. O da tuzağa düşürülmüş geyiklerden birine aitti. Dört metreden vurdum. Alnının ortasından."

Kendime hakim oldum, bir şey demedim. Tabağım boştu. Et midemdeydi. Bu meleksi yaşlı kadın nasıl keşfetmişti içindeki katili? Belki de Sam'e ateş ettiğini hayal ediyordu.

"Size inanmıyorum," dedim ayağa kalkarak. "Aç bir geyiği vuracak kadar katı yürekli olamazsınız. Öyle biri değilsiniz. Biliyorum!"

Ben dışarı çıkarken kaşlarını çatmış söylediklerimi düşünüyordu. Peşimden koştu. "Çabuk bitirin şu tütsüevini!" dedi. "Birkaç gün sonra ihtiyacım olacak, kar yağmaya başlar başlamaz."

Bir kayanın üstünde otururken buldum koca Nick'i, baltayla kazık yontuyordu. "Hey," diye seslendim, "Dün geceki poker partisi nasıl bitti?"

"Kim bilmek istiyor?"

"Ben, özel bir nedenim de var ayrıca."

"Bazen kazanırsın, bazen kaybedersin." Başıyla kum yığınını

işaret etti. "Kum ele."

"Sam Ramponi'nin profesyonel olduğunu, Reno'da krupiyelik yaptığını biliyor muydun?"

"Bunu bilmeyen var mı?"

"Soyup soğana çevirdi sizi, değil mi?"

"Benim sekiz dolarımı aldı."

"Zarlingo ile Cavallaro?"

Parmağını doğrulttu. "Şu küreği görüyor musun? Kullan."

Sisin arkasından güneş fırlayıverdi; bulutlar dağıldı ve sıcak bastı. Büyüleyici bir noktadaydık, ormanın içinde bir ada, toprak dev ağaçların sınırına kadar temizlenmiş. Orada geyiklerin dolaşması boşuna değildi. Arazinin ortasından bir dere akıyor, sığ yerlerde taşların üzerinde kıkırdıyordu. Ramponiler'in bungalovu elli metre ötedeydi, mutfak penceresinden bulunduğumuz yer görülüyordu. Bayan Ramponi'nin pencerenin önüne cezbedip katlettiği geyiklerin tütsüleneceği evin duvarlarının taşlarının tutması için kum eliyordum. Kumu elerken, lanet olsun, diye geçiriyordum içimden, ne işim var benim burada?

İhtiyar dolanmaya başladı; arsanın bir ucundan ötekine gidiyor, kazıkları çakıp birbirlerine bağlıyordu. Basit bir işti, ama soluk soluğa kalmıştı, kayaya dönüp oturdu. Eski kahverengi şapkasını çıkardı, ter boşandı saçından aşağı.

"Git testiyi getir," dedi.

Sol elime baktım ve ilk kabarcığımı gördüm.

"Çok erken değil mi?" dedim.

Hiç hoşuna gitmedi, başparmağını ağzına sokup birden bana doğru çıkardı, hayatı boyunca günde üç-dört kez yapmış olmasına rağmen anlamını öğrenemediğim bir İtalyan jesti. Benim tahminim: s.ktir git. Sonra öfkeyle bungalovlara doğru yollandı.

Su toplamış parmağımı emerken bir yandan da taş yığınını inceledim. Kabaca yontulmuş, biçimsiz granit parçaları. Daha küçük olanlardan birini tartmak için yere eğildim. Ağır da ne kelime, akıl almazdı, inanılmaz ağırdı; bir basketbol topundan daha büyük değildi ama en az elli kilo vardı. Öbürleri de öyleydi, ya da daha ağır.

Küçükleri duvara kadar taşımasına yardım edebilirdim; ama uzun zamandan beri ağır iş yapmamış, elleri ve kasları yumuşamış yetmiş altı yaşında bir adam için öldürücü bir işti. Belini incitebilirdi, fıtık olabilirdi, damarlarından birini çatlatabilirdi. Gözlerindeki alev alev yanan damarları görmüştüm. Şarap yapmıştı yapacağını. Böyle bir tehlikeyi göze almak delilikti, ama deliydi babam; hayatının taşlarla giriştiği mücadeleyle son bulacak olması işin en deli yanıydı.

Neden kabul etmişti işi? Geyik eti tütsülemek için bir taş ev! Yirmi yıl önce evinden çok uzak olduğu ya da gururuna yakıştıramayacağı kadar önemsiz bulduğu için işi redederdi muhtemelen.

Son günlerinde farklı bir yol da izleyebilirdi elbette, her gün Café Roma'da zom olmak gibi. Ya da salonda bir koltuğa çöküp etrafında makarna tabaklarıyla dolanırken dulluğun iyi ve kötü yanları üzerine dırdır eden karısına katlanarak televizyon seyredebilirdi. Ya da Pleasant Sokağı'na bakan balkona oturup bir köpeğin veya insanın geçmesini bekleyebilirdi, ki enderdi. Ya da domates ve yeşil biber ekebilirdi. Ama Nick Molise'e göre değildi bütün bunlar. Duvar örmek istiyordu o –buydu istediği. Nasıl bir duvar olduğu umurunda değildi, arkadaşlarının saygısını kazandıracak bir duvar olsundu yeter ki.

Elindeki testiyi sallayarak döndü bungalovdan, daha iyi görünüyordu. Bana testiyi uzattı, yumuldum.

"Dereye koy serin dursun," dedi. Testiyi soğuk suya koydum, dibe çöktü.

Harcı kardık, kovayla betonun köşesindeki harç tahtasına taşıdım. Küreğiyle istenen kıvama gelinceye kadar karıştırdı. Sonra nispeten küçük taşlardan birini gösterdi.

"Şu."

Kaldırıp betona taşıdım. Küreğiyle harcı betona yaydıktan sonra taşı benden aldı. Hakikat anı gelmişti. Yüzü morardı, gözleri pörtleyecekmiş gibi oldu, taşı bıraktı ve dizlerinin üzerine çöktü. Bir kez daha denedi. Bu sefer taşı harcın üzerine yerleştirmeyi başardı, ama sövüyordu İtalyanca; taşa, dünyaya, kendine. Seyrediyordum,

bundan da hoşnut değildi. Bana da sövdü.

"Tasalanma," dedim onu yatıştırmak için, "biraz hamlamışsın, hepsi bu."

"Kes sesini." Küreğiyle işaret etti. "Şu."

Elli kiloluklardan. Kaldırdım.

"Bak, Baba. Sen harcı yay, ben taşları dizerim."

"Kes sesini."

Harcı yaydı ve taşı kollarımdan aldı; büyük savaş veriyordu, ama taşı yerleştirmeyi başardı.

İki saat sonra küçük taşları bitirmiştik, doğrulmaya çalıştı ama doğrulamadı, beli kilitlenmişti. Bir maymun gibi iki büklüm dereye gidip testiyi aldı. Usulca karnının üstüne yatıp soğuk şaraba yumuldu. Yüzü kederli bir ifadeyle sarktı, hayal kırıklığı çöktü gözlerine. Orman yukardan baktı ve durumunu anladı. Ağaçlar iç geçirdi. Kuşlar telaşlı bir dedikoduya giriştiler. Merhametli bir maviyle baktı gökyüzü. Babam, zavallı ihtiyar! Bozguna uğradığını biliyor, ama kabullenemiyordu. Yaptığı taş evlerin haddi hesabı yoktu; kiliseler ve okullar, bir de halk kütüphanesi; ama şimdi üç metre yüksekliğinde kapısız ve penceresiz bir tütsüevi yapmak için cehennemden geçmesi gerekiyordu.

Yenilgi dibe bir çöksün hele, diye geçirdim içimden, işin gücünü ve yaşını aştığını anlasın, o zaman küreği fırlatıp eve döner. Tanrı geyikleri korusun.

Yanına çöküp testiyi aldım. O şarap! Ağzımı serinletti, tenimi serinletti, yüreğimi ve ruhumu serinletti, Angelo Musso'nun bağı için Tanrı'ya şükrettim. Konuşmadan uzandık öylece, testiyi geçirerek.

Sonra ne düşündüğünü sordum.

"Taşları kırmak zorundayız, küçültmeliyiz."

Bayan Ramponi göründü. Elindeki tepside sandviç ve bir çanak çilek vardı.

"Öğle yemeği," dedi.

Babam hiç bakmadan sandvicinden bir ısırık aldı. "Güzel," dedi kenara koyup testiyi alarak.

Ben kuşkuyla sandvicimi açıp içinde ne olduğuna baktım. Jambon ve mayonez vardı. Bayan Ramponi uyuz oldu. "Ne sandın, geyik eti mi?"

Ne olursa olsun yiyemeyecektim.

Kadın babama döndü. "Nick, yorgun görünüyorsun. Bungalova gidip biraz kestirsen ya? İlk günden kendini helak etmenin anlamı yok."

"Haklısın," dedi babam.

Bayan Ramponi döndü ve motele doğru yürüdü. Ayakkabılarımı çıkarıp ayaklarımı dereye soktum. Ramponiler'in tütsüevini sabote etmenin tek yolu vardı, o da yapmamaktı. Babama baktım. Uyuyordu, sandvici parmaklarından kaymak üzereydi. Sarstım.

"Git uyu biraz."

Acı içinde kalktı, güçlükle yürüyerek motelin yolunu tuttu. Ayaklarım derenin içinde oturup çilek yedim. Sonra uyudum. Uyandığımda ihtiyar hâlâ dönmemişti. Ayakkabılarımı ve çoraplarımı giyip bungalova gittim. Orada değildi. Ama mutfak penceresinden gördüm onu. 6 numaralı bungalovun arka kapısından çıkmış gizlice geliyordu. Peşinden de Bayan Ramponi çıktı bungalovdan. Babam şantiyeye doğru gitti, kadın da motelin bürosuna. İhtiyar ağaçların arkasında kaybolunca kadar bekledikten sonra büroya koştum. 6 numaralı bungalovda aralarında ne geçtiğini bilmiyordum, bir şey geçmemişti muhtemelen; ama o kadın babam için iyi değildi, zaten nefret ediyordum ondan. Büronun zilini çaldım, mutfaktan çıktı.

"Babamdan uzak dur," dedim.

"Neden söz ediyorsun sen?"

Mantıklı konuşmuyordum, ama umurumda değildi. "Ellerini babamın üzerinden çek."

Küçük gören bir ifadeyle ağzını büzdü.

"Babanın yarısı kadar erkek olsaydın benimle böyle konuşmazdın. Çık dışarı, pislik."

Çıktım, utanarak, kendimden iğrenerek, aklımı kaçırıp kaçırmadığımdan kuşku duyarak. Yüksekliği suçladım, 2.500 metre. Tuhaf

yaratıklara rastlanmıştı o tekin olmayan ormanda; cücelere, eski maden arayıcılarının hayaletlerine, Koca Ayak'ın ayak izlerine hatta. Bana da bir haller olmaya başlamıştı.

Tütsüevine döndüğümde babamın gücü yerine gelmiş gibiydi, belini doğrultmuştu en azından. Uzun saplı bir balyoz alıp granit parçalarından birinin önünde durdu. Küçültme işlemine girişmek üzereydi. Kenarda durup balyozu vargücüyle indirişini seyrettim. Beş-altı darbeden sonra taş kırıldı; temiz kırılmamıştı ama, sivri parçalara bölünmüştü.

"Güzel," dedi soluk soluğa, "güzel. Duvara taşı şunları."

Ben taşıdım, o yerleştirdi, küçükler ve büyükler. Ben taşı kırıp taşıdım, o duvarı ördü. İyi gidiyorduk. Yorulduğunda şarap molası veriyordu. Doğrulamıyordu yine, maymun gibi iki büklüm içiyordu. Terlemeye başladığında sırtında ve kollarında kırmızı lekeler oluştu. Adam sen de, diye geçirdim içimden, yararlıdır, üzüm sonuçta, şeker, enerji, ve her içtiğinde ona eşlik ettim. İyi gidiyorduk, çok iyi gidiyorduk. Yorgunduk, sersemlemiştik, güneşin ağaçların arkasında battığı ormanda kırmızı şapkalı bir cüce gördüğümü sandım ve duvar gökyüzüne doğru tırmandı.

Hava kararmak üzereyken işi bıraktık. Ay ışığında da çalışabilirdik, ama deliliğin daniskası olurdu. Sam Ramponi Reno'dan dönüp bize gülebilirdi. Motel müşterileri ne yaptığımızı merak edebilirlerdi. Paydos dedik. İki galona yakın şarap içmiştik. Üç-dört galon kadar da işemiştik. Dönüyorduk. Hayaletlerden farkımız kalmamıştı. Koca Nick güldü kendi kendine. Akşam yemeğine giderken yüz üstü kapaklandı. Gülüp onu kaldırdım. Ramponi dönmemişti. Bayan Ramponi tabaklarımızı doldurdu. Geyik etiydi belki. Bana ne?

Babam masada uyuya kaldı. Onu sürükleye sürükleye bungalova götürüp yatırdım. Sonra da uyudum. Birden sabah oldu. Giyinmeye gerek yoktu; elbiselerimle uyumuştum. Ağzımda berbat bir tat vardı. Ağzımı şarapla çalkaladım ve işbaşı yaptık.

Hızlı çalışıyorduk. İşi bir an önce tamamlayıp oradan çıkmak zorundaydık. Büyük taşları kırdım, ihtiyar duvarı ördü. Denizdeydik, yelkenlerimiz şişmişti, rekor kırıyorduk. Bir yudum şarap al,

evlat. Yarıştaydık. Bir yudum şarap al, Baba. Başlangıç çizgisi belli değil, bitiş çizgisi belli değil. Ama çabuk. İskandil kullanmaktan vazgeçmişti, sezgileriyle çalışıyordu. Bazen başını eğip duvarın bir ucundan öteki ucuna bakıyor, düz olup olmadığını kontrol ediyordu. Duvar yükseliyor, testideki şarabın seviyesi alçalıyordu. Bir kez başımı kaldırıp gökyüzüne baktım ve "Saat kaç?" diye sordum. "Zaman yok," diye cevap verdi, güldüm. Tanrım, adam derindi. Şarap bitince Ramponi Reno'dan şarap getirdi. Tam zamanında. Son testinin son damlasında. İyi şarap, Angelo Musso'nun bağından.

19

Sonra tuhaf bir şey oldu. Babam öldü. Kaptırmış çalışıyor, harç ve taş arasında fırıldak gibi dönüyorduk ki birden babamın dünyadan ayrıldığını hissettim. Yüzünü taradım, orada yazılıydı. Gözleri açıktı, elleri hareket ediyordu, harç karıyordu; ama ölmüştü, ve ölümde tek bir sözü yoktu söyleyecek. Bazen hortlak gibi gidip bir ağacın dibine işiyordu. Gidip işiyorsa nasıl ölü olabilir ki, diye soruyordum kendime. Bir hayaletti artık, bir ceset. İyi olup olmadığını sormak istiyordum ona, hayatta olup olmadığını; ama ben de çok yorgun ve ölmekle meşguldüm, cümle kurmaya mecalim yoktu. Kağıt üzerinde görebiliyordum soruyu, daktilo edilmiş, soru işareti yerleştirilmiş; ama dillendirilemeyecek kadar ağırdı. Hem ne fark ederdi? Hepimiz bir gün ölecektik.

Dördüncü gün, büyük miktarda Angelo Musso şarabı devirdikten sonra, iskeleyi kurduk ve işi bitirmek için son bir metremiz kalmıştı. Nick, ki ölüydü, taşı iple yukarı çekerken hiç acı çekmedi. Tertipli değildi artık, kılı kırk yaran o taş ustasından eser kalmamıştı; duvardan harç akıyordu, yerde büyük lekeler oluşmuştu. Aşağıda ben, hâlâ hayatta, kırdığım taş parçalarını omuzlayıp iskeleye kaldırıyordum; ve bir gün, hangi gün olduğunu bilmiyorum, ben de öldüm.

Yiğitçe ve sessizce ölmüş olmalıydım, çünkü ağıt ve gözyaşı ha-

tırlamıyorum. Önce balyoz sallamaktan şiddetli bir ağrı oluştu omuzumda, sonra kayboldu, diğer acılar gibi –ayaklarımın ağrısı, su toplamış avuçlarımın ağrısı, böbrek ağrısı- ormana doğru gitmişti sanki. Bütün ağrılarım teker teker yok olmuş, sinir sistemim kesintiye uğramıştı. Tekrar öldüğümde, ki son kez olacak kuşkusuz, o gün ormanda karşıladığım gibi karşılamalıyım ölümü, diye geçiriyorum içimden; sevgiliyi karşılar gibi, onu kollarıma alırken gülümseyerek.

Öbür ölü, arkadaşım, babam, ona uzattığım koca taşları alıp yerine yerleştirmek için boğuşurken pencere camları kadar boş bakıyordu bana hayatın eşiğinden.

Sonra matrak bir şey oldu. İskeleden dönüp çapanın kenarına bastım ve çapanın sapı havalanıp başıma çarptı, alnımın ortasına sert bir darbe. Hiç acı hissetmedim. Darbeden yere yığılmış, ama acı hissetmemiştim.

Sam Ramponi'yi sadece sabahları, Reno'ya gitmek için arabasına binerken görüyorduk; bazen el sallıyordu, bazen sallamıyordu. Beşinci günün akşamı şantiyeye sessizce geldi, kollarını kavuşturdu ve iskeleye çıkmış olan babama baktı. İki adamda birbirlerine tek kelime etmediler. Ramponi'nin kaygıyla çatılmış kaşlarına babam hüzünlü ama meydan okuyan gözleriyle karşılık verdi. Ramponi öldüğümüzü bilemezdi tabii ki, değiştimizin farkındaydı ama; bedenlerimizden arınmıştık, birer hayalettik. Ramponi bana kaygılı bir bakış atıp motelin yolunu tuttu, yarı yolda omuzunun üstünden tiksintiyle bir kez daha baktı.

Bayan Ramponi de huzursuz görünüyordu. Önceleri öğle yemeğimizi şantiyeye getirirken, şimdi tepsiyi elli metre ötedeki bir ağaç kütüğünün üstüne yerleştirip hızla motele dönüyordu. Kahvaltıda istemeye istemeye servis yapıyor, bize karşı korkulu bir saygı gösteriyordu. Genellikle mutfak kapısından çıkıyorduk, biz çıkar çıkmaz da kapıyı arkamızdan kilitliyordu.

Pazar akşamı, altıncı günümüzde, babam son taşı yerleştirdi; tütsüevi bitmişti. Sakallarımız uzamıştı, sarhoştuk ve iğrenç kokuyorduk, çünkü aynı giysilerle çalışıp uyumuştuk.

Derenin yanına çöktük, testiye yumulurken çökük gözlerle yarattığımız esere baktık –çölün ortasında bir Arap sığınağını andırıyordu. Kaba ve çarpıktı. Taşlar yerleştirilmemiş, fırlatılmıştı sanki. Duvarlarda korkunç dalgalanmalar vardı, içbükey ve dışbükey, ve kalındılar, babamın yapmayı kabul ettiğinden çok daha kalın. Harç akıyordu duvarlardan aşağı. Bütün estetik kusurlarına rağmen yıkılmaz bir görünümü vardı binanın. Kapısı eksikti sadece, o da marangozun işiydi. Molise ve Oğlu işlerini tamamlamıştı.

Şantiye viran görünüyordu, terkedilmiş bir savaş alanı gibi. O çılgın tütsüevine biraz saygınlık kazandırmak için bile olsa temizlenmesi gerekiyordu. Suntalar, kereste ve taş parçaları, iş aletleri, boş şarap testileri, çimento torbaları, kağıt tabak ve peçeteler, yarısı yenmiş sandviçler, bezler. Baktıkça daha çılgın görünüyordu bina bana.

Binayı andırır bir yanı yoktu aslında, öylesine fırlatılmış bir taş yığınıydı daha çok. Yorgun, sarhoş ve sanrılı halimle antik bir Kızılderili mezarı gibi göründü bana bir an. Sonra bir buzdağı. Gözlerimi kırptım. Kutup ayısıydı. Sonra Whitney Dağı, sonra da ayın kayalık bir bölgesi. Hortumları ve aletleri toplarken sis çöktü. Binaya bir kez daha baktığımda sisli bir denizde ağır ağır seyreden bir gemiydi. Endişe verici, bulanık bir dehşet duygusuna kapılıp hızla bungalovlara doğru yürüdüm.

Sisin içinden Sam Ramponi'nin Cadillac'ı çıktı birden. Yanıma sürüp durdu. İş kıyafeti vardı üstünde; siyah ipekten bir takım elbise, beyaz gömlek, siyah papyon.

"Nasıl gidiyor?" diye sordu.

"Bitti."

İç geçirdi. "Güzel. Nasıl görünüyor?"

"Bir tütsüevi gibi, Sam. Bunu inkar etmek mümkün değil."

"Tac Mahal olmadığı kesin."

"Başka türlü olamazdı," dedim profesyonel bir edayla, babamın sözlerini yansıtarak. "Yanlış taş sipariş etmişsin. Kaymaktaşı mezar taşları yapımında kullanılır. Duvar örmeye uygun değildir. Her şeye rağmen iyi iş çıkardık."

İri gözleri üzerime kilitlendi.

"Ne demezsin."

"Bu dağlar çöktüğü zaman bile o tütsüevi dimdik ayakta olacak. Akropolis'i istemiş olsaydın ihtiyar sana bir Akropolis inşa ederdi. Sen bir tütsüevi istedin, sana bir tütsüevi yaptı."

Bir fok balığı kadar iriydi, omuz silktikten sonra baklayı ağzından çıkardı.

"Bana kalırsa helaya benziyor."

Ceketinin iç cebinden cüzdanını çekti, açtı, içinden bir çek çıkarıp bana uzattı.

"Nick'e ver. Hesap kapanmıştır."

Çek kafamı karıştırmıştı. Her açıdan çarpık görünüyordu. Bin beş yüz dolar karşılığı kesilmişti, ama babamın adına değil. Tersine çek babam tarafından Sam Ramponi'ye yazılmıştı. Ne anlama geldiğini çözmek için kafa patlattım.

"Nedir bu?"

"Baban bana olan borcuna karşılık yazdı, poker partisinden."

Güldüm. "Saçma. Babamın değil bin beş yüz doları, on beş senti bile yok. Banka hesabı bile yok."

Sam parmağıyla çeke dokundu. "Bu babanın imzası değil mi?"

"Evet, sarhoşken attığı imza."

"Sarhoş ya da ayık. Yasal olarak geçerli."

"Sana öyle geliyor. Karşılıksız bir çek bu."

"Karşılıksız çek yazdı öyleyse. Bu da suçtur. Sorun çıkarmak istemiyorum, Tony. Babanla ben çok eski iki dostuz. Pokerde bana bin beş yüz dolar borçlandı, benim de ona yaptığı iş karşılığı borcum var. Yani ödeştik," dedi suçsuz gözlerle gülümseyerek.

Oyuna getirmişti bizi, beni ve babamı. Düzmüştü. Sersemleticiydi. Tanrım, ne kadar zaman geçmişti bu karabasanın içinde yuvarlanmaya başlamamdan bu yana. Deniz kenarındaki evimin huzurundan koparılmış, bir taş ustasının çıraklığını yapmaya ikna edilmiş, altı günümü yamru yumru bir ucube inşa etmeye harcamak için dağlara sürüklenmiştim.

Ah, çektiğim acılar! Belimin ağrısı, ayaklarımın ağrısı, o taşla-

rın çökertici ağırlığı, yorgunluk sayıklamaları, hayaletvari ölümlerimiz! Nereye kadar, Tanrım, nereye kadar? Bu denli acımısızca cezalandırılmak niye? Geçmişimi taradım. Paris'teki garson kız yüzünden mi? Napoli'deki üç fahişe mi yoksa? Cezamı çektim Tanrım, sürekli karşıma çıkan kredi kartı borcumu öder gibi hem de. Kapat artık şu hesabı. Bir fırsat tanı bana. Biraz huzur ver. Daha bilgeyim şimdi, dersimi aldım. Günah işlemeyeceğim bundan böyle. Kiliseye döneceğim, çünkü yaşlandım artık; fazlasıyla yaşlandım.

Ramponi, işkencecim, sahtekar, düzenbaz. Öfke. Arabanın penceresinden gırtlağına sarıldım, bir yandan da en ağır küfürü bulmaya çalışıyordum –orospu çocuğundan daha ağır. Ama şişman adam, bütün şişmanlar gibi, bir kuş kadar çevikti; ellerimden sıyrıldı ve "Görürsün sen Sam Ramponi! Pişman olacaksın!" diyebildim ancak.

Gaz pedalına yüklendi, araba elli metre uzaklıktaki büronun önünde durdu. Peşinden gittim, ben öfkeyle arabaya doğru giderken o Cadillac'tan inip yumruklarını sıkarak dövüşmeye hazırlandı.

Beni haklayabilirdi belki, belki de haklayamazdı. Su aygırından farksızdı, şişmandı, çok fazla makarna yemişti. Ben kısa boylu ve tıknazdım, öküz gibi de kuvvetli. Farkında olmadan bu an için hazırlanmıştım. Altı gün boyunca ağır taşlar kaldırmıştım. Çelik gibiydim. O yaşlıydı, yetmişinde. Bense elli yaşında bir delikanlı. Hiç şansı yoktu. Zaman benden yanaydı. Bir kuşak fark vardı aramızda.

Karşısına dikilip gardımı aldıktan sonra konuştum:

"Pokerde hile yaptın, Ramponi. Şimdi onun oğluna hesap vereceksin."

O da gardını aldı.

"Hile yapmadım. Babanla oynarken hile yapmaya gerek kalmaz. Kaybetmek mümkün değildir çünkü."

"Bin beş yüz dolar içeri soktun onu, hile değil de ne?"

"Aslında üç bin dolardı, Tony. Yarısına razı oldum."

"Potu kim artırdı? Ben çıktığımda pot beş sentti."

"Baban artırdı. Heyecan istiyordu. Sınırı kaldırmazsak oyunu bırakacağını söyledi."

"Pislik herif! Adam sarhoştu."

"Benden daha sarhoş değildi. Hepimiz sarhoştuk."

Sessizlik. Yüzyüze dönmüş heykellerden farkımız yoktu, taştan Yunanlılar. Eylem kokusu içinde öylece bakıyorduk birbirimize. İlk yumruğu hangimiz sallayacaktı? Dönmeye başladık, dönüp duruyorduk. Sıkıcı olmaya başladı. Sonra durum anlaşıldı. Dövüşmek istemiyorduk. Ortak bir yanımız vardı: korkaklık.

Ama ilk geri adım atan Sam oldu. Ellerini aşağı indirip arkasını döndükten sonra büroya girdi. Ellerimi belime koyup pis pis baktım arkasından. Hayli iyi hissetim kendimi bungalova dönerken.

İhtiyar duştaydı. Sahte çeki cebimden çıkarıp inceledim. Bir açmazla karşı karşıyaydım; sahte çeki babama versem mi, yoksa haberim yokmuş gibi mi davransam? Hem, beni ilgilendiren bir mesele değildi. İkisinin arasında gerçekleşmiş özel bir iş antlaşmasıydı; babamın Sam'e kumar borcu. Çeki almakla hata etmiştim zaten. Sonra bir çözüm geldi aklıma. Motel'in zarflarından birini alıp çeki içine koydum, zarfı yapıştırdım. O sırada babam duştan çıkıp doğru yatağa gitti.

Zarfı uzattım.

"Sam bunu sana vermemi istedi."

Zarfın kapalı olduğunu görünce rahatladı, sonra zarfı alıp açtı. Sahte bir gülücük belirdi dudaklarında çeki incelerken.

"Emeğimin karşılığında böyle dolgun bir çek almayalı uzun zaman oldu," dedi.

20

Gökgürültüsü ve yıldırımla uyandım. Yağmur bungalovun eğik çatısını dövüyor, rüzgâr uğulduyordu. Bungalov çatırdıyordu. Biri kapıyı yumrukladı. Sam Ramponi'ydi, "*Kapıyı açın, kapıyı açın!*" diye bağırıyordu.

Yataktan fırlayıp kapıyı açtım. Katil gibi daldı içeri yağmur. Ramponi ile karısı tufanın altında duruyorlardı; Ramponi'nin üze-

rinde yüzünün etrafında uçuşup duran plastikten beyaz bir yağmurluk, karısının üzerinde de kırmızısı. Büyük bir el feneri tuttu yüzüme.

"Nick nerde?" diye bağırdı.

"Uyuyor."

"Uyandır. Başımız belada."

Hızla uzaklaştı, yağmurluğu yüzünden çekmeye çalışırken el fenerinin ışığı sicim gibi inen yağmur tabakalarını aydınlattı. Bayan Ramponi su birikintilerinin üzerinden kuş gibi sekerek peşinden tütüsüevine doğru gitti.

Giyinip babamı sarstım, bağırdım, battaniyeyi üzerinden çektim. Titriyordu, çıplaktı ve titriyordu; cenin pozisyonunda, etrafında kopan şamataya rağmen uyandırılmayı reddediyordu. Öyle bıraktım onu, içeriyi yağmalayan yağmurun altında. Ben üzerime rüzgârlığımı giyip o kapkara, gürleyen geceye fırlarken o ıslak ve uykuda çırpınıyordu.

Tütsüevine doğru koştum; yağmur yüzümü ısırıyor, vücudumu sudan mermilerle dövüyor, büyük bir coşkuyla tütsüevinin fırtınada çöktüğünü müjdeliyordu bana; çöktü, çöktü, çöktü. Gülüyordum sevincimden. İnşallah doğruydu. Başka türlü olamazdı. Ve çökmüştü gerçekten. Dümdüz olmuştu.

Sere serpe uzanmıştı yağmurun altında, kemik yığını, son nefesini vermek üzere bir Godzilla –duvarlar çökmüş, temele su dolmuştu; yağmur acımasızca iniyor, gök gürlüyor, şimşekler ormanı güneş ışığı kadar parlak aydınlatıyordu.

Ramponiler düşmüş canavarın önünde elele tutuşup başlarını öne eğmiş, son görevlerini yerine getiriyor gibiydiler. Bayan Ramponi'nin yanına gittim. Hüzünlü gözleri sevgili tütüsüevinin ve vadettiklerinin kaybıyla nemliydiler. Mutluluğumu gizlemem mümkün değildi. Elini tutup sıktım. Bana doğru döndüğünde gülümsedim, gözlerimde dans eden şeytanları gördü.

"Yazık," dedim gülümseyerek. "Çok yazık."

Ramponi yıkımı el feneriyle aydınlattı, duvara yerleştirmek için anamızın ağladığı birkaç iri taş ilişti gözüme. Düşmüş düşmanlardı

onlar şimdi, savaş alanında üst üste yığılmış Waterloo taşları, yağmurun altında grotesk.

"Lanet olsun," diye soludu Ramponi. "Ama her işte bir hayır vardır. Çirkinliğiyle göze batıyordu zaten."

Karısını kolundan tuttu, su birikintilerine bata çıka motele doğru gittiler. Sonra Bayan Ramponi dönüp dehşetle arkasına baktı. Lut'un karısını anımsattı bana.

"Nick'e onunla yarın sabah görüşeceğimi söyle," diye seslendi Ramponi.

Bungalova döndüğümde Nick Molise'i battaniyenin altında uyurken buldum. Kafası bile battaniyenin altındaydı. Ama kalkmıştı gürültü patırtının arasında, yatağın yanındaki sehpanın üzerinde yeni açılmış bir testi şarap duruyordu, Ramponi'nin getirdiği testilerin sonuncusu.

21

Sabah uyandığımda fırtına dinmiş, babam gitmişti. Testiyi kontrol ettim. Seviye iki parmak inmişti. Giyinip dışarı çıktım. Yağmur ormanı yıkamış, tozunu almış, havayı temizlemiş, dünyayı değiştirmişti. Kuşlar çığlıklar atıyor, sincaplar tüylü kuyruklarıyla sirk trapezcileri misali daldan dala atlıyorlardı. Dünya tütsüevi fiyaskosunu kutlamak için pazar giysisini geçirmişti üstüne sanki. Haber gökyüzüne de ulaşmış olmalıydı, çünkü meraklı bulutlar geziniyordu yıkıntıyı seyrederek.

Tütsüevinin yakınlarında bir yerden öfkeli sesler geldi. Hızla o tarafa doğru gittim. Babam molozların arasında durmuş, küçük taşları fırlatarak enkazı temizlemeye çalışıyordu. Sam Ramponi kenarda durmuş ona bağırıyordu. Siyah ipekten iş kıyafeti vardı üzerinde, ağzındaki puroyu çiğniyordu.

"Aptallığın lüzumu yok," diyordu, "kârdayken oyunu bırakmak en iyisidir."

"Kârda değilim!" diye bağırdı babam taşlardan birini kaldırarak.

"Zarardayım."

"Sorun ne?" dedim.

"Baştan başlamak istiyor budala." Sonra babama: "Pes et, aptal orospu çocuğu! Pılını pırtını topla da seni evine bırakayım!"

Koca Nick taşları fırlatmayı sürdürdü. Kan çanağına dönmüş gözlerinden yorgunluktan yığılmak üzere olduğu anlaşılıyordu.

"N'oluyor burda?" diye sordum.

"Bir şey olduğu yok. Bu sefer sağlam yapacağız, hepsi bu."

Ramponi bağırdı. "Ne sağlam istiyorum, ne de çürük! İstemiyorum, o kadar! Ben daha başında karşıydım tütsüevine zaten. Karımın fikriydi. Geyik etinden nefret ederim. Biftek sevmem. Domuz eti sevmem. Tavuk severim, balık severim. Onun için vazgeç. Dokunma! Aletlerini topla, seni eve bırakacağım."

"Hayır, efendim," dedi babam. "Kalıyoruz. Baştan yapacağız, bütün kışımızı alsa bile." Ayakta duracak hali yoktu, düz taşlardan birinin üzerine oturdu.

Bıraktım tartışsınlar, yesinler birbirlerini; benden bu kadardı. Tek taş bile kaldırmayacaktım. Onları orada bağırırken bırakıp bungalova döndüm. Duşa girdim. Giysilerimizi toparladım. Kitap okudum. Arada sırada kapıyı açıp kulağımı tütsüevine doğru çeviriyordum. Ses gelmiyordu. Orada olduğunu biliyordum ama, testi dizlerinde. Kendimi doğru olanı yaptığıma ikna etmeye çalışıyordum ama içim rahat değildi, ona yardım etmemekle hata ediyordum belki de.

Öğleye doğru Bayan Ramponi geldi koşarak.

"Baban iyi değil."

Ormana doğru koştu, peşinden gittim. Nick derenin kıyısında sırtüstü yatıyordu; gözleri kapalıydı, nefes almakta güçlük çekiyordu. Yanına çöktüm, gözlerini açıp inledi. Bayan Ramponi yere çömelip kızarmış yüzüne dokundu.

"Kalp krizi," dedi. "Daha önce de tanık oldum. Babam geçirdi."

"Şuna sarhoş desek? Ben de ona daha önce tanık oldum."

"Suni teneffüs deneyelim."

Dizlerinin üzerine çöküp derin bir nefes aldı, ağzını babamın du-

daklarına bastırdı ve nefesini üfledi. Hemen uyandı babam. Gözlerini açtı, kadının yüzünü gördü, bir itiraz çığlığı atıp onu itti. Kadın başını sıkıca kavrayıp bir kez daha denedi.

"Hayır," diye hırladı babam. "Lanet olsun, rahat bırak beni!"

Avucuma dereden su doldurup yüzüne çarptım. Dudaklarındaki suyu yaladı.

Bayan Ramponi ayağa kalktı.

"Adam ölüyor."

"Adam sarhoş."

"Kımıldatma. Gidip battaniye getireceğim. Onu sıcak tutmalıyız."

Hızla gitti. Babamı doğrulttum, ama kendinde değildi, başı sallanıyordu. Onu omuzlarken çok ağır olacağını sanmıştım, fakat endişe verecek kadar hafifti, bir çuval oyuncak kadar. Bayan Ramponi geldiğimizi görünce çok sinirlendi.

"Yatır adamı. Onu öldürüyorsun!"

Babam omuzumda yanından geçip büroya girdim, babamı deri kanepeye yatırdım. Bayan Ramponi üzerine bir battaniye örttü ve bir kez daha suni teneffüse girişti. Babam öğürdü, kıvrandı, yüzünü buruşturdu, kadını itti.

"Su," dedi.

Su? İnanılır gibi değildi. Gerçekten çok hasta olmalıydı. Bayan Ramponi mutfaktan bir bardak su getirip dudaklarına dayadı, babam yavaş yavaş içti.

"Daha."

İki bardak daha içti ve derin uykuya daldı. Ateşi vardı, teni kurumuştu. Sarhoş değildi. Çok yorgun görünüyordu, iflas etmiş. Mırıldandı, gözlerini açıp kalkmaya çalıştı.

"Tuvalet..."

Battaniyeyi fırlatıp ayağa kalktı, sallanıyordu. Koluna girip mutfaktan geçirdikten sonra banyoya soktum, uykuda ve sallanarak işedi. Onu tekrar büroya yönlendirdiğimde mutfağa saptı.

"Su."

Üç bardak su içti, sonra banyoya döndü. Kollarımı beline dola-

yarak ayakta durmasına yardımcı oldum. Uzun uzun işedi yine. Sonunda, kendini içinde bulduğu durumun şaşkınlığı içinde, nefes darlığı çekerek kanepeye yattı.

"Ne düşünüyorum biliyor musun?" dedi Bayan Ramponi gözlerini babamdan ayırmadan, "mesane kanseri. Amcamda vardı. Ambülans çağırsak iyi ederiz. Burda ölmesini istemiyorum." Masanın üstündeki telefonu bana doğru itti. "Tahoe Ambülans Servisi." Numarayı söyledi.

Santralı arayıp San Elmo'da Doktor Frank Maselli'yi bağlamasını istedim. Babam kırk yıldan beri Maselli'nin zoraki hastası olmuştu; elinden geldiğince uzak dururdu ondan, çünkü babamın sağlığı için tek reçetesi vardı: içkiyi kes.

Maselli'nin telefondaki ilk sorusu şu oldu: "Sarhoş mu?"

Sarhoş olmadığını söyledim, babamın durumunu özetlemeye çalışırken sözümü kesti.

"Susuyor mu?"

"Hem de nasıl."

"Çok işiyor mu?"

"Çeşme gibi."

"Nefesini kokla."

"Ne?"

"Babanın nefesini kokla."

Ahizeyi masanın üzerine bırakıp babamın nefesini kokladım.

"Tatlı kokuyor."

"Olacağı buydu."

"Ne?"

"Nerdesin?"

Söyledim.

"Auburn'a ne uzaklıkta?"

"Yetmiş kilometre vardır."

"Hemen Ausburn Hastanesi'ne götür onu. Ben orda olacağım." Kapattı. Bayan Ramponi'ye döndüm.

"Bizi Ausburn Hastanesi'ne götürür müsün?"

"Tanrım, tabii ki."

22

Şeker komasına girmişti.

Birkaç gün içinde, yavaş yavaş. Bilincini komanın derinliğinden çıkarmak doktorların beş saatini aldı. Serumla tuzlu su verip kanını temizlediler, insülin verdiler. Aşırı tepki gösterdi insüline, şoka girdi, sakarozla karşılık vermek zorunda kaldılar. Sakaroz kan şekerini yükseltince insülin verdiler yine; bu sefer daha küçük dozlarda, şekeri kabul edilebilir bir seviyeye ininceye kadar. Bu arada ben hastanenin bekleme odasında bekliyor, öfkeli güneşin batışını seyrediyordum.

Saat sekiz sularında doktor Maselli girdi içeri. Ufak tefek, şişman, melek yüzlü, yetmiş üç yaşında çok iyi bir aile doktoru. Angelo Musso'nun çocuklarından biri olduğu için o da kırmızı yanaklıydı. Her zaman neşeli ve ilgili görünürdü, ama bize mümkün olduğunca az bilgi veren soğuk bir profesyoneldi aslında.

Esrarengiz olmayı severdi. Ateşinizi ya da tansiyonunuzu ölçtüğünde rakam vermezdi. Yıllardan beri Molise ailesini tedavi ediyordu –kırık kemikler, kabakulak, iltihap, bel soğukluğu, kolit, grip, annemin safra kesesi, sırt ağrıları ve tuhaf kadın düzensizlikleri. Zaman zaman babamın ağrıyan prostatına masaj yapar, dillendirilmeyen rahatsızlaklar için ilaç yazardı. Babam iyileştirme taktiklerinden çok anneme hiçbir şey anlatmadığı için severdi Maselli'yi. Şu kesindi: Maselli babam hakkında dünyadaki herkesten çok şey biliyordu.

"Nasıl?"

Deri koltuklardan birine yığıldı.

"Tehlikeyi atlattı. Gerisi ona kalmış."

Bir puro çıkarıp ucunu ısırdıktan sonra onu komadan çıkarmak için neler yaptıklarını anlattı.

"Düzelecek öyleyse, değil mi?"

"Sanmıyorum." Puroyu yaktı. "Baban alkolik, biliyorsun. Diyabetik alkolik." Hoşuna gitti. "Ortadan ikiye bölmek diye buna derim."

"Diyabetik olduğunu bilmiyordum."

"Yıllardan beridir sınırdaydı. Onu defalarca uyarmama rağmen tedavi olmayı reddetti. Sonunda Orinase almaya ikna ettim. Hap. Ama sürekli içersen hiçbir şeyin yararı olmaz."

"Peki, şimdi?"

"İnsülin."

"Şarabı da azaltması gerekecek herhalde?"

"Azaltmak mı? Damla bile koymamalı ağzına. Şarap dediğin üzüm şekeri. Ölümcül. Hamur işini de kesecek, ekmeği de. Çok fazla ekmek yiyor zaten."

"Atlatacak, doktor." Alışılmış olduğu için söylemiştim, klişe.

"Ben o kadar emin değilim. Babanın ölme isteği hayatta kalma isteğinden daha güçlü."

"Yanılıyorsun, doktor," dedim, klişe yine. "İnanılmaz bir iradesi var. O tütsüevini bitirmek için verdiği savaşı görmeliydin."

Kaşlarını çatıp düşünceye daldı.

"Şu tütsüevi meselesi kafamı kurcalıyor. Çarpık çurpuk oldu diyorsun. Baban ömründe çarpık bir duvar örmedi."

"Hastaydı, bitkindi"

"Yıllardan beridir hasta, bitkin ve sınırda bir diyabetik olarak yaşıyor, ama her zaman işini iyi yaptı...Bilmiyorum, bu işte bir tuhaflık var."

Babamın Ramponi'ye poker borcu karşılığında yazdığı sahte çeki hatırladım, onu nasıl küçük düşürdüğünü; ama birden babamın sağlığına dair gerçeklerden oluşmuş örümcek ağını açıp beni şaşkınlığa sürükleyen doktora çekten söz etmedim. Nick Molise'in yüksek tansiyonu vardı. Miyokard kalp yetmezliğinden mustaripti. Karaciğeri büyümüştü, iyi çalışmıyordu. Böbreklerinde kist vardı. Mesanede kronik iltihap. Gözlerinde katarakt başlangıcı. Şimdi de diyabet...

Bütün bunları anlattıktan sonra rahatlamış gibiydi Maselli, çatırdamakta olan yapının sorumluluğunu üzerinden atmış gibi. Bütün bunları duymak ruhumu bunaltmıştı, göğsüm sıkıştı; pencereye gidip çökmekte olan geceyi, hastanenin bahçesindeki karanlık ağaç-

ları, sisli caddede ağır ağır akan trafiği seyrettim. Kafamı bozmuştu Maselli. Her şeyi anlatmak zorunda mıydı? Yıllarca susmuştu, şimdi de mızıkıyordu. Yeterince acı çekmiyor muydum sanki?

"Hayatta kalma savaşı veriyor," diye mırıldandı.

"Onu görmek istiyorum."

"Sakinleştirici verdik. Uyuyor. Yarın gel."

Odadan çıktım, merdivenden indim, kayıt masasının önünden geçip dışarı çıktım. Zor saatler bekliyordu beni; annem, annemin ağıtları ve gözyaşları. San Elmo otobüsüne bindiğimde otobüsten inmemeyi geçirdim aklımdan, o bunaltıcı kasabayı arkamda bırakıp Sacramento havalimanına gitmeyi ve ilk uçakla eve dönmeyi.

Ne kadar olmuştu evden ayrılalı? Bir ay, bir yıl? Yazma aşkım, yazmanın aciliyetine ne olmuştu? Kendime acıma duygusu içinde kıvrandım. Babam hastanedeydi, ölüyordu ve benim bütün yapabildiğim kendime acımaktı. Toyo Balıkçılık'ta balık konserveliyor, kamyon boşaltıyordum yine; Ruhülkudüs Misyonu'nda çorba içiyordum, Lincoln Cezaevi'ndeydim. Serserinin tekiydim, pislik bir emekçi, hayatı boyunca kendine bu dünyada bir yer edinme savaşı vermiş talihsiz bir duvarcının oğlu. Baba neyse, oğlu da o. Ah, Dostoyevski! Fyodor sisin içinden çıkıp elini omuzuma koysa bile bir şey ifade etmezdi o anda. Nasıl yaşar insan babasız? Sabah kalkıp nasıl kendine "Babam artık yok," der?

23

Annemin evi karanlıktı bahçeye girdiğimde, bütün ışıklar söndürülmüştü, ama ön kapının açık olduğunu gördüm; önce ön balkondaki salıncaklı iskemlenin sesini duydum, sonra da annemin sesini:

"Öldü mü?"

Ne endişe vardı sesinde, ne de üzüntü; kaçınılmaz olanın kabulü sadece.

"Hayır, Anne. Hastaneden geliyorum."

"Nasıl?"

"İyi," dedim karanlıkta yüzünün bir parçasını bularak. "Doktor Maselli yanında." Balkonun basamaklarına oturup sırtını direğe yasladım.

"Belliydi," dedi. "Bekliyordum. Kalbi mi?"

"Diyabet."

Ayağa kalkıp elindeki beyaz dua tespihini öptü.

"Babası da diyabetten öldü."

"Kaç yaşındaydı?"

"Genç. Sekseninde. Ne zaman görebileceğiz onu?"

"Belki yarın."

"Aç mısın? Salçalı köfte yaptım."

Peşinden eve girdim. Salçalı köfte kapağı açık fırında duruyordu. İştah açıcı görünmedi bana, babam için hazırlanmış gibiydi. Onun akşam yemeğiydi, yiyemezdim. Bir dilim ekmeğe fıstık ezmesi sürerken annem girdi mutfağa. Üzerine gri-mavi bir elbise giymiş, başını siyah bir şalla örtmüştü.

"Kiliseye gidiyorum."

"Bu saatte mi? Kapalıdır."

"Artık değil. Peder Martin sabaha kadar açık tutuyor."

"Sabah gidersin."

"Şimdi gideceğim. Dua etmek istiyorum."

Gitti ve fıstık ezmesi gırtlağımda düğümlendi, karanlıkta tek başına yedi blok yürürken düşündüm onu; tren raylarından karşıya geçip Pasifik Caddesi'ni katedecek, oradan da Meksika mahallesindeki karkas kiliseye girecekti. Peşinden koştum.

Ona yetişip yanında yürümeye başladığımda orada olduğumun farkında değildi sanki; başka düşüncelerle, sessiz bir kararlılıkla yürüyordu. O sıcak gecede loş sokaktaki derme çatma evlerin önünden geçerken ne kadar güzeldi; hastanedeki zorba kocasına duyduğu aşkla dolu yüzü bir güvercin. Yirmi yaşındayken Sacramento'nun Capitol Parkı'nda çektirdiği eski bir fotoğrafını anımsattı bana; başında kocaman bir şapkayla bir ağaca yaslanmış gülümsüyordu, çok değer verdiğim bir fotoğrafıydı. O an annem benim için o kadar değerliydi ki, onu bir sevgili gibi kucaklayıp kiliseden içeri

taşımak istedim.

Gece yarısı olmasına rağmen boş değildi kilise. Eski bir İtalyan atasözünü çağrıştırdı bana: "Kadın kalabalığı görüyorsan kilise uzak değildir." Annem yaşlarında on kadar kadın sıralara diz çökmüş dua ediyorlardı, hepsinin üstünde siyah şal. Annem kilisenin arka sıralarından birine girdi, diz çöküp dua tespihindeki haçı öptü. Yanına diz çöküp eski binanın günün sıcağıyla çatırdayıp hırlamasını dinledim. Katman katman tütsü ve çiçek kokusu vardı, gece lambalarının arkasındaki duvarda gölgeler sıçrıyordu.

Huzur çökmüştü annemin yüzüne. Bu kilisede evlenmemişti ama çocukları bu kilisede vaftiz edilmişler, bu kilisenin rahibeleri tarafından eğitilmişlerdi. İnancı onu besliyordu şimdi, dudaklarının kımıldayış biçiminden mekanın sihrini içine çektiğini görebiliyordum.

Bir saat kadar yanında diz çöktükten sonra kemiklerim ağrıdı, oturup kollarımı kavuşturdum. O da tespihi elinde oturup arkasına yaslandı. Çok yorgun hissediyordum kendimi, uykulu. Sıraya uzanıp gözlerimi kapattım. Parmaklarıyla saçımı okşayıp başımı kucağına yerleştirdikten sonra bana gülümsedi. Uykuya daldığımda tespihin boncukları dans ediyordu gözlerimin üzerinde. Geceyi bitirmiştik. Yeni günle evin yolunu tuttuk ve sokaklar babamı sordular, neden bizimle değildi?

24

Kahvaltıdan sonra Virgil'i arayıp babamın Auburn Hastanesi'nde olduğunu söyledim. Ayıntılara girmeme fırsat tanımadan, "Sarhoş mu?" diye sordu.

"Sarhoş değil. Hasta."

"Kaça patlar?"

"Babam diyabetik. Çok hasta. Beş saat komada kaldı."

"Diyabetik mi?" Rahatlamıştı. "Bu o kadar da kötü değil. Sağlık sigortası var, biliyorsun."

"Ölümden döndü."

"Ne fark eder? Hayatta, değil mi?"

"Sayılır."

Sessizlikten sonra: "Tanrım."

Annemin bütün aileyi saat altıda yemeğe çağırdığını, onu da beklediğini söyledim. Daha sonra hep beraber hastaneye gidip babamı ziyaret edecektik.

"Mümkün değil," dedi. "Bu gece bowling gecem."

"Hıyarlığın alemi yok," dedim. "Hayatında bir kez olsun ailen için bir şey yap. Bunu babama borçluyuz. Sen onun gözdesisin Virgil. Bunu biliyorsun."

Kıkırdadı.

"Çok komik, Henry. Özellikle de hepimizden eşit derecede nefret ettiğini düşünürsen."

"Gelecek misin?"

"Annem ne pişiriyor?"

"Ne fark eder? Kutlama değil bu, ciddi bir durum."

"Biberli dana rostosu pişirirse gelirim."

"Anlaştık."

Mario ile iletişim kurmaya çalıştığımda her zamanki engeller çıktı karşıma. Arkada çocuk bağrışmaları, sesi sonuna kadar açık televizyon. Kardeşimin karısı açtı telefonu.

"Merhaba, Peggy. Mario orda mı?"

"Uyuyor. Sen hâlâ burda mısın?"

"Mario'yu uyandır, lütfen. Önemli."

"Nedir seni San Elmo'da tutan Henry? Annenle baban hakkında bir seks romanı yazdığını söyleme bana."

"Peggy, dinle. Babam hastanede."

"Hastanelik olacak kadar içti demek. Güzel."

"Diyabeti var. Çok hasta."

"Sahi mi? Teyzemin de diyabeti vardı. Düzelir. Bol bol portakal suyu içsin."

"Harika bir fikir, Peggy. Doktor Maselli'ye söylerim. Mario'ya telefona gelmesini söyler misin lütfen?"

O kadar. Konuşmanın sonu. Telefonu açık bırakıp beni tamamen unuttu. Ahize kulağımda yirmi dakika bekledim; çocuk çığlıkları, açılıp kapanan kapılar, köpek havlamaları. Peggy'nin küçük kızı dövdüğünü duydum, küçük kızın feryatlarını. Sonra bir mobilya devrildi, bu sefer de oğlan bastı yaygarayı. Mario sövüp kahvaltı talep etti. Köpeğe tekme atmış olmalıydı, çünkü acıyla havladı. Tartışma başladı, karı koca kavgası, itip kakma sesleri, kırılan tabaklar, çocuk çığlıkları, köpek havlamaları, kamyonet motorunun öksürüğü, patinaj sesleri, kamyonet kasasının takırtısı.

Bir saat sonra demiryolları bürosunda ulaşabildim Mario'ya.

"Ne zaman bir araya geleceğiz?" diye sordu.

Babamın durumunu anlattım.

"Tanrım," dedi. "Korkunç. Onun yaşında üstelik. Diyabet... nedir diyabet? Zührevi bir hastalık değil mi?"

"Öyle bir şey değil, salak. Kanda ve idrarda şeker fazlası."

"Doğru. İdrarla bir bağlantısı olduğunu biliyordum. Nerden yakalamış?"

"Yakalamıyorsun, çünkü bulaşıcı değil."

"Çok tuhaf. Babam şekerden nefret eder."

"Şimdi daha iyi. Bu akşam hastaneye gidiyoruz, bütün aile, sen dahil. Annem bu akşam altıda seni yemeğe bekliyor. Anlaştık mı?"

"Yemeğe gelirim, ama hastaneye gelmem. Koca Nick benden nefret eder. Canını sıkmayalım."

"Yanılıyorsun, hem de tamamen. Babam sever seni. Geçen gün söyledi bunu bana. Sen onun gözdesisin. İçimizde tek sen mesleğini öğrenmek için çaba gösterdin. Ben ve Virgil yapamadık, ama sen ona sadıktın Mario, iyi bir evlattın. Elinden geleni yaptın. Başarısız oldun, ama mesele bu değil. Denedin. Bunu hatırlıyor. Hâlâ senin büyük bir taş ustası olabileceğini düşünüyor. Belli etmeyebilir -babamı bilirsin- ama senin için deli olur, Mario. Sana saygı duyuyor. Bana tahammülü yok, Virgil'den de nefret ediyor. Ama sen gözünün bebeğisin."

Sesi yumuşadı.

"Ben de onu severim, lanet olsun. Hep sevdim. Birkaç kez atış-

mış olabiliriz, ama ona garezim yok."

"Helal olsun, Mario. Geçmişi unut. Hastaneye gel bizimle. Son günleri bunlar. Barış onunla. Vicdanını temizle. Onu seni sevdiği kadar sevdiğini belli et."

"Geleceğim, Henry. Ona bir şey getiririm belki. Bir testi Angelo Musso'ya ne dersin?"

"Şarap yasak."

"Çiçek öyleyse. Bir bikti."

"Olabilir."

"Bir çift terlik belki."

"Mükemmel."

"Ve bir rob."

"Güzel."

"Annemde görüşürüz."

Birden beni -ve kendini- kandırdığını, yemeğe gelmek, babasına hediye almak, onu hastanede ziyayret etmek gibi bir niyeti olmadığını anladım, çünkü Mario iyi niyetlerini asla hayata geçiremeyen bir hayalperestti.

25

Stella, Virgil ve ben mutfak masasına oturmuş Mario'nun gelmesini beklerken, bir yandan da şarap içip havuç ve kereviz dilimleri kemiriyorduk. Annem ocağın başında yemekle ilgileniyordu, ki işkembeydi, *tripa Milanese*; basit ve sade, durumun vahamatine uygun bir yemek. Babamın sofranın başındaki yeri de kurulmuştu hürmeten, babamın yokluğu ağırdı havada zaten.

Saat altı buçukta annem ön balkona çıkıp dik başlı oğluna bakındı. Kollarını kavuşturup sokağın iki ucunu da taradıktan sonra mutfağa döndü.

"Yiyoruz," dedi.

Milano usulü işkembe ne basitti ne de sade, olağanüstü ve çıldırtıcıydı; pirinç, biber ve domates salçasıyla pişirilip tereyağı ve ba-

haratla terbiye edilmiş, üzerine de parmesan peyniri serpilmişti.

Virgil biberli dana rostoyu unutmuş aç köpek gibi kaşıklıyordu işkembeyi. Göz açıp kapayıncaya kadar çorbayı bitirip bir daha istedi, hastanede babasını ziyaret etmek üzere olan bir evlattan ziyade ziyafette bir oburdu. İkinci çorbayı da içti, görgüsüzce geğirdi, şarabından bir yudum aldı ve artık hakikatle, hayatın gerçekleriyle yüzleşme zamanının geldiğini söyledi.

"Olaylara doğru açıdan bakmaya çalışalım," dedi banka müdürü edasıyla. "Öncelikle babamın hayat sigortasını konuşmalıyız. Bunu düşünen oldu mu aranızda? Her şeyden önce, geçerli mi? Küçük yazıları okuyan var mı?"

Stella peçetesini fırlattı.

"Kapa çeneni, Virgil!"

Virgil ona gayet masumane baktı.

"Birini mi gücendirdim? Bilgi almak için soru sormaya hakkım yok mu? Bankacılıkta her şey açık ve doğrudan bir biçimde sorulur. Duygusallığa yer yoktur."

"Babam ölmedi," dedi Stella. "Hasta."

"Bu sorunlardan kaçış yoktur." Lütfedercesine güldü Virgil. "Cesaret ve dürüstülükle yüzleşmekten başka yol yok: sigorta, cenaze masrafları, annemin geleceği..."

Annemin boşluğuna bir yumruk indirse daha iyi ederdi. Masadan kalkıp sendeleyerek mutfaktan çıktı. Yatak odasının kapısını kaparken hıçkırıkları duyuldu. Virgil kuşkulu bir şekilde başını salladı.

"Tebrik ederim," dedim.

Stella masanın üstünden bir parça ekmek alıp Virgil'in yüzüne fırlattı. "Hayvan!" diye bağırdı. "Hep böylesin, nefret ediyorum senden!"

Biz oturup annemin yatak odasında gezinişini, çekmeceleri açıp kapayışını dinlerken Virgil parmaklarına baktı. Çıktığında giyinmişti, hastaneye gitmeye hazırdı. Yüzüne fazla pudra sürmüştü ve Carmeline Teyze'nin adı kötüye çıkmış fahişe paltosu vardı üstünde. Kolundan da kocaman rugan bir çanta sarkıyordu.

"Ben hazırım," dedi.

"Şu iğrenç paltoyu giymen şart mı?" dedi Stella.

"Ben seviyorum o paltoyu," dedi Virgil annemle durumunu düzeltmeye çalışarak. "Yakışıyor sana."

"Bayağı," dedi Stella. Annemin ayaklarına baktı sonra. "Çoraplarına bak. Buruş buruş."

Annem ellerini paltonun ve saten kahverengi elbisenin içine sokup tek hareketle iki çorabını birden yukarı çekti.

"İşte."

"Tanrım," dedi Stella.

Annemi pencerenin ışığının altına götürü, bir peçete alıp ucuna tükürdükten sonra annemin gözlerinin altında ve gerdanında birikmiş pudra fazlasını silmeye koyuldu.

"Güzel görünmeye çalış. Babam için."

"Onun umurunda değil," diye tersledi annem.

Evden çıkıp Stella'nın Pontiac'ına bindik. Ben Stella'nın yanına oturdum, annemle Virgil arkaya geçtiler. Ausburn hastanesi otuz kilometre uzaklıktaydı. Stella arabayı çalıştırdı ve annem, "Bir dakika. Mario'ya not yazmayı unuttum," dedi.

"Ne gereği var?" dedi Virgil.

"Hastaneye gelsin diye."

"Boş ver. Gelmez."

"Gelir belki," dedi annem arabadan inmeye yeltenerek.

"Ben hallederim," dedim.

"Buzdolabına koy notu," dedi annem. "Oraya mutlaka bakar."

Mutfağa gittim, notu yazdım, buzdolabını açıp yeni pişirilmiş elma kompostosunun üzerine bıraktım.

Sonra hastanenin yolunu tuttuk.

26

İkişer ikişer kayıt masasının önünden geçip döşemesi pırıl pırıl parlayan koridorda yürümeye başladık; Annem ile Virgil, Stella ile ben. Babamın kaldığı odanın kapısının önüne geldiğimizde toparlanmak için durduk. Annem soluk almakta biraz güçlük çekiyordu. Pudra izi kalmamıştı kırmızı yüzünde, paltonun kürklü yakasını sıcak ensesinden geriye itti.

"Nasıl görünüyorum?"

"Şu iğrenç paltoyu üzerinden çıkarırsan çok daha iyi görüneceksin," dedi Stella paltoyu çıkarmaya kalkışarak. "Ben taşırım senin için."

Annem kabullendi, Stella paltoyu koluna doladı. Paltonun altına giydiği kahverengi saten elbisesi buruşuk ve eski görünüyordu; Kurtuluş Ordusu'ndan alınmış ya da on dokuzuncu yüzyıldan kalmış gibi. Çamaşırı yer yer pot yapmıştı, elbise çarpık duruyordu.

"Çoraplarını yukarı çek," dedi Stella.

"Babanın böyle şeyleri umursadığı yok artık," dedi annem, ama yine de çekti çoraplarını. Hepimizin eleştirel gözleri üzerindeydi kadıncağızın. Zavallı annem. Dior bile görünümünü değiştirmek için bir şey yapamazdı. Duruşu yetiyordu zaten; bacaklar çarpık, üzerinde başkasından alınma bir elbise, çoraplar sarkmış, ayakkabıları ayağına büyük.

"Hazır mısınız?" dedim kapının tokmağına uzanarak.

Stella endişelerini gidermek için anneme sarıldı.

"Kendine hakim ol. Ağlama."

Bu yetti onu ağlatmaya, ama içeri girerken boğdu gözyaşlarını. Yüksek hastane yatağında sakin sakin oturuyordu Nick, rahatlamış gibi neredeyse. Etrafına toplanıp merhaba dedik, ona dokunduk. Fevkalade görünüyordu; sinek kaydı traş olmuş, saçları kesilip taranmış, bıyığı inceltilmiş. Taze ve dinlenmiş bir hali vardı, hasta birine benzemiyordu. Annem ona baktı ve tereyağı gibi eridi, gözleri doldu. Eğilip onu öptü, Stella da öptü. Keskin bir traş losyonu kokusu yayılıyordu babamdan.

"Mario nerede?" diye sordu.

"İşten izin alamadı," dedim.

"Beysbol meselesi yüzünden hâlâ kızgın bana."

"Bu doğru değil," dedi Stella. "Mario'nun bir ailesi var artık. O meseleyi çoktan unuttu."

"Mario unutmaz. Hiçbir şeyi unutmaz o."

Annem uzanıp elini sıktı.

"İyi bakıyorlar mı sana burda?"

"Çok iyi."

Hiç bu kadar huzurlu, bu kadar rahat görmemiştim onu. Valium'un etkisiydi herhalde.

"Zayıflamışsın," dedi annem. "İyi beslenmiyor musun?"

"Gayet iyi besleniyorum. Dün akşam kızarmış ekmek, kuşkonmaz, çalı fasülyesi ve jöle vardı."

"Jöle mi? Sen jöle sevmezsin ki?"

"Tadı hoşuma gitti."

"Nasıl bir sosla verdiler kuşkonmazı?"

"Sossuz."

Annem dehşete kapıldı.

"Nasıl bir yer burası?"

"Çok güzel yer. Hemşireler çok iyi."

"Solgun görünüyorsun." Bize döndü. "Solgun görünmüyor mu sizce?"

Biz solgun bulmadık.

"İyi hissediyorum kendimi," dedi. Sonra, kendinden memnun bir biçimde, "Artık insülin alıyorum," diye ekledi.

İğneyi kendinin mi yaptığını sordum.

"Bayan Quinlan yapıyor iğnemi."

"Bundan sonra senin görevin, Anne," dedi Stella.

"Bundan sonra her gün iğne olmam gerekiyor," dedi babam. "Bayan Quinlan ile konuş. Nasıl yapılacağını öğretir sana."

"Bayan Quinlan de kim?" diye sordu annem.

"Hemşirem," dedi babam.

Annemi rahatsız etti bu. Kollarını kavuşturdu.

"Çok şey var öğrenmen gereken," diye devam etti babam. "Ne yiyebilirim, ne yiyemem. Eskisi gibi değil artık. Makarna yasak. Fazlası en azından."

Annem şaşkındı. "Makarna yok... spagetti yok, öyle mi?"

"Arada sırada. Haftada bir kere."

"Lasanya?"

"Paskalya ve Noel'de."

"Ya Pastina? Şu minikler, sarımsaklı ve zeytinyağlı?

"Bayan Quinlan ile görüş. Liste onda."

"Doktor Maselli ile görüşürüm. Hemşirelerle konuşmaya ihtiyacım yok."

Virgil hediye getirmişti ona, bir paket İtalyan purosu. Babam paketi sevgiyle tuttu, sonra iade etti. "İçmiyorum artık, evlat. Bıraktım."

"İnanmıyorum," dedi Virgil.

"Doktor tavsiyesi. Şarap yok, puro yok."

"Ve makarna?" dedi Stella kuşkuyla gülümseyerek. "Kolay olmayacak, Baba."

Gözleri parladı babamın.

"Katlanacağım."

Annem bileğini tuttu. "Tabii ki katlanacaksın. Önce şu hastaneden bir çık. Eve gel. Birkaç gün dinlen, kendini toparlayıncaya kadar. Çalışmak yok artık, dağlara gitmek yok. Kendi yatağında uyu. Çarşıya in, dolaş. Café Roma'daki arkadaşlarınla görüş. Akşam yemeğinden sonra bir puro içersin belki. Çok geçmeden bir şeyciğin kalmaz. Doktorların ne dediği umurumda değil. Günde bir purodan kimseye bir şey olmaz. Bir tabak spagetti ile bir bardak şaraptan da. Sonsuza kadar yaşayacak değilsin, tadını çıkarmaya bak. Ben doktor Maselli ile konuşurum. O anlar."

Gülümsedi ihtiyar.

"Bakarız."

Akıl almaz bir ikilem. Ben fazla şans tanımıyordum ona. Şarap, makarna ve puroyla yaşanmış altmış beş yıldan sonra kendini bunlardan nasıl mahrum edecek, karısının tencerelerinden yayılan o iş-

tah açıcı kokulara nasıl dayanacaktı? Evin her odası buram buram güzel yaşantı kokuyordu, Akdeniz yaşantısı. Üzerindeki sade hastane giysisiyle şöyle bir baktım ona; gözleri hayatta kalma kararlılığıyla pırıl pırıl, çenesi kaya gibi, yumrukları kucağında bu güçlü ve çürümekte olan adam hayatının binlerce gününde onu sağlıklı ve huzurlu yaşatmayı başarmış karısının şefkatli kurnazlığına teslim olmaya hazırlanıyordu. Ama her şey mümkündü hayatta. İnsan değişebilirdi, sadece hayatta kalmak için bile olsa.

Bir hemşire girdi odaya. Kırk yaşlarında, boyalı bir sarışın. Uzun boylu, hoş, neşeli ve konuşkan. Elinde küçük bir kavanoz vardı, idrar örneği almaya gelmişti.

"Herkese iyi akşamlar!" dedi ve o yatağa doğru gelirken biz kenara çekildik.

"Benim yaramaz çocuğum nasıl bugün?"

"İyi," diye gülümsedi babam.

İri göğüsleriyle babamın üzerine eğilip yastığını kabarttı, üzerini örttü, eliyle saçını geriye doğru tarayarak bakışlarını annemin soğuk bakışlarından kaçırmaya çalışan babamı utandırdı.

"Bu benim ailem," dedi babam.

"Nasılsınız?" dedi hemşire. "Bayan Quinlan benim adım. Babanız çok iyi görünmüyor mu bu akşam? Dün gece görmeliydiniz onu! Biraz şefkat nelere kadir. Çok iyi bir çocuk. Hiç sorun çıkarmadı."

"Onu ne zaman eve götürebileceğiz?"

"Bu doktorların bileceği bir şey."

Kavanozu babama uzattı.

"Benim için bir şey yapacak mısın babişko?"

Babişko!

Bayan Quinlan babamı yataktan kaldırıp banyoya doğru götürürken annem ona en pis bakışlarından biriyle bakıp kıvrandı.

Babam banyoya girdi, kapıyı kilitledi. Bir süre sonra banyodan çıktığında kavanozun yarısı doluydu.

"Ne kadar güzel bir örnek!" dedi hemşire Quinlan kavanozu ışığa doğru tutarak. "Bal kadar berrak, şimdiye kadar aldığımız en

iyi örnek."

Babam annemin ateş saçan bakışlarının yanından geçip yatağa girdi, vücudunu gizlemek istercesine çenesine kadar örtündü. Bayan Quinlan yastığını ve battaniyesini düzeltti, eliyle saçını arkaya doğru taradı.

"İyi geceler, hayatım," diye fısıldadıktan sonra örneği alıp odadan çıktı.

Bayan Quinlan'ın odadan çıkmasıyla oluşan boşluğu sessizlik doldurdu. Annem yitik, darmadağın görünüyordu. Kapıya doğru baktı, Bayan Quinlan hâlâ oradaymış gibi.

"*Putana*!" dedi.

Ziyaret saatinin sona erdiğini bildiren zil çaldı. "Gitme zamanı," dedi Virgil.

Annem eğilip babamı alnından öptükten sonra gözlerinin içine bakarak, "Dikkatli ol," dedi.

Stella babamı öptü, Virgil ve ben iyi geceler diledik. Çıkarken dönüp bizi seyredişine baktık; çıplak bir odada yüksek yatağın üzerinde mavi duvara karışmış yalnız bir ihtiyar.

Hole çıkar çıkmaz annem hastaneden bir an önce ayrılma telaşıyla yürümeye başladı. Stella ile Virgil, ona yetişmek için hızlandılar ama ben odalardan birindeki televizyon ekranındaki görüntülere takıldım. Beysbol maçı. Adamın teki yatağında doğrulmuş seyrediyordu.

"Kim oynuyor?" diye sordum.

"Giants ile Dodgers."

Mario'nun neden gelmediği anlaşılmıştı.

27

Üç gece sonra babamın cenazesini gördüm düşümde. Mezarın başında, Mario'nun tam karşısında Bayan Quinlan duruyordu, birbirlerine samimi bir biçimde gülümsüyorlardı. Mezarın biraz ötesinde koşum takımı gümüş ve tüylerle süslenmiş dört atın çek-

tiği cenaze arabası duruyordu. Karım ve oğullarım sürücü koltuğundan mezara kürekle toprak dolduran anneme gayet memnun gülümsüyorlar, mezarın etrafında toplanmış kalabalık piknikteymişçesine konuşup gülüyorlardı. Ben izleyiciydim sadece, ama düşün içinde değildim. Ter içinde uyandığımda saat ondu, mutfağa gidip kendime bir kahve yaptım. Annemi gördüm pencereden, tavuklara yem atıyordu. Telefon çaldı.

Doktor Maselli hastaneden arıyordu.

"Babanı gördün mü bu sabah?"

"Hastanede."

"Artık değil. Şimdi odasından çıktım. Ne giysileri var, ne de kendi."

Güldüm. "Ne kadar olmuş gideli?"

"Bu sabah yediyle sekiz arası gitmiş."

Bir kez daha güldüm.

"Bu kadar gülünç olan ne?" dedi doktor. "Bu sabah insülin iğnesini olmamış kart horoz."

"Vahim mi?"

"Bir bara girip deposunu doldurursa yeniden komaya girebilir."

"San Elmo otobüsüne binmiş buraya geliyordur belki."

"Gidip arasan iyi edersin. Onyx ve Café Roma'ya da bak."

Hastanenin yakınındaki barlara bakıp bakmadığını sordum.

"Hastam var. Ayrılamıyorum."

"Polise haber versek mi?"

"Ne diye? Sabıkalı değil ki, budalanın teki sadece."

"Onu bulursam ne yapmam gerekiyor?"

"San Elmo'da ise muayenehaneme götür. Bir saat sonra orda olacağım. Ya da bir arabaya bindirip hastaneye getir."

Alelacele giyinip tenimi serin serin okşayan berrak sabaha çıktım.

Babam! Ne hazineydi, nasıl da karıştırırdı ortalığı! Onun dehası da buydu, içinde yaşadığı dar dünyayı sarsmak. Çarşıya yürürken babamla gurur duyuyor, içten içe gülüyordum. Ölebilirdi, ama ne çıkardı? Dostoyevski ölmüştü, ama yüreğimde yaşıyordu hâlâ. Tan-

rının bir lütfu gibi girmişti hayatıma, hayatımı aydınlatan bir yıldırım gibi. Babamın da yanardöner bir etkisi vardı üzerimde; bir haleydi etrafımda, kanımdan, canımdan; yaşama iradesini zorlayan bir şair.

Onyx Bar'a baktım önce. Art Pinto barın arkasında durmuş iki makasçıya bira servisi yapıyordu. Babamı görüp görmediğini sordum.

"Çoktandır görmedim, Henry. Buraya girmesine izin vermiyoruz."

Barın arkasında bardak parlatmakla meşgul Frank Mascarini'den başka kimse yoktu Café Roma'da. Günlerden beridir babamı görmemişti.

"Zarlingo ile Lou Cavallaro nerdeler bu sabah?" diye sordum.

"Öğleden önce gelmez onlar."

Dışarı çıktım. Hava ısınmaya başlamıştı. Leroy Otel'in tentesinin altında durup durumu gözden geçirdim. Auburn Hastanesi'nden çıkmış biri içki bulmak için nereye giderdi? En yakın bara tabii ki. Daha başından öyle tahmin etmiştim zaten. Hastaneden kaçtığına göre San Elmo otobüsüne binip zaman kaybetmeyecekti. Karşısına çıkan ilk bara dalacaktı. Auburn'da bir yerlerde olmalıydı, Chop Suey Sokağı'ndaki barlardan birinde. Hertz bürosuna yürüyüp Auburn'a sürmek için bir araba kiraladım.

Chop Suey Sokağı bir blok uzunluğundaydı, Auburn'un Çin mahallesi. Derme çatma ahşap ve tuğla binaların arasına sıkıştırılmış altı adet bar vardı topu topu. Karaağaçlarla donatılmış eski sokağın sonuna park edip Silverado'ya girdim. İçerisi serin ve loştu, bira kokuyordu. Genç barmen benimle ilgilenmedi.

"Babamı arıyorum," dedim. "Benim boyumda, hayli yaşlı bir adam. Yetmiş altı yaşında, haki renkte pantolon ve gömlek giyiyor. Bıyıklı."

İçeriyi işaret etti başıyla.

"Tanımına uyan birkaç kişi var içerde. İstediğini seç."

Arka taraftaki masalarda uykulu bir sessizlik içinde biralarını yudumlayan bir düzine kadar yaşlı adam vardı. Babama benzerlik-

leri şaşırtıcıydı; aynı boğum boğum eller, burunları yukarı doğru kıvrık aşınmış ayakkabılar, buruşuk şapkalar, boşluğa bakan şeffaf gözler. Nick yoktu aralarında, sokaktaki diğer barlarda da bulamadım onu.

Kiraladığım arabaya binip Auburn çarşısında sürdüm bir süre. Otobüs terminalinde de yoktu. Ana caddedeki barlar fazla lükstü onun için, durup bakmadım bile. Dönmüş olabileceğini düşünürek hastaneye sürdüm, ihtimal vermiyordum ama.

İkinci katta asansörden indiğimde Bayan Quinlan ile bir başka hemşire kayıt masasındaydılar. Bayan Quinlan telefondaydı. Beni görünce gözleri şaşkınlıkla büyüdü.

"Baban telefonda," dedi ahizeyi bana uzatarak.

Aldım elinden.

"Baba, nerdesin?"

Kapattı.

Ahizeyi beşiğe yerleştirip Bayan Quinlan'a babamın nereden aradığını bilip bilmediğini sordum.

"Karayolu üzerinde bir yerden sanırım. Bir şaraphane."

"Angelo Musso'nun şaraphanesi mi?"

"Evet, orası."

"Sesi nasıldı?"

"İçmiş galiba."

"Yardıma ihtiyacı var mı sizce?"

"İnsülin iğnesi olması şart."

"Neden aradı Bayan Quinlan? Ne istiyordu?"

Tereddüt etti. "Benden oraya gelmemi istedi."

"Neden?"

"Bana üzüm bağını gezdirmek istiyormuş." Gülümsedi. "Kart zampara..."

Gitmek üzere döndüm ama son söylediği kafama takılmıştı. Yanına gidip onu masadan ve orada duran öteki hemşireden uzaklaştırdım.

"Bayan Quinlan, kart zampara derken neyi kastettiniz?"

İri, gökmavisi gözleriyle beni süzerken vereceği yanıtı özenle

tasarlıyordu: "Geçen kış böbrek makinesine bağlı bir hastam vardı, yaşlı bir beyefendi, doksan iki yaşında. Kollarımda öldü adamcağız, elinde külotumla. Ne demek istediğimi anladınız mı, Bay Molise?"

Libidom tısladı, bir şehvet dalgası yayıldı kasıklarıma, gözlerim gözlerinin maviliğine dalarken gırtlağımda ve dizlerimde bir sıcaklık hissettim; beyaz ve yumuşak boynunu çevirdi ve akıldışı bir biçimde yarığının da sarışın olup olmadığını düşününce, içimden Tanrım, böyle bir zamanda ben ne düşünüyorum, diye geçirerek utançla titredim.

"Bayan Quinlan," dedim, "babam bu yüzden mi hastaneden kaçtı?"

"İnsülin iğnesi yüzünden. Nefret ediyor iğneden. Hap olarak alınan Orinase babanda etkili olmadı. İnsülin iğnesi olması gerekiyor, bu da onu delirtiyor."

Ona teşekkür edip Doktor Maselli'yi aramasını rica ettim. "Doktor Maselli'ye babamın Angelo Musso'nun şaraphanesinde olduğunu söyleyin. Maselli nerde olduğunu biliyor."

28

80 numaralı karayolunda on kilometre sürdükten sonra Angelo Musso'nun şaraphanesine çıkan sapağa girdim, oradan bir kilometre yol vardı şaraphaneye. Park etmek için binanın arka tarafına girdiğimde Joe Zarlingo'nun Datsun minibüsü çıktı karşıma. Şaşırmadım. (Daha sonra, babamın Zarlingo'yu hastaneden aradıktan sonra giyinip dikkat çekmeden hastanenin kayıt odasının önünden geçtiğini ve hastane basamaklarına oturup arkadaşının gelip onu almasını beklediğini öğrenecektim.)

Chevy'den inip asma çardağının altında oturan adamlara doğru yürürken öğle sıcağı gırtlağıma sarılmıştı. Altı kişiydiler uzun masada; masanın bir başında Angelo, diğerinde babam.

Babam hasırdan bir koltuğa görkemli bir biçimde oturmuş, kolları koltuğun kolluklarından sarkmıştı; hasret dolu bir sarhoşluk

içindeydi. Kesilmiş damarlarından akan kanın tükenmesini bekleyen yaşlı bir Roma aristokratını andırıyordu. Masanın iki yanındaki sıralara karşılıklı olarak Café Roma'nın dört budalası oturmuştu; Zarlingo, Cavallaro, Antrilli ve Benedetti. Hepsi zom olmuştu, ama kendilerine hakimdiler, önlerindeki kalın bardaklardan şarap içiyorlardı. Masanın üstü şarap sürahileri ve yemek tepsileriyle donatılmıştı. Salam, sosis, peynir, ekmek, anason keki. Sıcak asmanın altında uzunca bir süreden beri içip yiyorlardı besbelli, masanın etrafında vızıldayıp şarap birikintilerinde dolanan arılar da öyle.

Tek kelime etmediler beni görünce. Önemsizmişim gibi; bir rahatsızlık, bir arı daha. Usulca babamın koltuğunun arkasına geçip ellerimi omuzlarına yerleştirdim. Yumuşak kaslarının ardındaki kemikleri geldi elime.

"Benim, Baba."

Başını kaldırdı.

"Saat kaç?"

"Hastaneye dönme zamanı."

"Hayır, efendim. Gitmem."

"İnsülin alman gerekiyor."

Başını salladı.

"Babanla uğraşmaktan vazgeç," dedi Zarlingo. "Otur, bir bardak şarap iç. Sessiz ol. Partinin keyfini çıkar."

"Onu hastaneye götürüyorum."

"Ona baban karar verir." Uzanıp babamın eline dokundu. "Nick, hastaneye dönmek istiyor musun?"

"Hayır, Joe. Burası güzel. Sessiz."

Ses tellerinden yoksun Angelo'nun gırtlağından bir hırıltı yükseldi, beni yanına çağırıp dişsiz gülümsemesiyle cezbetmeye çalıştı. Ona doğru giderken önündeki bloknota bir şeyler karaladı, sayfayı yırttı ve bana uzattı.

Okunaklı bir İtalyancayla yazılmıştı.

"Okuyamam," dedim sayfayı geri uzatarak.

Benedetti sayfayı elimden kaptı. "Bakayım."

Bir süre sayfaya baktıktan sonra başıyla yaşlı adamı onayladı. "Doğru," dedi Angelo'ya. "Sen hep haklısın, Angelo."

"Ne diyor?" diye sordum.

"Susuzluktan ölmektense içkiden ölmek yeğdir, diyor."

Bakışlarımı ondan yaşlı şarap üreticisine çevirdim.

"Ne anlama geliyor?" dedim Angelo'nun çökük gözlerine bakarak. "Anlamıyorum."

Kağıt kaleme sarıldı yine; bir cümle daha karaladıktan sonra sayfayı yırtıp Benedetti'ye verdi. Benedetti cümleyi okuyup bana çevirdi:

"Doktorların arasında ölmektense dostların arasında ölmek yeğdir."

Alkışladılar, bardaklarını kaldırıp diktiler; olup bitenleri anlayamayacak kadar sarhoş olan babam bile elini salladı.

Bundan cesaret alan Angelo bir kez daha yazmaya başladı. Yapacak tek bir şey kalmıştı benim için. Babamın koltuğunu geri çektim, kollarımı göğsüne dolayıp onu kaldırmaya çalıştım. Karşı koydu, güçsüzce ama öfkeyle koltuğuna oturmaya çabaladı. Masadakiler seyretmekle yetindi. Bana yardım etmek gibi bir niyetleri yoktu.

"Lütfen, biri bana bir el versin. Bu adam çok hasta."

Mezar taşları gibi oturdular orada. Ağlamaya başladım. Üzüntüden, babama acıdığımdan değil; kendime duyduğum sevgiden ağlıyordum. Ne kadar iyiydim. Ne kadar sadık, ne kadar hayırlı bir evlattım! Babamın hayatını kurtarmak için nasıl da çabalıyordum. Ne kadar gurur duyuyordum kendimle. Ne kadar iyiydim!

Ağladım ve masayı yumrukladım ve şarap masaya döküldü ve arılar delirdi. Saçımı yoldum. Dizlerimin üstüne çöküp babama tutundum. "Benimle gel, Baba! Bakıma ihtiyacın var. Bu berbat yerde ölme."

Boş bakışları beni buldu.

"Eve git, evlat. Bak bakalım annen ne istiyor."

Utanç ve tiksinti içinde kalkıp banka oturdum, hıçkırarak. Ağlamak gibi bir yeteneğim vardı. Birçok ödül getirmişti bana

hayatımda, birkaç da bela. Zayıflıkların gücün olduğunda, ağlarsın. Çünkü gözyaşları insanları şaşırtır, ne yapacaklarını bilemezler; şiddet beklerlerken birden gözyaşlarıyla karşılaşırlar. İlk komünyonumda da ağlamıştım. Harriet de gözyaşlarım karşısında pes edip benimle evlenmeye razı olmuştu. Gözyaşlarım olmaksızın bir kadını asla baştan çıkaramam, onlarla ise hiç başarısızlığa uğramadım. Önceleri benden nefret eden, teslim olduktan sonra da beni öldürmek isteyen kadınların gönüllerini fethettim gözyaşlarımla. Kendi kitaplarımın hüzünlü bölümlerini yazarken de ağlarım. Yaşlandıkça daha sık ağlıyorum.

Zarlingo etkilenmişti, karşıdan uzanıp elimi sıktı. "Sakin ol evlat," dedi beni yatıştırmaya çalışarak. "Sil gözlerini, bir bardak şarap iç. Baban için kaygılanma. Öküz kadar güçlü o."

Yüzümü silip burnumu sümkürdüm. Şarabı zorladım. Karayolundan siren sesi geldi, giderek yaklaştı. Yola çıktım, Angelo'nun özel patikasında tozu dumana katan beyaz ambülansı gördüm. Yavaşladığında içinde beyaz üniforma giymiş iki görevli olduğunu fark ettim, Doktor Maselli de yanlarındaydı. Yere sıçradılar.

"Nerde o" diye sordu doktor.

Peşimsıra asmaya gelip babamın yanında durdu. Babamın sarkmış başını kaldırıp gözkapağını yukarı kaldırdı. Çantasından bir enjektör çıkardı, bir tüpten hazneye sütlü bir sıvı çekti ve babamın koluna zerketti. Angelo ve diğerleri babamın etrafına toplanıp seyrettiler. Görevliler sedyeyle geldiklerinde kenara çekildiler. Babamı özenle sedyeye yatırıp sedyeyi kaldırdılar. Sedyeyi ambülansa taşırlarken arkadaşlarından her biri ona bir cümle fısıldayarak veda etti.

"*Cia, Nicola. Buono fortuna.*"

"*Addio, amico mio.*"

"*Coragio, Nick.*"

"*Coragioso, Nicola.*"

Babam hiç kıpırdamadan yatıyordu sedyede, gözleri kapalıydı. Kızgın güneş bile rahatsız etmiyordu gözkapaklarını. Angelo hasır kaplı bir şişe Chianti ile babamın yanına gelip şişeyi babamın kol-

una yerleştirdi. Doktor Maselli kaşlarını çattı. Sedye ambülansa sokuldu, kapı kapatıldı. Beyaz araba tozu dumana katarak karayoluna doğru ilerlerken babamın dostları arkasından baktılar.

"İyileşecek," dedi Zarlingo.

"Tabii ki," diye onayladı Cavallaro. "Hepimizi gömer o."

"İşte buna içilir," dedi Benedetti.

Kiralık arabaya binip ambülansın peşine takıldım.

Auburn Hastanesi'nin acil servisinin holündeki bankta yarım saat bekledim. Sonra Doktor Maselli çıktı dışarı; ceketsiz, yüzünde ölüm ifadesi.

"Gitti."

"Nasıl, Doktor? Neden?"

"Beyin kanaması. Çabuk, acısız. Herkese bu kadar kolay ölüm nasip olmaz."

Gitmek üzere döndüğümde, "Annene benim söylememi ister misin?" diye sordu.

"Ben söylerim."

Holün sonundaki paralı telefondan Stella'yı aradım. Haberi duyunca hıçkırıklara boğuldu. Telefonda uzun süre ağladık birbirimizin kollarında.

"Anneme sen söyler misin?" diye sordum.

"Tanrım!" diye hıçkırdı. "Tanrım!"

Telefonu kapatıp otoparktaki arabaya yürüdüm. Solmakta olan gün bir türlü serinlemek bilmiyordu, eve sürecek güçten yoksun hissediyordum kendimi; annemin acısına, babamın gidişiyle dünyada meydana gelen boşluğa gidecek gücüm yoktu. Çin mahallesindeki barları hatırlayıp kafayı çekmeyi düşündüm; hayatlarının son günlerini o barlarda geçiren yaşlı adamlarla birlikte kendimi o loşlukta kaybetmeyi.

Arabayı çalıştırdığımda hemşirenin teki hastanenin basamaklarından inip otoparka girdi. Bayan Quinlan. Elinde beyaz bir kazak, ayağında düz ayakkabı vardı. Dimdik, tertemiz ve gayet hoş bana doğru geliyor, arkasından gelen güneş bacaklarının arasındaki boşluğu deliyordu. Arabadan inip karşısına dikildim. Durup gülümsedi.

"Başın sağ olsun," dedi.

Gözlerim doldu. Ellerini ellerimin arasına aldım.

"Bayan Quinlan, yardım edin bana! Ne yapacağımı, nereye gideceğimi bilemiyorum. Ne yapacağım, Bayan Quinlan? Kaybolmuş hissediyorum kendimi. Perişanım!"

Kolunu omuzuma koydu.

"Metin olmalısınız, Bay Molise. Biliyorum kendinizi nasıl hissettiğinizi, biliyorum. Zaman alır. Metin olmaya çalışmalısınız, babanız için."

Bütün hayatım perendeler atıyordu etrafımda; ellerine sarıldım ve elemimle, "Ah, Bayan Quinlan," dedim, "S.kin beni, lütfen! Lütfen! Kurtarın beni, s.kin!"

Benden kurtulup gözlerimin içine baktı, şaşkın, kararsız.

"Benden bunu mu istiyorsunuz?"

"Ah, evet, Bayan Quinlan! Sizi seviyorum, size tapıyorum! Merhamet edin bana."

Bir adım geri çekilip beni süzdü.

"Şey...mümkün, sanırım."

"Lütfen, sevgili, harikulade, eşsiz Bayan Quinlan!"

"Önce süpermarkete gidip alışveriş yapmam gerekiyor."

"Ben de sizinle gelebilir miyim? El arabanızı iterim."

Gülümsedi. "Siz bilirsiniz."

Öpücüklere ve gözyaşlarına boğdum ellerini. Dizlerine kapanmak istedim ama engel oldu. "Lütfen, Bay Molise. Ayağa kalkın, lütfen."

"Ah, teşekkür ederim. Siz bir meleksiniz!"

Arabama binip süpermarketin yolunu tuttuk. Gözyaşlarım hızla kururken Bayan Quinlan sarışın buklelerinin üzerinde o güzelim hemşire kepiyle sessizce oturdu, gerçek bir hanımefendi gibi bitiştirdiği dizleri birer nar.

Süpermarketin koridorlarında yürüyüp el arabasını satın almak istediği şeylerle doldururken ne kadar leziz görünüyordu. Ona bir şişe viski, hindistan cevizli kek ve kuzu pirzolası almakta ısrar ettim. Kasaya geldiğimizde hesabın tamamını ödeyince şaşkınlıkla iç

geçirip bana delinin teki olduğumu söyledi. Yine arabama gittik ve ona kapıyı açtığımda harikulade kıçı Tanrı'nın inayeti gibi geçti gözlerimin önünden, ruhülkudüs gibi. Babam bayılırdı herhalde; çimdiklemişti o kıçı kuşkusuz.

Hastaneden iki blok ötede bir garajın üstündeki dairesine sürdüm. O kapıyı açarken ben poşetleri taşıdım. Ne daire! Hastanenin acil servisine girmekten farksızdı. Baştan aşağı beyaz; mutfak fayansları, mutfakla salonu ayıran barın formikası, salonun kanepe ve koltukları. Keskin bir Lysol kokusu vardı havada. Her şey dolaplara gizlenmişti –tabaklar, tencereler, tavalar. Barın üzerindeki ekmek kızartma makinesinin bile plastikten bir kılıfı vardı. Bayan Quinlan'ın direktifiyle poşetleri mutfak tezgahının üzerine koydum.

"Burda soyunabilirsin," dedi berrak bir ses tonuyla. "Giysilerini kanepenin üzerine koy."

Yatak odasına girip kapıyı kilitledi. Soyunup giysilerimi mekanın sadeliğine uygun olarak güzelce katladıktan sonra kanepenin üzerine istifledim.

Bayan Quinlan yatak odasından çıktı. Çıplaktı, hemşire üniformasıyla göründüğü kadar çekici de değildi. Göğüsleri yok gibiydi, bir erkeğin göğüslerinden daha büyük olmayan iki acınası çıkıntı. Ben onu iri göğüslü bir kadın sanmıştım oysa. Sonra takma göğüslerin izlerini fark ettim, ama o bundan hiç rahatsızlık duymuyor gibiydi.

"İkimiz de soyunuk muyuz?" dedi neşeli ve profesyonel bir ses tonuyla.

"Evet," diye cevap verdim iki elimle değerli kasıklarımı örterek.

Gülümsedi.

"Tanrım, ne kadar da utangacız böyle." Banyoyu işaret etti. "Bu tarafa lütfen."

Üniformasının yarattığı biçimlilikten uzak o sarkık kıçını izledim. Apış arasının da çekici olduğu söylenemezdi. Bayan Quinlan'ın en az altmış yaşında olduğu duygusuna kapılmaya başlamıştım.

Bayan Quinlan bir leğene su doldurup içine kattığı sabun

köpüğünü eliyle karıştırırken ben öylece durdum. Bütün bunlar kamışımı kaldıramamıştı. İçeri doğru bir büzülme söz konusuydu hatta. Bayan Quinlan kamışımı eline aldığında kavrayacak fazla bir şey yoktu, sallayıp utangaç ve yaramaz çocuk dedi ona.

"*Profileksis*!"diye haykırdı üzerine avucuyla sabun köpüğü damlatarak. "Budur oyunun adı. *Profileksis*!"

İki eliyle sıvazlamaya başlayınca kamışım canlanmaya başladı. "Sevgili küçüğüm," diye mırıldandı. "Bir melek." Bana bir havlu uzattı, ben kurulanırken duş torbasına su doldurdu, torbayı bir kancaya astı, tuvalete oturdu ve torbayı bacaklarının arasına yerleştirdi.

Bayan Quinlan kurulandı, kamışımı tuttu ve beni yatak odasına yürüttü. Tutkudan yoksun olmakla birlikte meraktan ölüyordum. Nereye varacaktı? Bayan Quinlan delinin tekiydi, ama eğlendiriciydi de. Sarkık ve yaşlı kıçı bir aşağı bir yukarı sallandı yorganı çekip yastıkları yoğururken, sonra da onaylar bir biçimde aşk yatağına başını salladı. Çabuk ve çıplak ayaklarıyla mutfağa gitti, markette el arabasına koyduğunu gördüğüm bir kavanoz balla döndü.

"Yasemin balı!" dedi kavanozun kapağını açarken. "Tadına bak!" İşaret parmağını kavanoza daldırdıktan sonra bana uzattı. Tadına bakmak için ağzımı açtım ama benim için değildi, kamışım içindi; tanışma faslı için küçük bir parça, tam başına. Ani ve müthiş bir enerjiyle başı alev alev havalandı kamışımın, savaşmaya hazır. Utandım bir an. Zavallı babamı onurlandırmanın ne iğrenç bir yolu, diye geçirdim içimden. Ama yalvarmıştım Bayan Quinlan'e, dönüşü yoktu artık; babama, karıma ve iki çocuğuma rağmen.

Yatağın kenarına oturup kamışıma kökünden başına kadar ince bir bal tabakası sürdü Bayan Quinlan. Balın altınımsı parlaklığı onu heyecanlandırmıştı, bir arzu mırıltısı çıkardıktan sonra tadına baktı. Sevgili Bayan Quinlan! Hepsini aldı –içimden bir şeyler aktığını hissettim, kamışımdan, yüreğimden, ciğerlerimden ve beynimden, yaşlı kraliçeye bir ziyafet- ve büyücülük sona erdiğinde o soluk soluğa yatağa uzanırken ben doğruldum. Hepsini almıştı ve benim karşılığında ona verecek hiçbir şeyim yoktu.

Ve o koluyla gözlerini örtmüş hiç kımıldamadan yatarken ben

banyoya gidip kamışımı sıcak suyla yıkadım. Elbiselerimi giyerken aynı konumda yatmakta olduğunu gördüm. Gözlerim daireyi son bir kez taradı. Soğuk, steril ama korkunç bir güzelliğe sahip bir yerdi; yalnızlığın ve iki yabancının paylaştığı samimiyetin güzelliği, hissedilen fakat görülmeyen bir güzellik. Unutulmaz.

Veda etmek için yatak odasına doğru gittim, ama kapının eşiğine geldiğimde beni kararsızlığa iten bir şey farkettim. Bayan Quinlan yine kolu gözlerinin üzerinde yatıyordu, ama saçı yer değiştirmişti. O güzelim İskandinav sarışınlığı da hakiki değildi. Saçı yana, kulağının üzerine kaymış, beyaz ve kel kafa derisi ortaya çıkmıştı. Aciz hissettim kendimi birden. Biraz daha kalsaydım gözyaşlarına boğulacaktım. Bir azize!

"Teşekkür ederim, Bayan Quinlan," dedim.

"Bir şey değil." Yorgun bir fısıltı.

Kımıldamadı.

"Babam da size teşekkür ediyor."

"Çok iyi bir insandı. Yardımcı olabildiysem ne mutlu bana."

"Hoşçakalın Bayan Quinlan."

"Güle güle."

29

Cenazeden bir gün önce Harriet ve oğullarımız Redondo Beach'ten geldiler, havalimanında onları karşıladım. Harriet beni öptükten sonra gözlerimde sadakatsizlik belirtisi olup olmadığına bakmak için bir adım geri çekildi. Yorgun bakışlarımda babamın ölümünü, elemimi görmüş olmalıydı; ama Bayan Quinlan'dan herhangi bir yansıma bulamadığını biliyordum, çünkü güven dolu bir biçimde gülümsedikten sonra bir kez daha öptü beni.

Oğullarımı görmeyeli bir ay olmuştu. Dalga geçerek balık tutmaya gittiklerini söyledikleri Ensenade seyahatinden yeni dönmüşlerdi. Karavanla gitmişlerdi; iki kadınla birlikte.

Dominic yirmi dört yaşında, Phillip ise ondan iki yaş küçüktü.

Pis sakallı yüzleri Meksika güneşinde esmerleşmiş, saçları enselerine inmişti. Üzerlerinde kot kumaşından ceket ve pantolon, ayaklarında sandalet vardı. Hayatlarından çıkıp gitmiş dedenin yaslı torunlarından çok iki rock çılgınını andırıyorlardı.

Otoparka doğru yürürken, "Üzerinize giymek için adam gibi bir şeyler getirmişsinizdir yanınızda umarım," dedim.

Onlara özgü o sinik, uzak bakışlardan biriyle baktılar bana. "Takma kafana, Baba," dedi Dominic.

"Cenazeye bu kıyafetlerle gelmenizi istemiyorum."

"Tamam. Biliyoruz."

"Saç traşına ne diyorsunuz?"

"Mümkün değil."

Çantalarını kiralık arabanın bagajına fırlatıp arka koltuğa oturdular. Harriet yanıma yerleşti, arabayı çalıştırdıktan sonra ona döndüm.

"Yeni dönem için kayıtlarını yaptırdılar mı?"

"Yaptırmışlar," diye yanıt verdi kuşkuyla.

Omuzumun üstünden onlara baktım.

"Ne diyorsun, Phil. Kaydını yaptırdın mı?" İşletme bölümündeydi.

"Evet, Baba. Hallettim."

"Ya sen, Dominic?"

"Hayır," dedi.

"Neden?"

"Bir iş buldum."

"Nasıl bir iş?"

"Bir süpermarkette depo sorumluluğu."

"Ne demeye? Diploman ne olacak?"

"Saatte yedi dolar veriyorlar. Böyle bir ücret alan bir deniz biyolojisti tanıyor musun?"

"Hıyarın teki de süpermarkatte depo sorumlusu olabilir. Senin üniversite diplomasına ihtiyacın var."

"Senin üniversite diploman yok ama," dedi.

Harriet ve ben her zamanki şaşkınlıkla baktık birbirimize. Baş

edemiyorduk onlarla. Şımarık, küstah, kendilerinden son derece emindiler.Zekalarında değildi sorun, o kendini beğenmişlikleri ve keskin dillendirme yetenekleriydi. Yanıt arayışı içinde olduklarını hiç hatırlamıyorum. Her şeyi biliyorlar, tetiğe basmaktan mutluluk duyuyorlardı.

Bir süre kimse bir şey demedi. Küçük Meksika sigaralarından yakıp bize de ikram ettiler: Harriet bir tane aldı, ben reddettim.

"Dedem kaç yaşındaydı?" diye sordu Phillip.

"Birkaç ay sonra yetmiş yedi yaşında olacaktı."

"Eski tüfek," dedi Dominic gülümseyerek. "İşini biliyordu."

"Neyi kastediyorsun bununla?"

"Biliyorsun neyi kastettiğimi. Dedem hakkında yüzlerce hikaye anlattın bize."

"Ben severdim onu," dedi Phillip. "Küçükken bizi o eski bara götürüp arkadaşlarına tanıştırırdı."

"Café Roma," diye anımsadı Dominic. "Bayılırdı şaraba."

"Ve konyağa," dedi Phillip. "Sabah ilk iş kahvesine konyak katardı."

"Bir tarzı vardı adamın," dedi Dominic.

Seyrek trafikte batıya doğru yol alıyorduk. Kuzeyde bulutlar birikmişti, ertesi gün kaldırılacak cenazede yağmur yağar mıydı?

"Baba," dedi Phillip. "Bir sorum var."

"Sor."

"Sen diyabetik misin?"

Babamın ölümünden sonra bunu sık sık düşünmüş, endişe duyup doktor Maselli ile konuşmuştum. Bir gün beni de vurur muydu? Mümkündü.

"Hayır, diyabetik değilim"

"Ya Dominic'le ben? Kalıtımsal, değil mi? Genetik."

"Kalıtımsal olan potansiyel. Hastalığın kendisi değil."

"Ne fark var?"

"Perhiz. Şekerden uzak durursan muhtemelen seni ıskalar."

"Iskalamayabilir de,"

"Ne istiyorsun, yazılı garanti mi? O kadar da kötü bir hastalık

değil. Hayatını sürdürebilirsin. Deden bunu kanıtladı."

"Düş görüyorsun," dedi Phillip. "Diyabetin tedavisi yok."

"Tedavisi yok, ama denetim altında tutulabiliyor. İnsülinle. Hem sende yok, neden kafa s.kip duruyorsun?"

Sözlerim etkisini gösterdi, sesini kesti; ama Dominic girdi devreye bu kez: "Genlerinde diyabet olduğunu bilseydin çocuk yapar mıydın?"

Sözü bu soruya getirmeye çalıştıklarını biliyordum; artık sorulmuştu ve ben yüzleşmekte zorlanıyordum.

"Nerden bileyim?"

"Hayır," dedi Harriet. "Ben çocuk yapmazdım."

Tuş! Bu açıklama hepimiz Dominic ve Phillip'in yokluğu üzerine kafa yorarken sessizce tahminlerin pandora kutusunun kapağını kapattı. Sonra ikisi gülmeye başladı.

Annemin evine vardığımızda matem ve ağıt havası hakimdi; sokağın iki yanına da arabalar park edilmişti, ön balkonda babamın arkadaşları karılarının içerden gelen feryatlarından rahatsız ve asabi, annemin üzerlerine titrediği kristal bardaklardan şarap yudumluyorlardı. İtalyanlar hayatı çok severler, ama ölülerini daha da çok severler bazen; evin her odasına doluşmuş, karalar giymiş, annemin etrafında kraliçelerinin çevresinde dönüp duran karıncalar misali dönen kadınlar özellikle; hıçkırarak, tespihlerini takırdatarak, boyunlarını çevirerek, yaslı dula sarılarak; ona elem pompalayıp onun geriye pompaladığı elemle esriyerek.

Phillip ile Dominic'i suçlamadım eve girmedikleri için, onlar arabada beklerken Harriet ile ön balkondaki kalabalığı yarıp annemin yatak odasına ulaştık. Harriet ağlaşan kadınların arasından süzülüp annemin yanına gitti. Annemi öptü ve yanaklarına gözyaşı bulaşmış olarak döndü.

Kalamazdık orada. Mutfağa sığındık, masanın üstü doluydu; salam, peynir, şarap va meyve; elem dolu saatlere hazırlık; katlanılır gibi değildi, fazlasıyla saçmaydı.

Arka kapıdan sıvışıp hızlı adımlarla Bayan Credenza'nın kümesinin arkasından sokağa çıkıp arabaya yürüdük. Vitesi bire

takmıştım ki ön balkondan Virgil'in sesi geldi, deli gibi adımı bağırarak bize doğru koşuyordu.

"Mario'yu gördün mü?" diye sordu.

"Hayır."

"Orospu çocuğu. Pizzayı onun getirmesi gerekiyordu."

Gaz pedalına yüklenip kaynanamın evine sürdüm. Harriet ile çocuklar arabadan inerlerken perdeli kapının arkasında Hilda Dietrich'i seçer gibi oldum; gazladığımda dışarı çıkıp kollarını açarak karşıladı onları.

San Elmo'daki hayatımın sonuna az kalmıştı. Cenazeden sonra terkedecek, bir daha dönmeyecektim; babam olmayınca benzeri bütün kasabalar gibi çoraklaşmıştı kasaba. Ne yapmam gerektiğini biliyordum artık; annemi de oradan uzaklaştıracaktım; Stella ve erkek kardeşlerim yaşam mücadelelerini sürdürürken yanıma alacaktım onu.

Bir şey daha vardı yapmam gereken.

Şam kapılarında hakikati gören Paul misali, Henry Molise de yirmi beş yıl önce San Elmo Halk Kütüphanesinde ulvi bir an yaşamıştı. Görkemli binanın önüne park ettim, babamın kendi elleriyle dizdiği kırmızı kumtaşından basamakları çıktım, fuayeye girdim, kitap raflarıyla kaplı holden geçip Mark Twain'in portresinin altındaki kalem açacağının yanındaki o bildik köşeye gittim ve Karamazof Kardeşler'in deri kaplı kopyasını çektim. Elimde tuttum, sayfalarını çevirdim, bağrıma bastım; hayatım, neşem, yüce Dostoyevski'm. İşlerimle onu hayal kırıklığına uğratmış olabilirdim, ama hayranlığımla asla. Sevgili babam gitmişti, ama Fyodor Mikhailovich sonuna dek benimle olacaktı.

30

Babamın cenazesinin bütün kasabayı toplayacağını sanmış, ama yanılmıştım. Bir gün önce eve gelenlerin sayısı kilisedeki ayine gelenlerden fazlaydı. Çoğu aile fertlerinden, onların da çoğu

kasabaya sirk geldiği için zaten orada olmak istemeyen ve ölmek için bu kadar kötü bir zaman seçtiği için dedelerine kızan torunlardan oluşuyordu. Diğerleri arkadaşlar, annemin komşuları ve Café Roma'dan sadık bir gruptu.

Tabut taşıyıcılar pazar elbiselerini giymişler, o sıcak ve cansız öğlesonrasında koca karaağacın gölgesine sığınmışlardı. Zarlingo, Cavallaro, Antrilli, Mascarini, Benedetti ve Rocco Mangone. Bir tepenin yamacına dizilmiş eski taşlar kadar harikuladeydiler. Hüzün bir sazan gibi sıçradı gırtlağıma onlara bakarken. Artık bir babam yoktu ve onlardan herhangi birini baba olarak alırdım. Hatta, kimi olursa; bir ağacı, bir taş parçasını bile beni kabul ederlerse. Ben de babaydım. İstemiyordum o rolü. Çocukluğuma dönmek istiyordum, babamın evin içinde güçlü ve gürültücü olduğu yıllara. Babalığın canı cehenneme. Baba olmak için değil, oğul olmak için yaratılmıştım.

Harriet'le kiliseye girerken tabut taşıyıcılar şapkalarını çıkardılar. Şöyle bağırmak geldi içimden: "Sizi seviyorum, size ihtiyacım var, beni sahiplenin tuhaf ihtiyarlar!"

Aile kürsünün önündeki ilk iki sırada toplanmıştı; annem, Virgil, Stella ve Stella'nın ailesi birinci sırada. Annem başını ve yüzünü siyah bir şalla örtmüştü. Harriet, ben ve oğulllarımız arkalarındaki sıraya girdik, Peggy ve çocuklarının yanına. Hemen birimizin eksik olduğunu farkettim. Peggy'ye döndüm.

"Mario nerde?"

"Şokta. Evde kalmasını söyledim."

Virgil omuzunun üstünden bakıp dudak büktü.

"Televizyonda Giants ile Atlanta'nın maçı varken mi? Bu gülünç, Peggy. Çok gülünç!"

"Doğru!" diye tısladı Peggy. "Saatlerce ağladı. Babasını gerçekten seviyordu. Ama siz ona karşı cephe aldınız. Onu dışladınız. Neden yaptınız bunu? Neden ona biraz olsun güven duymadınız? Bir gün pişman olacaksınız. Hepiniz pişman olacaksınız!"

"Tanrı yardımcın olsun, güzelim," dedi Virgil sırıtarak.

"Zavallı banka memuru!" dedi Peggy. "Mario'nin ayakkabılarını

cilalamaya bile layık değilsin!"

"Kim demiş?"

"Ben diyorum, aşağılık herif."

"Şışşş!" diye azarladı annem siyah şalının altından. "Lütfen. Baba öldü."

Sonra cenaze arabası geldi, taşıyıcılar kahverengi tabutu koridor boyunca taşıyıp komünyon parmaklığının önüne yerleştirdiler. Görevliler çelenkleri ve demetleri getirip tabutun etrafına koydular. Ne kadar da küçük görünüyordu tabut. Babam boğa gibi adamdı, ama uzun boylu değildi. O sandığın içinde yatarken bir oğlan çocuğundan farkı yoktu.

Sonra muazzam bir çelenk geldi; gül, karanfil ve aşk merdiveni, iki kişi zor taşımışlardı. İki metre uzunluğunda, aşırı süslü, son derece etkileyici. Şöyle yazıyordu üstünde:

CAFÉ ROMA BAŞSAĞLIĞI DİLER

Taşıyıcılar memnuniyet ve tatmin duygusuyla yolladıkları çelenki seyrettiler. En büyük ve görkemli çelengi Café Roma kardeşliği yollamıştı kuşkuşuz. Annem, tanrı onu kutsasın, yüzünü örten tülü kaldırıp başını öne eğerek onları selamladı. Roma müdavimleri gülümseyerek karşılık verdi.

Bir çan öttü, iki sunak çocuğunun ardında Peder Martin göründü. Çocukların cübbelerinin altından yeşil beyaz çizgili beysbol çorapları görünüyordu, kasabanın bir yerinde takım arkadaşları onları bekliyordu muhtemelen.

Peder Martin tabutun yanına gitti, kutsal suyla kutsadıktan sonra elindeki dua kitabından birkaç dua okudu. Kitabı kapattıktan sonra herkes ondan bir konuşma yapmasını beklerken parmaklarını bitiştirip düşüncelerini toparlamaya çalıştı. Kolay değildi işi, çünkü kiliseye nadiren gelen, dininin vecibelerini asla yerine getirmeyen bir adamın hayatı ve ölümü söz konusuydu.

"Nicholas Molise'in ruhu için dua edelim," diye başladı. "İyi ve yalın bir insan, dürüst bir adam, aramızda yıllarca yaşamış cemaatin

ilerlemesi için elinden geleni yapmış mükemmel bir zanaatkar. Onun için ağlamaktansa bu dünyanın yükünden kurtulup cennette Efendimizin kollarında olduğu için bahtiyar olalım."

Bu kadar; kısa ve güzel, tam isabet. Hep beraber Efendimiz Dua'sı söylendi ve Peder ayini şu sözlerle noktaladı: "Ruhu sonsuza dek şad olsun, ilahi ışık üzerinden eksik olmasın. Amin."

Peder günah çıkartma hücresine döndü, görevliler tabutun kapağını açtı. Önde annem, herkes tabutun yanından geçmek için sıraya girdi. Annem tülünü kaldırıp kocasını alnından öptü. Sonra beyaz dua tespihini sertleşmiş parmaklarına doladı. Virgil onu uzaklaştırırken sessizce ağlıyordu. Teker teker tabutun yanına gidip babamıza baktık; çocuklar irkilmiş, dehşete kapılmış, büyülenmiş; diğerleri sessizce ağlayarak.

Ben ağlamadım. Öfke duyuyordum, tiksinti. Büyük allahım, ne hale getirmişlerdi zavallı adamı! O sarp, harikulade Abruzzi yüzünü ne hale getirmişlerdi; acı ve emekle hakedilmiş çizgiler, o kararlı ağız, kaşlarının şeytani örgüsü, zafer ve bozgun kırışıklıkları! Yok etmişlerdi hepsini... onların yerini pürüzsüz, kırışıksız, pamukla doldurulmuş, al yanaklı bir yüz almıştı. Utanılasıydı, ahlaksızlıktı, ve birden yazarca bir şeytanlıkla "Bu babam değil," diye geçirdim içimden, "Koca Nick değil bu, Groucho Marx. Ne kadar çabuk gömersek o kadar iyi."

31

On arabalık bir kortej izliyordu cenaze arabasını, kasabanın içinden iki kilometre uzaklıktaki mezarlığa. Bir polis eşlik ediyordu bize, herkes sirke gittiği için terkedilmiş bir görünümde olan kasabada bize yol gösteren motosikletli bir polis. Hiç trafik yoktu, köprüyü aşıp Pasifik Caddesi boyunca ilerleyen cenaze alayı sadece. Benim arabam cenaze arabasının hemen arkasındaydı. Annem Virgil'le benim aramda oturuyordu.

"Babam harika görünmüyor muydu?" dedi Virgil. "Tanrım,

neler yapıyorlar günümüzde."

"Mutlu görünüyordu," dedi annem. "Hayatta da öyleydi. Sürekli güler, fıkra anlatırdı."

Babamın hali de fıkralıktı, ama dilimi tuttum.

Polis her kavşakta Harley motosikletini durduruyor, kolunu havaya kaldırıyor, sağına soluna bakıyor, düdüğünü öttürdükten sonra kolunu indirip geçebileceğimizi bildiriyordu. Mezarlık on iki blok ötedeydi, cenaze alayını on iki kavşakta da durdurmuştu. Annem etkilenmişti, tülünü kaldırmış seyrediyordu, çünkü polis eşliği kocasına önemli biriymiş havası veriyordu, kasabanın önde gelenlerinden biriymiş gibi.

Mezarlığın kapısından yavaşça girip "yeni" bölümden "eski" bölüme geçtik. Yeni bölümde gösterişli mezar taşlarıyla iri ağaçlar yoktu, oysa eski bölüm devasa meşe ağaçlarının altında grotesk mezar taşlarından oluşuyordu; çim nemli ve uzundu, eski ve çökük mezarları yutmak istermişçesine. Ağaçların arasından elinde kitabı boş bir çukurun önünde bekleyen Peder Martin'i seçebiliyorduk.

Anneme arabadan inmesi için yardım ettim, rahibe doğru yürürken ağlamamak için büyük çaba sarfetti. Peşinden giderken Virgil koluma yapıştı.

"Dikkat edelim," diye uyardı beni. "Aramızda tutalım. Denemeye kalkışabilir."

"Neye kalkışabilir?"

"Tabutun üstüne atlamaya."

Mümkündü, ama olmadı. Son dualar okunurken ikimiz de dirseklerinden tuttuk onu, tabutun indirilişini seyrederken bayılır gibi oldu ama kendine hakim olmayı başardı. Daha sonra, Peder Martin yanına gelip ellerini tuttuğunda başını kaldırdı ve ağlamaya başladı. Peder Martin eğilip onu alnından öptü ve bu sefer herkes ağlamaya başladı, çocuk büyük herkes. Sonra kalabalık dağıldı, herkes acısını gizlemeye çalışarak arabalara doğru yürüdü.

Harriet yanıma geldi, birlikte anneme eşlik ettik. Sonra uzaktan bir ses duyuldu; mekanik, elektronik, tarlaları ve ağaçları aşıp her yaprağı titretmek istercesine nabız gibi atan bir ses, giderek yak-

laşan bir savaş çağrısı. Durup dinledik. Radyodan geliyordu; bir spor sunucusu yabancı titreşimlerle kutsal mezarlığı kirletiyordu.

"Dokuzuncu bölümün sonu!" diye haykırdı ses. "İki kişi oyun dışı. Bonds ikinci kalede, Rader üçüncüde, vuruş sırası Kingman'ın. Durum: iki ıska, iki aut. Capra atışını yapmak için gerildi. Atışı yaptı: Iska!"

Mario'nun külüstür kamyoneti fırladı ağaçların arasından, cıvataları tangır tungur, son derece rahatsız edici. Annemin yüzü mutlulukla aydınlandı.

"Mario!" diye haykırdı. "Mario! Gelmiş. Biliyordum geleceğini! Şükürler olsun!"

Kamyonet dönemeci kayarak alıp önümüzde durdu. Radyodaki saygısız isteri huzur içinde yatan ölülerle alay ediyor, onları ebedi uykularından uyandırmak istiyordu sanki.

Kingman ıskalamıştı. Giants kaybetmişti. Bir an için çöktü Mario direksiyonda. Radyoyu kapatıp gerçeğe döndü.

"Çok mu geç kaldım?"

"Hayır, Mario," dedi annem. "Hâlâ vakit var. Acele et, toprak atıyorlar."

Kamyondan atladığı gibi hızlı adımlarla ellerindeki küreklerle tabutun üstüne toprak atan iki adama doğru gitti. Tabuta baktı, iki eliyle yüzünü örtüp ağlamaya başladı. Arabaya doğru yürüdük.

Annem Harriet'le benim arama oturdu. Tülünü kaldırdı, arkasına yaslandı ve iç geçirdi. Yüzü harikulade, gözleri bir tür huzurla sıcacıktı. Elimi tuttu.

"Öyle mutluyum ki," dedi.

"Çabuk öldü," dedim. "Hiç acı çekmedi."

Derin bir soluk aldı.

"Nasıl da kaygılandırırdı beni, evlendiğimiz günden beri. Nerde olduğunu, ne yaptığını, kiminle birlikte olduğunu asla bilmedim. Hiçbir şey söylemezdi. Her gece bir daha eve dönüp dönmeyeceğinden emin olamadan girerdim yatağa. Artık bitti. Kaygılanmaya gerek kalmadı. Nerde olduğunu biliyorum. İyi olduğunu biliyorum." Küçük bir inilti döküldü dudaklarından. "Tanrım. Neler

çıkardı ceplerinden!"

Arabayı çalıştırdım.

"Eve gidelim."

"Bir kuzu bacağı satın aldım," dedi. "Güzel bir yemek yiyelim. Bütün aile. Taze patates de var."

SON

TOZA SOR
JOHN FANTE

John Fante, Türkiye'de olduğu kadar dünyada da geç keşfedilmiş, tanınmış bir yazar. Bu tekrar tanınmasında, yeniden keşfinde de kuşkusuz Charles Bukowski'nin büyük katkısı olmuş.

John Fante, 1909 Colorado doğumlu. Üniversite öğrenimini tamamladıktan sonra 1929'da yazmaya başlamış. 1932'de ilk kısa öyküsü The American Mercury'de yayınlanmış. Daha sonra The Atlantic Montly, Esquire, Harper's Bazaar gibi dergilerde öyküleri yayınlanmış. İlk romanı Wait Until Spring, Bandini 1938'de yayınlanmış. 1940'da da öyküleri Dago Red adıyla basılmış.

Kitaplarının yayınlanmasından sonra sinemacılar tarafından keşfedilen John Fante bir çok senaryoya da imza atmış. Full of Life, Something for a Lonely Man, Walk on the Wild Side filme çekilen senaryolarından bazıları.

1955'de şeker hastalığına yakalanan John Fante, 1978'de hastalığın etkisiyle kör olmuş ama eşi Joyce'un yardımıyla yazarlığa devam etmiş. Eşi Joyce'a dikte ederek yazdığı Dreams From Bunker Hill (1982) adlı romanı yayınlanmış.

Fante 74 yaşındayken, 8 Mayıs 1983'de hayata gözlerini kapamış.

Charles Bukowski gençlik yıllarında kütüphanede tesadüfen kitaplarını keşfettiği Fante'yi hiç unutmamış. Tanınmış bir yazar olunca, Fante'yi keşfinden 39 yıl sonra, 80'li yıllarda, kitaplarını basan yayınevine önermiş. Fante hayattayken kitaplarının yeniden basıldığını görmüş. Şimdi Fante'nin tüm eserlerini kitapçılarda bulmak mümkün.

Charles Bukowski, "Fante benim tanrı'mdı" diyor Toza Sor'un önsözünde. John Fante gerçekten de iyi bir yazar. Kendi yaşamından yola çıkarak yazıyor eserlerini. Toza Sor'da yazarlık yaşamının, gençliğinin ilk yıllarını anlattığı dörtlemesinin en tanınmış romanı. Toza Sor'u okuduğunuzda gerçekçi anlatımı sizleri de etkileyecek ve Bukowski'ye hak vereceksiniz.

(Toza Sor, John Fante, Çeviri; Avi Pardo, 160 sayfa)

GENÇLİĞİN ŞARABI
JOHN FANTE

"Hayatımı düşünerek oturdum orda, harcanmış hayatımı, aileme çektirdiğim ıstırabı. Babamın cüzdanından, annemin çantasından, kızkardeşimin kumbarasından çaldığım bütün paralar geldi aklıma. Babamın silahı ve yakın menzilden öldürdüğüm tavuklar geldi. Dalga dalga üstüme geliyordu sefil hayatım: cebirden üst üste üç yıl çakmıştım; sınavlarda kopya çekiyordum; ahlaksız fıkralar dinliyor, arada sırada ben de anlatıyordum. Bunları düşünürken hayata yeniden başlamak istedim; bir fırsat daha. Bu kar fırtınasını atlatıp Boulder'a, eve dönmek ve mühendislik okumak istedim."

John Fante, Gençliğin Şarabı'nda çocukluktan ilk gençliğe uzanan yılları, aile ilişkilerini, anne sevgisini, arkadaşlıkları ve ilk aşkları tüm içtenliğiyle anlatıyor.

(Gençliğin Şarabı, John Fante, Çeviri, Avi Pardo, 206 sayfa)

HAYAT DOLU
JOHN FANTE

"Taş gibi aramıza girmişti bebek. Endişeliydim, hiçbir zaman eskisi gibi olamayacağımızdan korkuyordum. Odasına girip eşarbı, elbisesi ya da beyaz kurdelesi gibi özel eşyalarından birini elime aldığımda başımın döndüğü, sevgilime duyduğum aşkın coşkusu ile kurbağa gibi vırakladığım o eski günlerin özlemi ile dolardı içim. Tuvalet masasının önündeki iskemlesi, onun o güzel yüzünü aksettiren ayna, başını yasladığı yastık, yıkanmak üzere bir kenara fırlatılmış bir çift çorap, ipek pantalonunun elimi ayağımı kesen cazibesi, gecelikleri, sabunu, banyo sonrasında hâlâ ıslak ve sıcak havluları; ihtiyacım vardı bu şeylere; onunla olan yaşantımın parçalarıydılar; ruj lekesi de hiç fark etmiyordu, çünkü kadınımın sıcak dudaklarından geliyordu."

John Fante, "Hayat Dolu"da her evliliğin en önemli aşamalarından birini ilk bebeğinin doğum öncesini, karısının hamilelik günlerini birlikte nasıl yaşadıklarını anlatıyor. Fante, karı kocanın ilişkilerindeki değişimi, o değişimin hayatlarına getirdiği yenilikleri, hoşlukları ve zorlukları kendine has duru ve gerçekçi anlatımıyla yansıtıyor.

(Hayat Dolu, *John Fante,* Çeviri Avi Pardo, 144 sayfa)

BUNKER TEPESİ DÜŞLERİ
JOHN FANTE

'Kadınlar! Hiçbir şey bilmiyordum kadınlar hakkında. Mümkün değildi onları anlamak. Bavulumu açıp eşyalarımı içine fırlatmaya başladım. Oda benimle konuşuyor, kalmam için yalvarıyordu - duvardaki Manet tablosu, masanın üzerindeki daktilo, yatağım, harikulade yatağım, tepeye bakan pencere, düşlerimin, düşüncelerimin, sözcüklerimin kaynağı; kendimin yankısı yalvarıyordu bana kalmam için. Gitmek istemiyordum ama kabullenmekten başka çarem yoktu, kırdığım potla kendimi tekmeleyip kapı dışarı etmiştim, geri dönüş yoktu."

John Fante, "Bunker Tepesi Düşleri"nde deneyimsiz .bir genç yazarın, bir yandan yazar olma mücadelesi verirken diğer yandan insan ilişkilerindeki başarıları ve başarısızlıklarını anlatıyor. Arturo Bandini, özellikle kadınlarla olan ilişkilerinde deneyimsizliğinin acı bedelini sık sık ödüyor. Büyük mutlulukları avucundan nasıl kaçırdığını duru ve akıcı anlatımıyla aktarıyor.

(Bunker Tepesi Düşleri, *John Fante,* Çeviri Avi Pardo, 136 sayfa)

charles bukowski

• GÜLÜN GÖLGESİNDE
• PİS MORUĞUN NOTLARI
• KAPALI BİR KAPIDIR CEHENNEM
• SEVİMLİ BİR AŞK HİKAYESİ
• SIRADAN DELİLİK ÖYKÜLERİ
• SARHOŞ ÇAL PİYANOYU...
• PANSİYON MANZUMELERİ
• KAPTAN YEMEĞE ÇIKTI VE TAYFALAR GEMİYİ ELE GEÇİRDİ
• PULP
• BANA AŞKINI GETİR
• SUDA YAN ATEŞTE BOĞUL
• HOLLYWOOD
• SICAK SU MÜZİĞİ
• GÜNLER TEPELERDEN AŞAĞI KOŞAN VAHŞİ ATLAR MİSALİ
• SHAKESPEARE BUNU ASLA YAPMAZDI
• ÖLÜLER BÖYLE SEVER

john fante

- BUNKER TEPESİ DÜŞLERİ
- HAYAT DOLU
- GENÇLİĞİN ŞARABI
- TOZA SOR

Sekiz-dokuzu arka taraftaki yeşil çuha örtülü masada toplanmıştı. Yukardan sarkıtılmış lamba iskambil oynayan beş kişiyi aydınlatıyordu. Diğerleri masanın çevresinde dikilmiş, birbirlerine laf çakıyorlardı. Seyredenlerden biri de babamdı. Huysuz, mendebur, buruk bir sigorta emeklileri grubu; gergin, hırlayıp duran kötü niyetli ihtiyar hergeleler; buruktular ama acımasız zekalarının, bozuk ağızlarının ve paylaştıkları dostluğun tadını çıkarıyorlardı. Filozof yoktu orda, hayatın deneyiminin derinliğinden konuşan yaşlı bilgeler yoktu. Zamanın tükenmesini beklerken vakit öldüren sıradan yaşlı insanlar sadece. Babam da onlardan biriydi. Şok etkisi yaptı bende bunu hissetmek. Kendi türlerinin arasında görünceye kadar öyle algılamamıştım onu. Etrafındakilerden de yaşlı göründü gözüme birden.

